

////////////////////////////////////

OMGEVINGSINSPECTIE- PLAN 2019

AFDELING HANDHAVING

1.02.2019

////////////////////////////////////

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	4
1	SITUERING OMGEVINGSINSPECTIEPLAN 2019 5
1.1	OPDRACHT VAN DE AFDELING HANDHAVING.....5
1.2	ORGANOGRAM VAN DE AFDELING HANDHAVING 6
1.3	PERSONEELSOVERZICHT VAN DE AFDELING HANDHAVING 8
1.4	MISSIE, VISIE, STRATEGISCHE PIJLERS EN WAARDEN 9
1.4.1	MISSIE 9
1.4.2	VISIE.....9
1.4.3	STRATEGISCHE PIJLERS.....9
1.4.4	WAARDEN.....9
1.5	PROGRAMMATISCH HANDHAVEN 9
1.5.1	GEÏNTEGREERDE EN RISICOGEBASEERDE BENADERING 10
1.5.1.1	Geïntegreerd.....10
1.5.1.2	Risicogebaseerd.....10
1.5.2	THEMATISCHE BENADERING.....10
1.5.2.1	Ruimte.....10
1.5.2.2	Erfgoed.....11
1.5.2.3	Milieu.....11
1.6	GENERIEKE REGULIERE WERKING VAN DE AFDELING HANDHAVING.....12
2	HANDHAVINGSCAMPAGNES OMGEVINGSINSPECTIEPLAN 2019.....14
2.1	GEÏNTEGREERDE HANDHAVING.....14
2.1.1	AFDELINGSPROJECT 'INTEGRATIE OMGEVINGSINSPECTIE' 14
2.1.2	AFDELINGSPROJECT 'UNIFORMITEITS- EN KWALITEITSBEWAKING' 14
2.1.3	AFDELINGSPROJECT 'ONDERSTEUNING HANDHAVING LOKALE OVERHEDEN' 15
2.1.4	AFDELINGSPROJECT 'EVALUATIE EN OPTIMALISATIE KLACHTENBEHEERSYSTEEM' 16
2.1.5	DEPARTEMENTAAL PROJECT 'OMGEVINGSHANDHAVINGSBELEID' 17
2.2	SPEERPUNTEN RUIMTE.....17
2.2.1	CONTROLES 18
2.2.2	GERECHTELIJKE EN BESTUURLIJKE MAATREGELLEN 19
2.2.2.1	Gerechtelijke herstellvorderingen 19
2.2.2.2	Bestuurlijke maatregelen.....19
2.2.2.3	Minnelijke schikkingen.....20
2.2.2.4	Ambtshalve uitvoering.....20
2.2.3	VERMINDERING OPEISBARE DWANGSOMMEN 21
2.2.4	GERECHTELIJKE UITVOERING EN INVORDERING 21
2.3	SPEERPUNTEN ONROEREND ERFGOED.....21

2.4	SPEERPUNTEN MILIEU	22
2.4.1	REACTIEF OPTREDEN.....	22
2.4.2	ROUTINEMATIG OPTREDEN	23
2.4.3	PROACTIEF OPTREDEN	23
2.4.3.1	Afval	23
2.4.3.2	Dieren.....	25
2.4.3.3	Hinder.....	27
2.4.3.4	Ketentoezicht	27
2.4.3.5	Klimaat	30
2.4.3.6	Lucht.....	31
2.4.3.7	Omgevingsveiligheid	33
2.4.3.8	Ondergrond en grondwater	35
2.4.3.9	Water.....	37
2.4.3.10	Richtlijn Industriële Emissies (RIE)-inspectieprogramma.....	39
 BIJLAGE 1 - OVERZICHT HANDHAVINGSINITIATIEVEN 2019		41
 BIJLAGE 2 - OVERZICHT HANDHAVINGSCAMPAGNES MILIEU		44

INLEIDING

Dit Omgevingsinspectieplan 2019 is een belangrijke mijlpaal sinds de inkanteling van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie en het Departement Ruimte Vlaanderen in het nieuwe Departement Omgeving. Geïnspireerd door de omgevingsgedachte **integreren** we in onze afdeling Handhaving voor het eerst onze handhavingsinitiatieven rond ruimte, milieu en erfgoed in één omgevingsinspectieplan. Dit is evenwel geen eindpunt, wel de start van verdere exploratie naar de integratievorm die het meeste vruchten afwerpt. Ongetwijfeld bieden er zich de komende maanden en jaren nog meer opportuniteiten aan om die integratie te versterken.

Ons plan ent zich op de Europese, Belgische, Vlaamse en departementale beleidskaders én op de missie, visie, strategische krachtlijnen en waarden van onze afdeling Handhaving. Handhaving is geen doel op zich, het is cruciaal om ons omgevingsbeleid slagkracht en inhoud op het terrein te geven. Wat telt is het boeken van milieuwinst, het bijdragen tot een ruimtelijke ordening die kan inspelen op de maatschappelijke noden, en de bescherming van ons Vlaams erfgoed. Door onze handhaving willen we meewerken aan een **betere leefomgeving**, ook voor de volgende generaties. Dit is geen evidente opdracht: in een samenleving die steeds complexer wordt, is het ook voor handhavers een uitdaging om telkens weer het juiste evenwicht te vinden tussen ruimtelijke, ecologische, economische en sociale belangen. We willen burgers, bedrijven en al degenen die met handhaving in aanraking komen een transparant en objectief handhavingskader aanbieden. Dit geldt zeker voor de toepassing van nieuwe bestuurlijke instrumenten (dwangsommen, bestuurlijke maatregelen). Daarbij hechten we veel belang aan een uniforme toepassing van de regels in heel Vlaanderen, zodat **rechtszekerheid** kan worden gegeven.

Ook in dit plan hebben we keuzes moeten maken. We worden geconfronteerd met heel wat handhavingsnoden die we, in een context van personeelsbesparingen, niet allemaal kunnen beantwoorden. Een **risicogebaseerde aanpak** laat toe om prioriteiten te bepalen. Deze methodiek willen we verder verfijnen, zodat we nog gericht kunnen handhaven.

Handhaving is niet de taak van één overheidsdienst maar van diverse partners die zich bovendien op verschillende beleidsniveaus situeren. Een constructieve **wisselwerking met de beleidsmakers** moet leiden tot heldere regelgeving die handhaafbaar is. Onze afdeling heeft veel **handhavingsexpertise en -ervaring** en wil deze **delen** met andere handhavingsactoren. In dit plan hebben we dus ook tijd en middelen voorzien om voort te bouwen aan een structurele en inhoudelijke ondersteuning van de lokale besturen, met respect voor het subsidiariteitsprincipe.

In 2019 zet ik vol overtuiging en enthousiasme samen met mijn medewerkers nieuwe bakens uit voor de realisatie van een geïntegreerde, innovatieve en slagkrachtige omgevingshandhaving.

Sigrid Raedschelders
afdelingshoofd
afdeling Handhaving

1 SITUERING OMGEVINGSINSPECTIEPLAN 2019

1.1 OPDRACHT VAN DE AFDELING HANDHAVING

Het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 voorzagt het fuseren van het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie en het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed tot het beleidsdomein Omgeving. In dit kader gebeurde de inkanteling van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie en het departement Ruimte Vlaanderen in het nieuwe departement Omgeving, dat sinds 1 april 2017 operationeel is.

Dit Regeerakkoord stipuleerde eveneens dat beleidslijnen en -prioriteiten van de handhaving van de omgevingsvergunning worden uitgewerkt in het handhavingsprogramma, dat de instrumenten van bestuurlijke handhaving optimaal worden ingezet en dat de handhaving inzake de omgevingsvergunning wordt toegespitst op de belangrijkste, in termen van impact, omvang en duur, niet-regulariseerbare overtredingen. De Beleidsnota Omgeving 2014-2019 geeft daartoe aan haar strategische doelstellingen (SD) en operationele doelstelling (OD) concreet de volgende invulling:

- SD 3 “eenvoudige en doeltreffende instrumenten”, met in het bijzonder OD 14 “verdere uitbouw gericht handhavingsbeleid”;
- SD 6 “de milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen in meerdere thematische processen voor de aanpak van specifieke milieuproblemen”;
- SD 10 “interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners”, met in het bijzonder OD 69 “naar een geïntegreerde omgevingsadministratie”.

Figuur 1: Organogram van het departement Omgeving.

De afdeling Handhaving is samengesteld uit de voormalige afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer (AMMC), de voormalige afdeling Milieu-inspectie (AMI) en de voormalige afdeling Inspectie Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (AIHRO). De afdeling Handhaving staat in voor:

- het inspecteren en maatregelen nemen inzake milieuhygiëne, ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed;
- milieucrisismanagement (de coördinatie van de acties vanuit het beleidsdomein Omgeving bij ernstige milieu-incidenten);
- de bestuurlijke sanctionering van milieuschendingen, schendingen onroerend erfgoed en sedert maart 2018 ook van schendingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening;
- de advisering van de minister in beroepen ingesteld tegen bestuurlijke maatregelen n.a.v. schendingen milieu en ruimtelijke ordening;
- de beoordeling van verzoeken tot kwijtschelding van dwangsommen opgelegd n.a.v. gerechtelijke uitspraken met herstellvorderingen ruimtelijke ordening;
- de toepassing van het Milieuschadedecreet.

Sinds het operationaliseren van het departement Omgeving en de oprichting van de afdeling Handhaving hebben we ervoor gekozen om de integratie van milieu en ruimte niet alleen te realiseren voor de vergunningverlening maar door te trekken naar de handhaving. De keuze voor omgevingshandhaving is geen evidentie want de milieu-inspectie enerzijds en de bouw- en erfgoedinspectie anderzijds hebben de voorbije jaren grotendeels los van elkaar gewerkt. Het gaat om inspectiediensten met elk een eigen historiek, een eigen cultuur en eigen werkwijze. Desalniettemin werd de regelgeving inzake bestuurlijke handhaving voor beide domeinen recent reeds op heel wat punten afgestemd zodat procedures en instrumentarium deels vergelijkbaar zijn geworden.

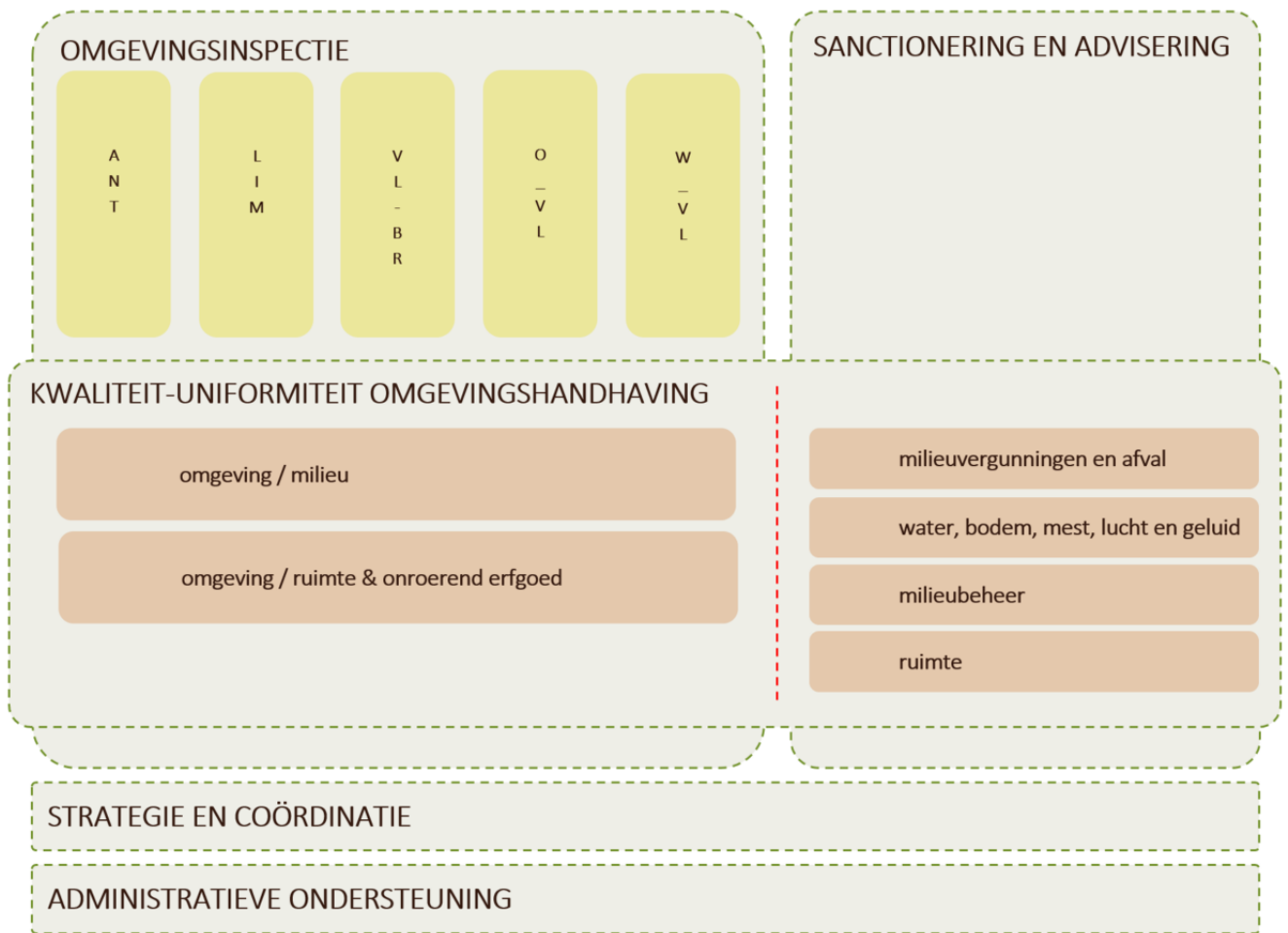
1.2 ORGANOGRAM VAN DE AFDELING HANDHAVING

Intern is de afdeling Handhaving georganiseerd in twee aparte clusters: de cluster Omgevingsinspectie en de cluster Sanctionering en Advisering. Er bestaat een duidelijke structurele scheiding tussen beide clusters wat de autonomie en onafhankelijkheid van de inspecteurs enerzijds en de beboeters anderzijds waarborgt. De cluster Omgevingsinspectie werkt decentraal met één werkplek per provincie waar de voormalige milieu-inspectie, bouwinspectie en erfgoedinspectie samenwerken en worden aangestuurd door één handhavingsmanager. De cluster Sanctionering en Advisering staat in voor de bestuurlijke beboeting en advisering inzake beroepsprocedures van alle schendingen inzake milieu en ruimtelijke ordening.

In functie van het realiseren van een coherente handhaving in heel Vlaanderen werken we binnen de cluster Omgevingsinspectie transversaal met twee teamverantwoordelijken. Zij organiseren een thematische werkgroepwerking met specialisten die garant moet staan voor een afdelingsbrede kwaliteit en uniformiteit.

Drie werkgroepen verzekeren de 'handhavingskwaliteit ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed'. Voor twee werkgroepen (juridische werkgroep ruimtelijke ordening/onroerend erfgoed en de werkgroep handhavingsuitvoering ruimtelijke ordening) werden telkens een werkgroepcoördinator en werkgroepleden aangesteld. De werkgroep handhavingsuitvoering onroerend erfgoed werkt meteen in belangrijke mate zelfsturend en bestaat uit een aanspreekpunt met werkgroepleden.

Figuur 2: Organogram van de afdeling Handhaving.

Voor 'handhavingskwaliteit milieu' gebeurt de werkgroepwerking rond negen afgebakende thema's. Voor de volgende thema's staan themabeheerders in voor de installatie en coördinatie van een werkgroep bestaande uit 1 à 2 werkgroepleden per decentrale werkplek:

- lucht;
- water;
- afval;
- ondergrond/grondwater;
- dieren.

Voor de volgende thema's kunnen themabeheerders per onderwerp een werkgroep samenroepen volgens noodzaak:

- hinder;
- klimaat.

Voor de volgende thema's werken een aanspreekpunt met werkgroepleden zelfsturend:

- ketenteam;
- omgevingsveiligheid.

De cluster Sanctionering en Advisering werkt voor de behandeling van boetedossiers met thematische specialisaties in 4 werkgroepen:

- milieuvergunningen en afval;
- water, bodem, mest, lucht en geluid;

- milieubeheer;
- ruimte.

Daarnaast komen ook de beroepen ingesteld bij het Handhavingscollege, de adviezen inzake beroepen bestuurlijke maatregelen en gemotiveerde dwangsomverzoeken binnen deze werkgroepwerking aan bod. Een coördinator 'college en advisering' verzorgt de coördinatie deze dossierstromen voor zowel het luik milieu als het luik ruimtelijke ordening.

De cluster Administratieve Ondersteuning staat mee voor de performante werking van de werkplekken. De cluster Strategie en Coördinatie ten slotte zet zich, rekening houdend met de departementslogica en het afdelingsbelang, in voor de ondersteuning van de medewerkers van de afdeling Handhaving, de beleidsontwikkeling, -implementatie en -evaluatie van de handhavingsuitvoering en neemt opdrachten op die zich in hoofdzaak situeren binnen de managementprocessen van de afdeling Handhaving.

1.3 PERSONEELSOVERZICHT VAN DE AFDELING HANDHAVING

Op 1 januari 2019 kan de afdeling Handhaving rekenen op 189 medewerkers samen goed voor 171,35 VTE. Tabel 1 biedt een overzicht van de toezichthoudende functies binnen de afdeling Handhaving en het aantal medewerkers dat in deze functies is aangesteld. Daarbij is het belangrijk om voor ogen te houden dat een aantal medewerkers in verschillende functies is aangesteld (maar in onderstaande tabel alleen voor wat betreft hun hoofdopdracht in rekening worden gebracht), en sommigen een deeltijds werkregime hebben.

De medewerkers van de afdeling Handhaving dragen bij aan de verschillende kernprocessen (zie figuur 3). Dit omgevingsinspectieplan legt in belangrijke mate de focus op het proces 'inspecteren en maatregelen nemen' waarvan zowel de routineopdrachten als het reactief en proactief optreden deel uitmaken. Waar mogelijk en zinvol wordt een inschatting gemaakt van te besteden VTE's maar omwille van de integratie van drie voormalige afdelingen, de nieuwe departementale leidende organisatieprincipes en nieuwe accenten die binnen de afdeling Handhaving worden gelegd, vergt deze benadering een actualisatie.

In 2019 verschaft een tijdsregistratie binnen de cluster Omgevingsinspectie meer actuele inzichten over de tijdsbesteding aan de verschillende processen.

functie	aantal
milieutoezichthouder	86
milieutoezichthouder zware risicobedrijven	9
gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur	11
verbalisant ruimtelijke ordening	9
handhaving erfgoed	6

Tabel 1: Overzicht van het aantal medewerkers per toezichthoudende functie binnen de afdeling Handhaving.

1.4 MISSIE, VISIE, STRATEGISCHE PIJLERS EN WAARDEN

1.4.1 MISSIE

De afdeling Handhaving vormt het sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid. Wij dragen bij aan kwaliteitsvolle leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.

1.4.2 VISIE

De afdeling Handhaving draagt vanuit haar eigen expertise op een geïntegreerde en gedragen manier bij tot een verbetering van de naleving van de regelgeving inzake leefmilieu, ruimte en erfgoed. We zetten daarbij in op de uitvoering van zowel proactieve als reactieve controles en bestuurlijke beboeting. We zorgen bij deze handhaving voor een optimale toepassing van diverse instrumenten, en gerichte samenwerking met andere actoren en milieucrisismanagement. We wenden onze ervaring aan om in samenwerking met de beleidsmakers de omgevingsregelgeving te optimaliseren.

1.4.3 STRATEGISCHE PIJLERS

Het bundelen van de handhavingsprocessen inzake milieu, ruimte en onroerend erfgoed biedt de afdeling Handhaving de mogelijkheid om te evolueren naar een optimaal geïntegreerde handhaving van het omgevingsbeleid. De keuze voor een gedragen handhaving gaat hand in hand met een slagkrachtige handhaving. Een gedragen, innovatieve en risicogebaseerde aanpak realiseren mee een toekomstgericht omgevingshandhavingsbeleid.

1.4.4 WAARDEN

De afdeling Handhaving stelt een door waarden gedreven samenwerkingscultuur voorop. Uit de resultaten van de belanghebbendenbevraging blijkt dat 'klant- en oplossingsgericht', 'doelmatig en doeltreffend' en 'onafhankelijk en neutraal' als belangrijkste waarden naar voor worden geschoven.

Alle medewerkers van de afdeling Handhaving onderschrijven de vier algemene waarden (openheid, daadkracht, 360° vertrouwen en wendbaarheid) waarmee de Vlaamse overheid haar missie en visie kleurt, richting geeft aan het beleid en haar dienstverlening beïnvloedt. Alle medewerkers van de afdeling Handhaving onderschrijven ook de specifieke waarde 'duurzaamheidsreflex' van het Departement Omgeving.

Bij het uitvoeren van haar opdracht werken de medewerkers van de afdeling Handhaving onafhankelijk en neutraal, integer en geloofwaardig, kwaliteitsgericht en doeltreffend.

1.5 PROGRAMMATISCH HANDHAVEN

Een van de kerntaken van de cluster Omgevingsinspectie van de afdeling Handhaving is het toezicht op de naleving van de regelgeving en de bestuurlijke remediërende handhaving daarvan. De lijst van wetten, decreten en verordeningen waarop wordt toegezien, is lang en divers. De achterliggende thema's en de problematiek zijn complex. Om een performante manier van handhaven te realiseren, zet de afdeling Handhaving verder in op het opstellen van een jaarlijks operationeel inspectieplan, rekening houdend met de voor handen zijnde meerjarenhandhavingsprogramma's.

1.5.1 GEÏNTEGREERDE EN RISICOGEBASEERDE BENADERING

1.5.1.1 Geïntegreerd

Het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening stelt dat met de introductie van de omgevingsvergunning -komende van een handhaving van de stedenbouwkundige vergunning enerzijds en milieuvergunning anderzijds- een systeem van handhaving van de omgevingsvergunning wordt uitgewerkt dat erop is gericht om de goede ruimtelijke ordening te bewaren, de leefkwaliteit in het algemeen te verbeteren en misdrijven en inbreuken in de toekomst te vermijden.

Een geïntegreerde handhaving van milieuregelgeving, van regelgeving inzake ruimtelijke ordening en van regelgeving inzake onroerend erfgoed is noodzakelijk om te vermijden dat gemengde misdrijven en inbreuken met verschillende snelheden of procedures worden behandeld.

Vanaf 2019 kiest de afdeling Handhaving ervoor om de (ontwerp)inspectieplannen milieu, ruimte en onroerend erfgoed te integreren tot één jaarlijks omgevingsinspectieplan.

1.5.1.2 Risicogebaseerd

Teneinde het langetermijnperspectief te versterken, stellen de handhavingsactoren (risicogestuurd) strategische meerjarenprogramma's voor controles op en stemmen ze af met de rollende meerjarenprogramma's voor evaluatie van omgevingsvergunningen.

In het streven naar een efficiëntere en effectievere handhaving stelt het Meerjarenplan 2015-2019 van de Milieu-inspectie uitdrukkelijk het doel voorop om verder werk te maken van de optimalisering en actualisering van de risicogebaseerde aanpak. Een belangrijk uitgangspunt voor programmatische handhaving is immers een risico- en *evidence* gebaseerde benadering.

Het Handhavingsprogramma Onroerend Erfgoed verwijst voor risicogebaseerd handhaven naar het buitenland. In Engeland stelt men bijvoorbeeld jaarlijks een lijst op van *'Heritage at risk'* die men ontsluit voor het grote publiek. Men adviseert actieve monitoring van beschermd erfgoed die de algemene conditie van het beschermd onroerend erfgoed in kaart brengt. Op deze manier handhaaft men monumenten in povere of slechte staat en monumenten die niet langer in gebruik zijn en een risico lopen om op korte termijn te vervallen.

In 2019 zet de afdeling Handhaving haar risico- en evidence gebaseerde benadering voort met aandacht voor zowel de luiken milieu, ruimte en erfgoed, en draagt ze bij aan het departementaal onderzoeksproject 'ontwikkeling methodologie risicogebaseerd meerjarenhandhavingsprogramma' dat in de schoot van de afdeling Beleidsontwikkeling en Juridische Ondersteuning van het departement Omgeving wordt opgestart.

1.5.2 THEMATISCHE BENADERING

1.5.2.1 Ruimte

Het Vlaams Parlement keurde op 18 november 2015 een Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening goed in uitvoering van artikel 6.1.3. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Dit programma zet de krachtlijnen uit voor het gewestelijk handhavingsbeleid door middel van het vastleggen van strategische en operationele doelen.

Het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening voorziet daarom dat de minister jaarlijks prioriteiten vastlegt op basis waarvan de gewestelijke overheid de handhaving van de ruimtelijke ordening zal handhaven. Deze prioriteiten dienen ertoe om de doelstellingen van het ruimtelijk beleid te realiseren en worden bepaald aan de hand van de criteria opgenomen in het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening. De Vlaamse Regering keurde op 23 december 2016 de prioriteiten voor 2017 goed. Deze prioriteiten blijven van toepassing tot ze worden gewijzigd. De afdeling Handhaving zal onderzoeken of een actualisatie wenselijk is.

Vanuit deze context werd in 2018 voor het eerst een (intern) ontwerpinspectieplan Ruimtelijke Ordening opgesteld.

1.5.2.2 Erfgoed

In 2018 is voor het eerst een ontwerpinspectieplan Onroerend Erfgoed opgesteld in uitvoering van zowel de Beleidsnota Onroerend Erfgoed 2014-2019 als het Handhavingsprogramma Onroerend Erfgoed, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 27 november 2015. De Beleidsbrief 2017-2018 zag in de opmaak van een inspectieplan Onroerend Erfgoed een manier om gericht te kunnen handhaven. Daarbij zou ook aandacht gaan naar een proactief optreden, het verder inzetten op minnelijke schikkingen en het ondersteunen van een eerste lichting gemeentelijke verbalisanten.

1.5.2.3 Milieu

De Milieu-inspectie vatte haar controles al lange tijd op een planmatige manier aan door het werken op basis van een Milieu-inspectieplan. Voorliggend Omgevingsinspectieplan 2019 vormt een vijfde en laatste jaarplan van het Meerjarenprogramma voor de periode 2015-2019 dat de Milieu-inspectie opstelde overeenkomstig artikel 35/8 van het Milieuhandhavingsbesluit en dat ze aan de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu bezorgde die overeenkomstig artikel 5 van het Milieuhandhavingsbesluit vijfjaarlijks een Milieuhandhavingsprogramma opstelt dat o.a. de handhavingsprioriteiten van de handhavingsinstanties bundelt.

De opmaak van het Omgevingsinspectieplan kadert in de algemene tendens van Europese lidstaten om te evolueren naar een meer systematische, planmatige, gecoördineerde en geïntegreerde handhaving. Voor sommige onderwerpen (sectoren of activiteiten) eist de Europese regelgeving expliciet een programmatische aanpak, voor de andere gelden de algemene principes van de Europese aanbeveling betreffende minimumcriteria voor milieu-inspecties.

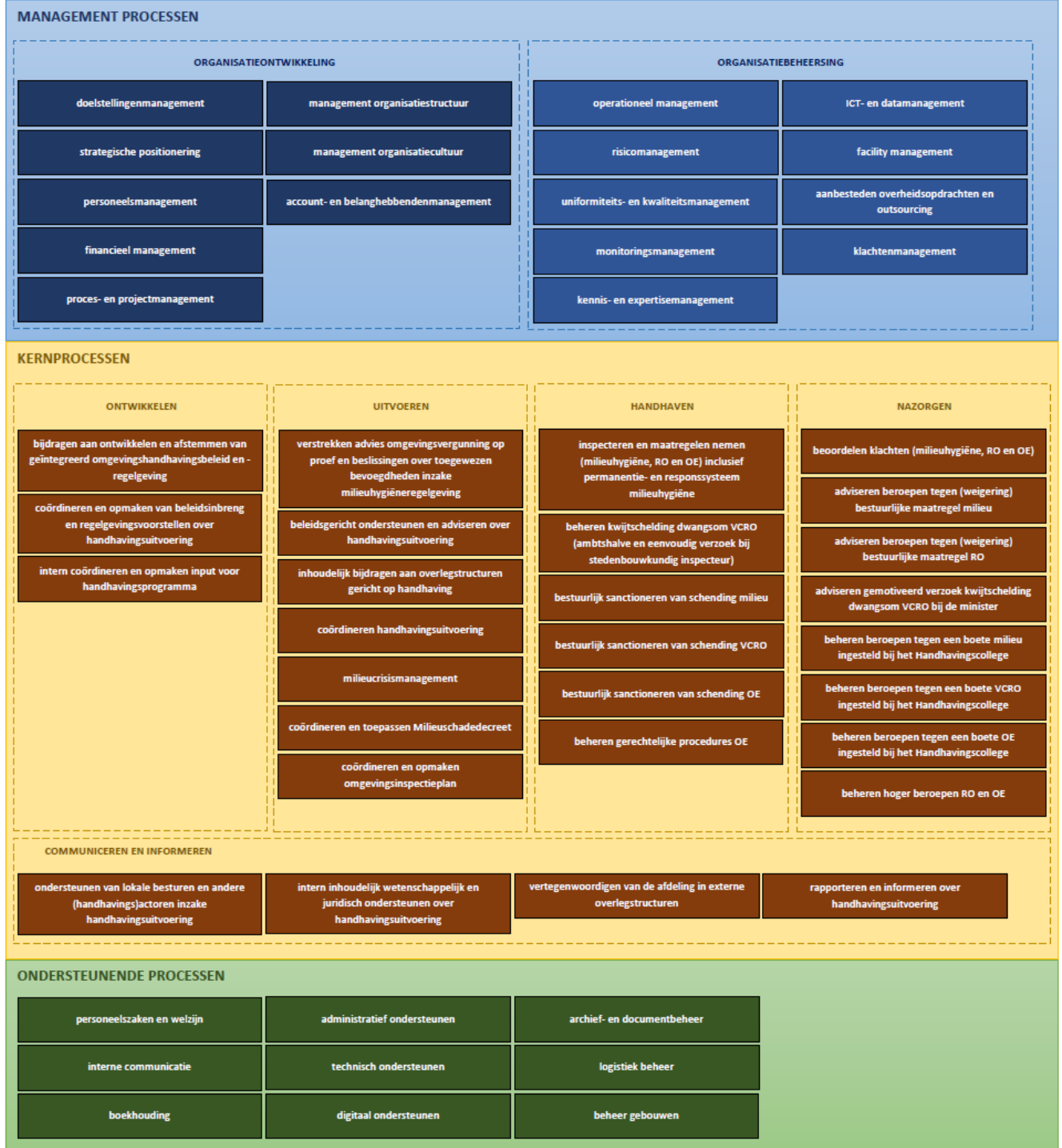
Verschillende Europese richtlijnen leggen specifieke eisen op betreffende planning van inspecties. Zo wordt in de Richtlijn Industriële Emissies (RIE) een risicogebaseerde inspectiefrequentie, via een inspectieprogramma en -plan, opgelegd voor de onder deze richtlijn ressorterende installaties. Daarnaast is er de Sevesorichtlijn die specifieke inspectie-eisen oplegt. De opmaak en de uitvoering van een controleprogramma horen bij de belangrijkste daarvan. Een dergelijk programma moet minstens de aard van de geplande controles, de toe te passen methodiek en de voorziene frequentie vermelden. De EVOA-Verordening bepaalt dat de lidstaten vanaf 2017 plannen opstellen voor de EVOA-controles, gebaseerd op risicobeoordelingen van specifieke afvalstromen en bronnen van illegale overbrengingen. Ook voor controles in het kader van de chemische stoffen (REACH- en POP-Verordening) en van de Verordening Dierlijke Bijproducten zijn er specifieke eisen inzake planning en risicoanalyse. Voor de vijf genoemde

Europese regelgevingen maakt de afdeling Handhaving specifieke controleprogramma's op, om zodoende deze Europese verplichtingen inzake inspecties optimaal te implementeren.

1.6 GENERIEKE REGULIERE WERKING VAN DE AFDELING HANDHAVING

Hoewel een belangrijk aandeel van de tijdsbesteding van de cluster Omgevingsinspectie binnen de afdeling Handhaving naar het proces 'inspecteren en maatregelen nemen' uitgaat, maken ook andere processen een belangrijk onderdeel uit van haar opdracht. Figuur 3 geeft de macroprocesmap van de afdeling Handhaving weer. Naast managementprocessen en ondersteunende processen investeren de medewerkers van de cluster Omgevingsinspectie ook in beleidsgerichte inbreng over omgevingshandhavingsuitvoering, milieucrisismanagement, in coördinatie en toepassing van het Milieuschadedecreet, in deelname aan overlegstructuren, in kennisdeling en informatieuitwisseling, in ondersteuning van en samenwerking met andere (handhavings)actoren en in monitoring en rapportering.

Figuur 3: Macroprocesmap van de afdeling Handhaving.

2 HANDHAVINGSCAMPAGNES OMGEVINGSINSPECTIEPLAN 2019

2.1 GEÏNTEGREERDE HANDHAVING

Burgers, bedrijven en organisaties vragen een betere uitvoering en coördinatie van de diverse overheidscontroles, vanuit het oogpunt van zowel doeltreffendheid als van het tijdig informeren over controleresultaten en de eraan verbonden gevolgen. De afdeling Handhaving zal daartoe gericht synergieën zoeken in de handhaving inzake milieu, ruimtelijke ordening en erfgoed, evenwel in de wetenschap dat de raakvlakken in het “werkveld” van deze domeinen eerder beperkt zijn.

2.1.1 AFDELINGSPROJECT ‘INTEGRATIE OMGEVINGSINSPECTIE’

In 2019 verdiepen we binnen de afdeling Handhaving de mogelijkheden rond integratie van de handhaving milieu, ruimte en onroerend erfgoed. Daartoe gaan we na welke organisatorische (bv. de aanstelling van medewerkers in verschillende toezichthoudende functies, de inzet van multidisciplinaire teams, werkplekoverschrijdende samenwerking, informatiedeling en het met elkaar verbinden van onze verschillende dossieropvolgingssystemen, opportuniteiten rond zelforganisatie), beleidsmatige (bv. het stroomlijnen van beleidsprioriteiten, de benadering van bepaalde thema’s vanuit meerdere invalshoeken milieu, ruimte en/of onroerend erfgoed) en juridische (bv. uniformiseren van handhavingsinstrumentaria en procedures) initiatieven zinvol zijn.

In 2019 start de afdeling Handhaving het afdelingsproject ‘integratie omgevingsinspectie’ op.

Iedereen is gebaat bij een geïntegreerde en multidisciplinaire aanpak. Een eenzijdige benadering louter vanuit de luiken milieu, ruimte of erfgoed is te vermijden bij de uitvoering van de handhavingstaken. Zowel externen als medewerkers van de afdeling Handhaving kunnen dergelijke dossiers inleiden wat moet kunnen resulteren in het uitvoeren van een gezamenlijke controle van de verschillende luiken.

In 2019 maakt de afdeling Handhaving een inschatting van het aantal op een geïntegreerde manier te behandelen dossiers en evalueert deze bevindingen binnen het afdelingsproject ‘integratie omgevingsinspectie’.

2.1.2 AFDELINGSPROJECT ‘UNIFORMITEITS- EN KWALITEITSBEWAKING’

De afdeling Handhaving zal in 2019 reflecteren over de kwaliteit en uniformiteit van haar werking. In 2019 zal ze daartoe een studie uitschrijven met als opdracht te komen tot een systeem van interne kwaliteitszorg en procesopvolging om de nodige uniformiteit binnen de afdeling te verzekeren.

Een interne begeleidingscommissie die is samengesteld uit medewerkers met ervaring in milieu, ruimte en onroerend erfgoed maar ook uit medewerkers van de verschillende clusters van de afdeling Handhaving zal ondersteuning voor de studie bieden om zo tot een gedragen en toepasbaar resultaat te komen.

In 2019 laat de afdeling Handhaving een studie uitvoeren over de kwaliteit en uniformiteit van haar werking.

2.1.3 AFDELINGSPROJECT 'ONDERSTEUNING HANDHAVING LOKALE OVERHEDEN'

De afdeling Handhaving wil verder onderzoeken welke mogelijkheden en middelen voorhanden zijn om een efficiënte en kwaliteitsvolle ondersteuning aan lokale overheden aan te bieden en via welke concrete acties zij daar effectief invulling aan kan geven. Dit initiatief kadert eveneens in het Kerntakenplan van 17 juli 2015 van de Vlaamse Regering dat enerzijds stelt dat de Milieu-inspectie het planmatig en reactief toezicht op klasse 2-inrichtingen moet afbouwen maar dat anderzijds stelt dat zij structurele ondersteuning moet bieden aan van de gemeenten.

In 2019 zal de afdeling Handhaving in de eerste plaats een aantal lopende initiatieven en acties voortzetten. Dit doet zijn door dossiermatige ad hoc-ondersteuning op verzoek van lokale toezichthouders aan te bieden en assistentie te verlenen bij controles van selectieve inzameling op sloopwerven, met bijzondere aandacht voor asbesthoudende afvalstoffen.

In het kader van het Vlaams Actieplan ter reductie van de uitstoot van F-gassen zal de afdeling Handhaving een aantal workshops organiseren voor lokale toezichthouders om hen op te leiden en te ondersteunen bij controles van koelinstallaties in klasse 2- of klasse 3-inrichtingen. Een tweede thema dat tijdens de workshops aan bod zal komen, omvat een aantal aandachtspunten bij de controles van bevoorradingsstations van motorvoertuigen aangezien deze inrichtingen met de invoering van de omgevingsvergunning grotendeels gedeclasseerd werden van klasse 1 naar klasse 2, en nu onder de toezichtsbevoegdheid van de gemeenten vallen. Aansluitend met de workshops kunnen gezamenlijke inspecties plaatsvinden om de aangewezen handhavingsinstrumenten in de praktijk toe te passen.

In aansluiting met de proactieve actie van de afdeling Handhaving rond controles op selectieve inzameling van afval bij klasse 1-inrichtingen zal zij de lokale toezichthouders een checklist en passende handhavingsdocumenten ter beschikking stellen zodat deze ook klasse 2- en klasse 3-inrichtingen kunnen vatten in een globaal handhavend initiatief rond bronsortering.

De controles op dierlijke bijproducten heeft de afdeling Handhaving opgenomen in een risicogebaseerd plan. In 2019 voert de afdeling Handhaving alle geplande controles uit en biedt op die manier ondersteuning aan de gemeenten.

In 2019 zal de afdeling Handhaving in haar programma voor de controles op de lozing van bedrijfsafvalwater en de luchtmissies van houtverbrandingsinstallaties een aantal klasse 2-inrichtingen opnemen ter ondersteuning van de gemeenten.

Wat ondersteuning handhaving Ruimtelijke Ordening betreft, biedt de door de bestuurscholen georganiseerde basisopleiding 'Handhaving RO voor gemeentelijke verbalisant RO en gemeentelijke stedenbouwkundige inspecteur' voor de afdeling Handhaving de gelegenheid om haar kennis en ervaring te delen met het lokale niveau.

Inzake onroerend erfgoed gebeurde in het voorjaar 2017 een aantal aanstellingen van gemeentelijk verbalisanten. Na hun theoretische en praktische opleiding ondersteunt de afdeling Handhaving hen op verzoek.

Ten slotte is het de betrachting om met gemeentebesturen en intercommunales in overleg te gaan met de bedoeling te vernemen welke verwachtingen en bekommernissen er zijn t.a.v. de afdeling Handhaving, en ook om concrete handhavingssdossiers aan bod te laten komen voor bespreking en ondersteuning.

In 2019 zet de afdeling Handhaving verder in op een structurele ondersteuning van de handhaving door lokale overheden.

2.1.4 AFDELINGSPROJECT 'EVALUATIE EN OPTIMALISATIE KLACHTENBEHEERSYSTEEM'

De afdeling Handhaving ontvangt veel klachten van burgers met betrekking tot allerlei schendingen van de stedenbouwwetgeving. Deze klachten kunnen gericht zijn aan zowel de gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur als aan de minister. De afdeling Handhaving onderzoekt iedere klacht aan de hand van de gewestelijke handhavingsprioriteiten ruimtelijke ordening zoals vastgelegd door de minister. Indien de klacht onder deze prioriteiten valt, geeft de afdeling Handhaving hieraan het gepaste gevolg. Indien de klacht geen betrekking heeft op de handhavingsprioriteiten, deelt de afdeling Handhaving dit mee aan de klager die zij tevens op de hoogte brengt van de mogelijkheden om zich te richten tot de lokale handhavers en/of om een herstellvordering in te dienen bij de burgerlijke rechtbank. Tegelijkertijd stuurt de afdeling Handhaving stuurt de klacht door naar de betrokken gemeente.

Bij de verwerking van klachten onroerend erfgoed geeft de afdeling Handhaving voorrang aan erfgoed dat zonder onmiddellijk optreden verloren dreigt te gaan, schadelijke misdrijven of inbreuken in uitvoering, dossiers waarin verjaring dreigt, dossiers waarin de bevoegde minister om handhavingsacties verzoekt (positief injunctierecht) en optreden op vraag van gerechtelijke instanties. De overige dossiers handelt de afdeling Handhaving af volgens de beschikbare capaciteit.

De klachten die de afdeling Handhaving met betrekking tot milieuaspecten ontvangt, toetst zij aan haar bevoegdheden en toezichtopdracht. De afdeling Handhaving behandelt in principe alleen klachten over klasse 1-inrichtingen die milieuhinder veroorzaken. Voor alle andere klachten (klasse 2- en klasse 3-inrichtingen, vrije velddelicten) gebeurt doorverwijzing naar de bevoegde lokale toezichthouder van de gemeente of politie. De afgelopen jaren ging extra aandacht naar het uitwerken van een klantvriendelijk klachtenbeheersysteem voor hinder door geluid, geur en trillingen.

Naar aanleiding van de integratie van de drie voormalige inspectiediensten is een afdelingsproject 'evaluatie en optimalisatie klachtenbeheersysteem' opgestart. Het doel is om aan de hand van een evaluatie van de huidige werkwijzen (zowel verschillen tussen milieu, ruimte en onroerend erfgoed als verschillen tussen werkplekken), verbetervoorstellen te formuleren om de procedures en werkwijzen op elkaar af te stemmen om zo te komen tot een meer uniforme, efficiënt en effectieve manier van afhandeling. Dit behelst het volledig doorlopen van dit proces van registratie over het toetsen aan 'criteria voor behandeling door onze afdeling' tot het behandelen van klachten zelf. Voorts wil de afdeling Handhaving uit deze evaluatie in beleidsmatige context (bijvoorbeeld met betrekking tot gewestelijke prioriteiten, de toepassing van het principe subsidiariteit, samenwerkingsopportunities, maatschappelijke trends, ...) lessen trekken om indien aangewezen aanbevelingen te formuleren.

In 2019 zet de afdeling Handhaving het afdelingsproject 'evaluatie en optimalisatie klachtenbeheersysteem' voort.

2.1.5 DEPARTEMENTAAL PROJECT 'OMGEVINGSHANDHAVINGSBELEID'

Om invulling te geven aan de departementale doelstelling 'we ontwikkelen een geïntegreerd, afgestemd en risicogebaseerd omgevingshandhavingsbeleid in nauwe samenwerking met de afdeling die instaat voor de uitvoering ervan' startte de afdeling Beleidsontwikkeling en Juridische Ondersteuning het project 'ontwikkeling van een geïntegreerd, afgestemd en risicogebaseerd milieuhandhavingsbeleid binnen het departement Omgeving en inbedding ervan in een toekomstgericht omgevingshandhavingsbeleid' op.

De eerste fase van het project omvat:

- ontwikkeling methodologie risicogebaseerd meerjarenhandhavingsprogramma;
- de integratie van "compliance promotion" in het omgevingshandhavingsbeleid;
- de ontwikkeling van een omgevingshandhavingsmonitor;
- de opstart van de integratie van het handhavingsbeleid Milieu en Ruimte;
- het introduceren van nieuwe technologische innovaties bij het toezicht en de opsporing van misdrijven (bv. satellietbeelden, drones,...);
- het ontwikkelen, implementeren en opvolgen van (nieuwe) Europese en Vlaamse visies en strategieën m.b.t. milieuhandhavingsbeleid;
- de afstemming van evaluatieprogramma's van (omgevings)vergunningen met het meerjarenhandhavingsprogramma;
- het werken aan een betere, eenvoudigere, heldere en meer handhaafbare regelgeving, met vermindering van de administratieve handhavingslasten voor bedrijven.

De afdeling Handhaving draagt in 2019 bij aan de ontwikkeling van een methodologie voor het risicogebaseerd meerjarenhandhavingsprogramma, aan de ontwikkeling van een omgevingshandhavingsmonitor, aan de integratie van Compliance Promotion in het omgevingshandhavingsbeleid en aan de opstart van de integratie van het handhavingsbeleid Milieu en Ruimte.

Voorts voorziet de departementale onderzoekagenda 2019 naast een onderzoeksproject voor de ontwikkeling van een methodologie voor het risicogebaseerd meerjarenhandhavingsprogramma in een onderzoeksproject voor introductie van nieuwe technologische innovaties bij het toezicht en de opsporing van misdrijven.

De afdeling Handhaving bundelt in 2019 de aanwezige kennis over de mogelijkheid tot het inzetten van drones om bij te dragen aan een departementale visie en aanpak en voor het in kaart brengen van de vereiste randvoorwaarden om deze te kunnen inzetten. Voorts onderzoekt zij ook de mogelijkheid tot het uitvoeren van een testcase voor het luik milieu, ruimte en onroerend erfgoed.

2.2 SPEERPUNTEN RUIMTE

De speerpunten ruimte voor het Omgevingsinspectieplan 2019 situeren zich in belangrijke mate bij het handhavingsinstrumentarium. Omwille van recente wijzigingen, zowel beleidsmatig als wat het instrumentarium betreft, dringt een aantal gerichte initiatieven zich op.

2.2.1 CONTROLES

Een essentiële taak van de afdeling Handhaving is het inspecteren met oog op de naleving van de wetgeving ruimtelijke ordening. De afdeling Handhaving krijgt ofwel door eigen controles ofwel door melding van een belanghebbende kennis van een potentiële schending van de stedenbouwwetgeving. De belanghebbende is veelal een omwonende, de natuurinspectie of een lokale handhaver.

In eerste instantie beoordeelt de afdeling Handhaving of de potentiële schending valt onder de gewestelijke handhavingsprioriteiten ruimtelijke ordening zoals vastgelegd door de minister in het kader van het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening. De gewestelijke prioriteiten zijn opgedeeld in gebiedsgerichte prioriteiten enerzijds en themagerichte en specifieke prioriteiten anderzijds. Naast de louter gewestelijke prioriteiten zijn er ook lokale prioriteiten die in samenspraak met de steden en gemeenten worden opgenomen als gewestelijke prioriteit ter ondersteuning van het lokale handhavingsbeleid. Dit zijn de gezamenlijke prioriteiten. In lijn met het subsidiariteitsprincipe beletten deze prioriteiten evenwel het eigen handhavend optreden van de lokale overheden in die materies niet.

Wanneer bepaalde feiten op de hierboven vermelde prioriteiten geen betrekking hebben, verwijst de afdeling Handhaving de melder door naar de bevoegde lokale handhaver. Tegelijkertijd stuurt de afdeling Handhaving de klacht door naar de betrokken gemeente. Deze kan dan de klacht toetsen aan de eigen prioriteiten. In het andere geval gaat een verbalisant van de afdeling Handhaving ter plaatse.

Indien er van een schending sprake is, geeft de verbalisant in overeenstemming met het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening eerst een aanmaning alvorens de vaststelling op te nemen in een verslag van vaststelling of een proces-verbaal. Het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening stelt het principe voorop dat de verbalisant een 'hard' handhavingsinstrument slechts inzet als het de bedoeling is om het handhavingstraject volledig te doorlopen. De verbalisant weegt de opmaak van een proces-verbaal dus zorgvuldig af en beoogt van elk opgestart traject met een duidelijk eindresultaat af te sluiten, bijvoorbeeld met een proces-verbaal van vaststelling van uitvoering van herstel.

De verbalisant kan ten slotte in bepaalde gevallen een stakingsbevel opleggen om een schending het type 'uitvoeren of voortzetten van een vergunningsplichtige handeling' te voorkomen. Een gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur bekrachtigt binnen de acht dagen dit stakingsbevel.

De ruimtelijk kwetsbare gebieden blijven een belangrijke Vlaamse prioriteit en proactieve controles zijn aangewezen. Omdat ook fauna, flora, milieu en klimaat nadelige effecten van bouwovertradingen kunnen ondervinden, overstijgt de impact van schendingen in deze zones de louter goede ruimtelijke ordening.

In 2019 selecteert de afdeling Handhaving een aantal kwetsbare gebieden of zones die bijkomende bescherming genieten door onder meer de Vogelrichtlijn, Ramsar of Habitatrictlijn. Zij zal de toestand in deze kwetsbare zones proactief onderzoeken. Bij een schending waarvoor de verjaring nog niet speelt, kan de afdeling Handhaving een handhavingstraject opstarten. In het ander geval geldt de controle als nulpuntmeting naar de toekomst toe. Een provincie-overschrijdende aanpak, zowel qua ligging als op het vlak van de personele inzet, is mogelijk.

2.2.2 GERECHTELIJKE EN BESTUURLIJKE MAATREGELEN

Nadat een verbalisant een officiële vaststelling heeft gedaan en nadat vaststaat dat de inbreuk of het misdrijf onder de door de minister vastgelegde prioriteiten valt, neemt de gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur maatregelen.

Indien er sprake van een misdrijf is, bezorgt de gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur de vaststelling aan het parket dat vrij kan kiezen om het proces-verbaal strafrechtelijk te behandelen of te bezorgen aan de gewestelijke entiteit met het oog op bestuurlijke sanctionering. Voorts kan de stedenbouwkundige inspecteur ervoor kiezen om een herstellvordering in te stellen of om een bestuurlijke maatregel op te leggen.

2.2.2.1 Gerechtelijke herstellvorderingen

Voor het instellen van een herstellvordering vraagt de inspecteur een advies aan de Hoge Raad voor Handhavingsuitvoering. Alleen bij een positief advies stelt de inspecteur een herstellvordering in. Deze herstellvordering kan betrekking hebben op het betalen van een meerwaarde, het uitvoeren van bouw- of aanpassingswerken, het staken van het gebruik en/of de plaats in de oorspronkelijke toestand herstellen.

De afdeling Handhaving inventariseert alle dossiers waarvoor de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid in het verleden een positief advies gaf, en gaat de ruimtelijke impact na op basis van het toetsen van de herstellvordering aan de huidige regelgeving. De afdeling Handhaving volgt de herstellvorderingen die de toetsing van relevantie doorstaan, strikt op en activeert deze opnieuw indien mogelijk. In het andere geval wordt het dossier afgesloten.

In 2019 zet de afdeling Handhaving verder in op het screenen van hangende herstellvorderingen.

2.2.2.2 Bestuurlijke maatregelen

Het decreet van 25 april 2014 betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning voerde naar analogie met de milieuhandhavingsregeling de mogelijkheid in om het herstel bij wijze van bestuurlijke maatregel op te leggen. De bestuurlijke maatregel kan betrekking hebben op het betalen van een meerwaarde, het uitvoeren van bouw- of aanpassingswerken, het staken van het strijdig gebruik en/of de plaats in de oorspronkelijke toestand herstellen. Deze nieuwe vorm van handhaven biedt een alternatief voor de klassieke gerechtelijke herstellvordering en de daarmee verbonden lange gerechtelijke procedures.

Het gebruik van een bestuurlijke maatregel is voorbehouden voor misdrijven die een aanvang genomen hebben na 28 februari 2018 en bij schendingen waar de instandhouding van de illegaliteit in kwetsbaar gebied of de schending van het BPA, gemeentelijk RUP of verkavelingsvoorschrift dateert van na 1 maart 2018. Voorts stelt het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening dat men behoedzaam moet omgaan met het gebruik van de bestuurlijke maatregel. Er moet rekening worden gehouden met de principiële voorrang van de gerechtelijke handhaving en met het feit dat het gebruik van bestuurlijke maatregelen binnen de handhaving ruimtelijke ordening een volledig nieuwe materie betreft die de nodige vaardigheden en juridische kennis van de bevoegde handhavers vergt. Het gebruik van de bestuurlijke maatregel blijft voorlopig beperkt tot bepaalde stedenbouwkundige misdrijven of inbreuken en er wordt gestreefd naar een geleidelijke opbouw van het aantal bestuurlijke maatregelen waarvoor minstens aan de volgende basisvoorwaarden wordt voldaan:

- er mag geen betwisting bestaan over de gepleegde feiten en de dader;

- er mogen geen zwaarwichtige misdrijven gepleegd zijn;
- in eerste instantie moeten die zaken worden gekozen waar als herstelmaatregel de betaling van de meerwaarde of geen al te grote aanpassingswerken wordt gevraagd.

Tot op heden kon de afdeling Handhaving geen gebruik maken van bestuurlijke maatregelen omdat deze maatregelen alleen mogelijk zijn voor misdrijven of inbreuken sinds 1 maart 2018 waar een aanmaning is gegeven en vervolgens een verslag van vaststelling of proces-verbaal is opgesteld rekening houdend met de gewestelijke prioriteiten. Bovendien moet in overeenstemming met het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening (tenzij bij hoogdringendheid) het parket eerst beslissen over het verder gevolg dat zij aan het dossier geeft.

In 2019 gaat de afdeling Handhaving actief op zoek naar een aantal mogelijke toepassingsgevallen waarvoor ze een gepaste bestuurlijke maatregel uitwerkt en de effecten opvolgt en evalueert.

2.2.2.3 Minnelijke schikkingen

Op initiatief van de overtreder(s) of andere belanghebbenden kan de stedenbouwkundige inspecteur onder bepaalde voorwaarden een minnelijke schikking aangaan. Deze minnelijke schikking is steeds beperkt tot het burgerlijk dispuut (herstel) en heeft geen betrekking op een eventueel strafrechtelijk aspect van het misdrijf.

2.2.2.4 Ambtshalve uitvoering

De ambtshalve uitvoering kan een nuttig instrument zijn om tot herstel van goede ruimtelijke ordening te komen.

Zo kan, om de uitvoering te verzekeren, de bestuurlijke maatregel worden opgelegd met last onder dwangsom of met bestuursdwang. Het is in eerste instantie de bedoeling dat de overtreder zelf tot uitvoering van het herstel overgaat. Bestuursdwang is een optie in de gevallen waar een dwangsom geen effect zal hebben omdat de overtreder bijvoorbeeld financieel onvermogen is; in de gevallen waar er als herstelmaatregel alleen de betaling van de meerwaarde wordt gevraagd; of indien blijkt dat de bestuurlijke maatregel met last onder dwangsom niet het gewenste effect heeft. Hierbij kan de stedenbouwkundige inspecteur, binnen een bepaalde termijn, zelf overgaan tot de uitvoering van de herstelmaatregel.

Bij het bewandelen van de gerechtelijke weg veroordeelt de rechter de overtreder in vele gevallen om binnen een bepaalde termijn over te gaan tot herstel. Als drukkingsmiddel legt de rechter, al dan niet op vordering van de stedenbouwkundige inspecteur, regelmatig dwangsommen op per dag vertraging.

Een redelijke overheid laat de opeisbare dwangsommen echter niet oplopen tot bedragen die niet langer in verhouding staan met het misdrijf/de inbreuk. Het Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening ziet de ambtshalve uitvoering als een ultimum remedium.

Alvorens te kunnen overgaan tot het opstarten van een ambtshalve uitvoering in het kader van een gerechtelijke herstelmaatregel, moet de stedenbouwkundige inspecteur evenwel een positief advies krijgen van de Hoge Raad voor Handhavingsuitvoering.

Om een onderbouwde motivering en een uniforme toepassing van dit instrument te waarborgen, is het aangewezen om een duidelijk kader op te stellen waaruit blijkt in welke gevallen er kan worden overgegaan tot ambtshalve uitvoering.

In 2019 werkt de afdeling Handhaving een kader voor ambtshalve uitvoering uit in overleg met alle betrokken actoren.

2.2.3 VERMINDERING OPEISBARE DWANGSOMMEN

Sinds 1 maart 2018 kan de gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur een vermindering of kwijtschelding toestaan van de opeisbare dwangsomschuld als gevolg van een gerechtelijke veroordeling wegens VCRO-schendingen.

De gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur kan dergelijke beslissing ambtshalve nemen of na een eenvoudig verzoek. Vanaf 1 maart 2018 neemt de gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur een ambtshalve beslissing in ieder dossier waar ze een proces-verbaal van uitvoering opstelt.

2.2.4 GERECHTELIJKE UITVOERING EN INVORDERING

De afdeling Handhaving is verantwoordelijk voor het leggen en lichten van wettelijke hypotheek naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak of een bestuurlijke maatregel. Deze hypotheek gelden als zekerheid voor de gemaakte invorderingskosten, de meerwaarde en de eventuele kosten verbonden aan een ambtshalve uitvoering. De afdeling Handhaving zorgt ervoor dat deze hypotheek steeds in verhouding zijn tot het verschuldigde bedrag en dat deze hypotheek niet als drukkingsmiddel worden gebruikt.

2.3 SPEERPUNTEN ONROEREND ERFGOED

Een beperkt aantal medewerkers neemt de speerpunten onroerend erfgoed, die een heel gerichte focus binnen de werking van de cluster Omgevingsinspectie hebben, op.

Indien er sprake van een misdrijf is, bezorgt de inspecteur onroerend erfgoed de vaststelling aan het parket dat vrij kan kiezen om al dan niet een strafvervolgning in te stellen. Voorts kan de inspecteur onroerend erfgoed ervoor kiezen, binnen de eigen prioriteiten, om een herstelvordering in te stellen of om een bestuurlijke maatregel op te leggen. Onder bepaalde omstandigheden kan de erfgoedinspecteur ook een minnelijke schikking aangaan met de overtreder of andere belanghebbende om, indien nodig, gefaseerd en binnen een termijn van maximaal acht jaar tot het feitelijk herstel van de erfgoedschade te komen.

Een intern draaiboek inspectie onroerend erfgoed is een belangrijk kader in functie van de kwaliteitsbewaking van de toepassing van de regelgeving en de inzetbaarheid van de mogelijke handavingsinstrumenten onroerend erfgoed. Het bevordert de stroomlijning van het optreden van de inspecteurs en geeft nieuwe inspecteurs een leidraad en de mogelijkheid zich inhoudelijk in te werken. In 2018 werd een eerste ontwerp opgemaakt.

De afdeling Handhaving werkt modelformulieren, de kaders bestuurlijke dwangmaatregelen en bestuurlijke geldboetes en het item natraject uit. Voort besteedt de afdeling Handhaving in deze context ook aandacht aan de uniformiteit en kwaliteit van de handavingsuitvoering onroerend erfgoed.

In 2019 volgt de verdere uitwerking van het draaiboek inspectie onroerend erfgoed.

Naast het louter opvolgen van dossiers, is het van belang om na te gaan wat het effect en de outcome is van onze handhaving. Dat is onder andere van belang voor het opstellen van het jaarrapport, het desgewenst kunnen bijsturen indien nodig en het geven van beleidsadvies op basis van exacte cijfers. De bestaande tools geven weliswaar een indicatie maar zijn onvoldoende om een volledig beeld te schetsen.

In 2019 verfijnt de afdeling Handhaving voor de handhavingsuitvoering onroerend erfgoed de monitoring aan de hand van een aangepast dossieropvolgingssysteem.

Het agentschap Onroerend Erfgoed is een belangrijke partner in het handhavingstraject. In het herwerkte samenwerkingsprotocol legden beide partijen de afspraken vast om de handhaving van de regelgeving onroerend erfgoed adequaat uit te voeren en hiertoe samen te werken. Deze samenwerking heeft tot doel de beschikbare middelen efficiënt in te zetten en een coherent handavingsbeleid te ontwikkelen en uit te voeren. Aangezien bij de samenwerking ook een uitwisseling van persoonsgegevens gebeurt, moet, in het kader van de algemene verordening gegevensbescherming, naast het algemeen protocol ook een aanvullend protocol worden opgemaakt.

In 2019 werkt de afdeling Handhaving mee aan het opstellen van een aanvullend protocol persoonsgegevensbescherming voor het samenwerkingsprotocol met het agentschap Onroerend Erfgoed en aan de uitwerking van een voorstel tot samenwerking met het agentschap Natuur en Bos voor de materie onroerend erfgoed naar aanleiding van de herziening van het bestaande samenwerkingsprotocol met het agentschap Natuur en Bos in het kader van ruimtelijke ordening.

Met het oog op het harmoniseren van bestaande wetgeving werkt de afdeling Handhaving mee aan een voorstel tot decreetswijziging inzake bestuurlijke geldboetes onroerend erfgoed en varend erfgoed. Dit voorstel beoogt niet alleen meer eenvormige procedures maar omvat ook een strikte scheiding tussen de verbalisanten/inspecteurs van de cluster Omgevingsinspectie en de medewerkers die zullen instaan voor het opleggen van de administratieve geldboetes.

In 2019 werkt de afdeling Handhaving mee aan de optimalisatie van de regelgeving inzake handhaving onroerend erfgoed en varend erfgoed.

2.4 SPEERPUNTEN MILIEU

De speerpunten milieu voor het Omgevingsinspectieplan 2019 situeren zich in belangrijke mate bij zowel het reactief, routinematig als proactief optreden en situeren zich bij de thema's afval, dieren, hinder, ketenteam, klimaat, lucht, omgevingsveiligheid, ondergrond en grondwater, water en het RIE-inspectieprogramma.

2.4.1 REACTIEF OPTREDEN

De afdeling Handhaving voert reactieve controles uit. Het is moeilijk om reactieve controles te plannen aangezien er pas een optreden kan plaatsvinden naar aanleiding van een oproep. Volgende types van reactieve controles worden onderscheiden: behandeling van klachten, geuronderzoeken, geluids- en

trillingsonderzoeken, onderzoek bij slagschaduw van windmolens, optreden bij voorvallen of calamiteiten, controles op vraag van de Vlaamse Milieumaatschappij, rapportering naar aanleiding van kantschriften, en opmaken van evaluatieverslagen of -adviezen over proefvergunningen of opdrachten opgelegd krachtens vergunningsvoorwaarden (bijzondere voorwaarden).

Het rekening houden met reactieve controles in dit plan betekent niet dat de afdeling Handhaving op iedere oproep kan reageren. Voor reactieve controles bepaalt een door de afdeling Handhaving opgestelde prioriteitenlijst in belangrijke mate de reactie op de oproep en de termijn waarbinnen de afdeling reageert.

In 2019 actualiseert de afdeling Handhaving haar prioriteitenlijst voor reactieve controles op welke basis ze in principe voor iedere oproep een prioriteitsafweging maakt.

2.4.2 ROUTINEMATIG OPTREDEN

De decentrale werkplekken coördineren de routineopdrachten van de afdeling Handhaving. Een aantal routineopdrachten, bv. het nemen en laten analyseren van afval- en afvalwaterstalen of het laten uitvoeren van emissiemetingen lucht door een erkend laboratorium, heeft specifiek betrekking op één milieuthema. Meer informatie is opgenomen in de fiches M200 voor water, M600 voor afval en M700 en M750 voor lucht in bijlage.

Andere routineopdrachten hebben betrekking op de exploitatie van hinderlijke inrichtingen in het algemeen, zoals de controle van milieu- en omgevingsvergunningen. Deze controles kunnen gebeuren naar aanleiding van nieuwe vergunningsbesluiten of weigeringsbesluiten, en kunnen ofwel een volledige toets van de realiteit in het bedrijf aan de voorwaarden van de vergunning ofwel louter een controle van de bijzondere voorwaarden omvatten.

De afdeling Handhaving investeert in 2019 opnieuw in belangrijke mate in haar routinematig optreden.

2.4.3 PROACTIEF OPTREDEN

2.4.3.1 Afval

Het begrip 'afvalstof' is de voorbije halve eeuw geëvolueerd van een absoluut waardeloos naar een potentieel heel waardevol product. Al sinds 40 jaar stuurt Europa de afvalregelgeving via de opeenvolgende 'Kaderrichtlijnen Afval'. Naast deze Kaderrichtlijnen publiceerde Europa ook andere wetgevende initiatieven die specifieke afvalverwerkingswijzen (stortplaatsen, afvalverbrandingsinstallaties) of afvalstromen (afgedankte elektrische en elektronische apparaten, einde-afval-criteria, afgedankte voertuigen, mijnbouwafval) reguleren. Vlaanderen neemt al geruime tijd een voortrekkersrol op in het Europese afvalbeleid en liet het eerdere Afvalstoffendecreet evolueren tot het bredere Materialendecreet en zijn uitvoeringsbesluit VLAREMA, een belangrijke stap richting circulaire of kringlooeconomie. Afvalstoffen worden gegeerde grondstoffen en de regelgeving moet het mogelijk maken om niet te vermijden afvalstoffen op een kwalitatief hoogstaande wijze te recyclen. De definitieve verwijdering is de allerlaatste optie.

De afdeling Handhaving houdt het toezicht op alle aspecten van de Vlaamse afvalstoffenwetgeving met uitzondering van de inzameling van huishoudelijke en scheepsafvalstoffen, de voornamelijk administratieve

monitoring van de beleidsuitvoering (uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, heffingen, recyclagedoelstellingen, ...) en op de uitvoering van de sectorale uitvoeringsplannen.

Omdat het inspecteren van afvalregelgeving een zeer specialistisch werk is, bestaan binnen de afdeling Handhaving verschillende werkgroepen die rond het thema afval werken: de algemene themawerkgroep 'afval', de themawerkgroep 'dieren' en de themawerkgroep 'ketentoezicht' die zich concentreert op de inzameling en het vervoer van afvalstoffen.

Het toezicht op de afvalregelgeving omvat de inzameling ervan, het transport binnen en buiten de gewest- en landsgrenzen, de traceerbaarheid en de verwerking van de afvalstoffen. Onze hoge verwerkingskosten stimuleren het zoeken naar goedkopere verwerkingsalternatieven zoals de uitvoer van afvalstoffen naar lageloonlanden of het bijmengen van sterk vervuilde, soms gevaarlijke, afvalstoffen met andere minder vervuilde en ongevaarlijk afvalstoffen. Deze praktijken houden een risico in voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu. De aandacht van de afdeling Handhaving spitst zich dan ook toe op de correcte verwerking van afvalstoffen zonder het veroorzaken van hinder, het nagaan van de traceerbaarheid van afvalstoffen, het onderzoek naar illegaal verdunnen van afvalstoffen en het voorkomen van ongeoorloofde emissies naar water, lucht en bodem.

In 2019 besteedt de afdeling Handhaving bijzondere aandacht aan twee specifieke afvalstromen, namelijk asbesthoudend afval en bedrijfsrestafval, en aan de aangevoerde stromen bij biogas- en composteerinstallaties.

Asbest

Net zoals in 2018 zal ook in 2019 het thema 'asbest' hoog op de agenda staan. Asbesttoepassingen zijn alomtegenwoordig in de Vlaamse (bedrijfs)gebouwen. Via het asbestafbouwbeleid dat in 2018 van start ging, streeft de Vlaamse overheid naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Als gevolg hiervan zullen risicovolle asbesthoudende toepassingen in de volgende jaren verplicht moeten worden geïnventariseerd, worden afgebroken en ingezameld op sloopwerven door (niet)-erkende asbestverwijderaars, worden aangevoerd naar o.a. containerparken en sorteerbedrijven en ten slotte definitief worden verwijderd.

In 2019 zet de afdeling Handhaving haar controles op de verschillende schakels van de asbestverwijderingsketen verder. Meer concreet betekent dit controles met aandacht voor de aanwezigheid van asbest in bedrijfsgebouwen (fiche A660), controles op de selectieve inzameling op sloopwerven (fiche A661), controles op de omgang met asbest en bouw- en sloopafval op containerparken (fiche A662), controles op de omgang met asbest bij sorteerbedrijven (fiche A663) en controles bij asbestverwijderaars met een focus op de niet-erkende asbestverwijderaars (fiche A664).

Bedrijfsrestafval

Het bedrijfsrestafval verdient verhoogde aandacht aangezien uit een recente analyse van bedrijfsrestafval in Vlaanderen (2017) blijkt dat maar liefst 44% van het bedrijfsrestafval in afzetcontainers en 29% van het bedrijfsrestafval in rolcontainers eigenlijk onder de sorteerplicht valt die al sinds 1 juli 2013 van kracht is. Het bedrijfsrestafval bevat dus nog een belangrijke recycleerbare fractie, die selectief aan de bron moet worden ingezameld, bij de afvalstoffenproducent.

De afdeling Handhaving voert in 2019 controles uit bij inzamelaars en verbrandingsovens op de aanvaarding van het aangevoerde bedrijfsrestafval op recycleerbare afvalstoffen (fiche A654) en bij de producenten van het afval op de selectieve inzameling van bedrijfsrestafval (fiche A665).

Biogas- en composteerinstallaties

In het verleden heeft de controle van enkele installaties aangetoond dat schadelijke afvalstromen mee verwerkt werden tot organische bodemverbeteraars. Het gebruik ervan in de landbouw kan leiden tot verontreiniging van landbouwpercelen, met grote economische schade tot gevolg. Ook besmetting van de voedselketen is bij deze praktijken niet uit te sluiten.

De afdeling Handhaving controleert in 2019 de aangevoerde stromen bij enkele biogasinstallaties op basis van het register en de aanvoerdocumenten en doet een toetsing aan de voorwaarden zoals vermeld in de Verordening (EG) 1069/2009 (fiche P639).

Staalnames en aandachtspunten

Voorts bestaat een belangrijk onderdeel van de controles binnen het thema afval uit het nemen van afvalstalen. Voor het nemen van monsters van afval (fiche M600) staan een intern 'kwaliteitshandboek voor monsternemingen en metingen', een contract met een erkend laboratorium en professioneel materieel ter beschikking van de medewerkers van de afdeling Handhaving.

Ten slotte voert de afdeling Handhaving tal van controles uit bij afvalstoffenverwerkers of bedrijven die vergund zijn voor een bepaalde afvalstoffenrubriek. Tijdens deze routinecontroles neemt de afdeling Handhaving onder andere volgende aandachtspunten mee:

- bij bedrijven die afvalstoffen van derden accepteren om ze op te slaan, over te slaan en/of te verwerken ter plaatse, gaat de afdeling Handhaving na hoe zij omgaan met de acceptatie van door hun klanten niet-selectief ingezamelde afvalstoffen en of zij het afval ter plaatse nasorteren;
- bij inzamelaars, handelaars of makelaars van gevaarlijke afvalstoffen of dierlijke bijproducten van categorie 1 of 2 controleert de afdeling Handhaving het kwaliteitsborgingssysteem en de keuring ervan;
- bij controle van een schroothandelaar, sloper of shredderbedrijf (klasse 1) heeft de afdeling Handhaving aandacht voor het aspect van de voertuigwrakken/afgedankte voertuigen (erkend versus niet erkend depollutiecentrum en VLAREM voorwaarden);
- bij brekers gaat de afdeling Handhaving na hoe zij zich organiseren in het kader van de gewijzigde wetgeving, o.a. opsplitsing tussen puin met hoog en laag milieurisicoprofiel, opvolging voorwaarden uit het Eenheidsreglement, manier van acceptatie vanuit sorteerinstallaties met een kwaliteitsborgingssysteem.

In 2019 neemt de afdeling Handhaving tijdens routinecontroles aandachtspunten m.b.t. afval mee (fiche A666).

2.4.3.2 Dieren

Landbouw

Het RIE-handhavingsprogramma vat de grote meerderheid van de geplande controles in de landbouwsector. De activiteiten bij de intensieve pluimvee- en varkenshouderij behoren tot het toepassingsgebied van de RIE, die de regels bevat voor RIE-installaties.

In 2019 controleert de afdeling Handhaving de werking van de ammoniakemissiearme (AEA) stalsystemen bij klasse 1-bedrijven die onder de RIE vallen met als doel om na drie jaar alle installaties in Vlaanderen minstens één keer gecontroleerd te hebben (fiche A908).

Voor de handhaving van milieuvervuilende activiteiten bij andere landbouwsectoren, zoals rundveehouderijen, organiseert de afdeling Handhaving sectorspecifieke handhavingscampagnes. De belanghebbenden van de afdeling Handhaving halen telkens het effect van de lozing van erfsappen (waaronder silosappen, meststoffen, ...) aan als een milieuprobleem. Wanneer landbouwers kuilvoeder niet volgens de code van de goede landbouwpraktijken bewaren omwille van het ontbreken van een citerne of gepaste opvang, kunnen nutriëntrijke silosappen, die een aanzienlijke organische vuilvrucht veroorzaken, in Vlaamse oppervlaktewateren terechtkomen.

In 2019 plant de afdeling Handhaving controles in de rundveesector naar aanleiding van de lozing van silosappen uit voederkuilen (fiche A909). De focus ligt op bedrijven met meer dan 200 runderen gelegen in gebieden die aangeduid zijn als speerpuntgebied.

Dierlijke bijproducten

De dierlijke bijproducten bedoeld in dit document, zijn producten van dierlijke oorsprong die niet voor menselijke consumptie bestemd zijn. Een verkeerd gebruik ervan kan een risico inhouden voor de volksgezondheid, de diergezondheid en het milieu. Enkele grootschalige crisissen, bv. de dioxinecrisis in 1999, resulteerden in de aanpak van deze problematiek in de schoot van de Europese Unie door het opstellen van Europese verordeningen. De belangrijkste verordeningen ter zake zijn de Verordeningen 1069/2009 en 142/2011.

Deze verordeningen stellen begin- en eindpunten vast vanaf wanneer en tot wanneer producten onder deze regelgeving vallen, lijsten de toegelaten verwerkingsmethoden op en onderscheiden verschillende risicocategorieën dierlijke bijproducten die de verdere mogelijke handelingen bepalen. Daarnaast bevatten de verordeningen o.a. regels en procedures rond de traceerbaarheid van dierlijke bijproducten en definiëren ze de zelfcontroleverplichtingen voor de exploitanten. Deze verordeningen zijn in de Vlaamse regelgeving geïmplementeerd via het VLAREM en het besluit van de Vlaamse Regering betreffende dierlijke bijproducten en afgeleide producten.

In Vlaanderen staan verschillende overheidsinstanties in voor het toezicht op bovenstaande regelgeving. De afdeling Handhaving stelt jaarlijks een risicogebaseerd controleplan op dat voldoet aan de eisen uit de artikelen 41 en 42 van de Europese Verordening 882/2004. De afdeling Handhaving inspecteert op basis van dat controleplan jaarlijks verschillende inrichtingen die de in de verordening bedoelde dierlijke bijproducten voortbrengen. Het gaat enerzijds om bedrijven die op grond van Verordening 1069/2009 erkend zijn voor het inzamelen, opslaan of verwerken van dierlijke bijproducten (o.a. biogasinstallaties, composteerinstallaties en verwerkers van dierlijke bijproducten) waarbij de afdeling Handhaving nagaat of deze exploitanten de in de erkenning en verordeningen opgelegde voorwaarden correct naleven. Anderzijds controleert de afdeling Handhaving bepaalde inzamelaars, handelaars en makelaars met een OVAM-

registratie voor het vervoer van dierlijke bijproducten waarbij ze de nodige aandacht schenkt aan het correcte gebruik van handelsdocumenten.

Ten slotte selecteert de afdeling Handhaving een aantal inrichtingen (klasse 1-, klasse 2- en klasse 3-inrichtingen of niet-ingedeeld inrichtingen) uit de voedselketen waarbij ze nagaat of de exploitanten zich op correcte wijze ontdoen van de door hen voortgebrachte dierlijke bijproducten. In sommige situaties neemt de afdeling Handhaving monsters die ze laat analyseren door een erkend laboratorium. Het centraliseren van het toezicht bij de afdeling Handhaving maakt het beantwoorden van vragen bij een audit van de Europese Commissie in België over het toezicht efficiënter.

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit in het kader van de overeenkomst dierlijke bijproducten (fiche A621).

2.4.3.3 Hinder

Jaarlijks ontvangt de afdeling Handhaving tal van klachten over stofhinder, geurhinder, geluidshinder, trillingshinder of hinder door slagschaduw van windmolens. De afdeling Handhaving voert bij klasse 1-inrichtingen controles uit om de nodige vaststellingen te doen en te oordelen over de gegrondheid van de klacht en over de hinderlijkheid. Klachten over klasse 2-inrichtingen stuurt zij door naar de gemeente. Het goed in kaart brengen van hinder is complex en niet altijd evident omdat factoren zoals frequentie, aard, intensiteit en omgevingsfactoren zoals windrichting mee bepalend zijn.

Voor een aantal dossiers waar het voor de afdeling Handhaving niet evident is om de geurhinder vast te stellen, bv. door de aanwezigheid van verschillende bedrijven in de buurt die een gelijkaardige hinder (kunnen) produceren, beroept ze zich op erkend deskundigen om een onderzoek uit te voeren.

Bij geluidshinder zal de afdeling Handhaving in eerste instantie de klachten zelf onderzoeken op gegrondheid door metingen met eigen apparatuur uit te voeren (fiche M400). Wanneer de afdeling Handhaving vaststelt dat van toepassing zijnde geluidsnormen worden overschreden of wanneer er sprake is van overmatige trillingshinder, neemt ze maatregelen om de hinder tot een aanvaardbaar niveau te beperken.

Ten slotte voert de afdeling Handhaving breedbandmetingen uit van elektromagnetische straling van zendantennes voor telecommunicatie (fiche R980) voor iedere aanvraag als een particulier dit vraagt en zijn verblijfplaats binnen een straal van 150 meter ligt van een vastopgestelde zendantenne.

In 2019 voert de afdeling Handhaving geluids- en trillingsmetingen (fiche M400) en breedbandmetingen van elektromagnetische straling (fiche R980) uit, en beroept ze zich desgevallend op erkend deskundigen voor het uitvoeren van onderzoeken inzake geur, geluid, trillingen en stofhinder (fiche 740).

2.4.3.4 Ketentoezicht

De afvoer en verwerking van afvalstoffen is een proces dat in verschillende stappen gebeurt. Er kunnen meerdere verwerkers betrokken zijn, alsook actoren die de overdracht tussen de verwerkers bewerkstelligen (vervoerders, overslagbedrijven, inzamelaars) of faciliteren (handelaars, makelaars). Het geïntegreerde toezicht op de verschillende stappen in een afvalstroom kreeg binnen de afdeling Handhaving de naam 'ketentoezicht'.

Integraal toezicht op een keten betekent dat de verschillende controles (bv. controle van transporten, registers of verwerkingsinstallaties) geen doel op zich vormen, maar slechts een middel vormen om het algemene doel te bereiken, met name garantie verschaffen over de afvoer van afvalstoffen naar de wettelijk toegelaten "eindbestemming". Toezicht op de verschillende deeltrajecten houdt ook in dat verschillende handhavingsactoren betrokken zijn, bv. omdat verschillende handhavers toezicht houden op eenzelfde deel van het traject (politie/gewestelijk) of omdat een deel van de keten niet in het Vlaamse Gewest gelegen is.

De afdeling Handhaving focust met ketentoezicht op twee belangrijke schakels. Ten eerste zijn er de controles op afvalstromen in de transportfase. Een belangrijke component daarvan is de aanwezigheid van milieutoezichthouders in de zeehavens van Antwerpen en Zeebrugge, met een grote nadruk op de export van afvalstoffen naar niet-OESO-landen. De afdeling Handhaving, meestal samen met de politie, voert verspreid over het Vlaamse Gewest wegcontroles uit op afvaltransporten. Ten tweede voert de afdeling Handhaving controles uit bij verwerkers van afvalstoffen, o.a. biovergisters, waarbij ze aandacht heeft voor de traceerbaarheid van afvalstoffen en waarbij ze afvalstofstromen stroomop- of afwaarts, inclusief inzamelaars, handelaars en makelaars, natrekt.

Het ketenteam van de afdeling Handhaving controleert de volgende wetgeving:

- Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (Materialendecreet);
- Besluit de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA);
- Verordening (EG) 1013/2006 van 14 juni 2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de overbrenging van afvalstoffen (EVOA);
- Verordening (EG) 1418/2007 van 29 november 2007 betreffende de uitvoer, met het oog op terugwinning, van bepaalde in bijlage III of IIIA bij Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad genoemde afvalstoffen naar bepaalde landen waarop het OESO-besluit betreffende het toezicht op de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen niet van toepassing is.

EVOA-controleplan

De Europese Verordening betreffende de overbrenging van afvalstoffen (EVOA) bepaalt in artikel 50.2bis dat de lidstaten vanaf 2017 plannen opstellen voor de EVOA-controles, gebaseerd op risicobeoordelingen van specifieke afvalstromen en bronnen van illegale overbrengingen. Het EVOA-controleplan heeft betrekking op het volledige grondgebied van het Vlaamse Gewest.

De Milieu-inspectie voerde in 2016 een risicobeoordeling uit op 18 afvalstromen en toetste de stromen aan de volgende criteria: gevaareigenschappen, (gebruik als) dekmantel, geproduceerde hoeveelheden, grensoverschrijdend karakter, (risicovolle) bestemmingen, naleefgedrag, (kwaliteit van de) wetgeving, marktcomplexiteit, inzamel- en verwerkingstechnieken en criminele inmenging. Op basis van deze risicobeoordeling kent de afdeling Handhaving aan de volgende grensoverschrijdende afvalstromen een hoge prioriteit toe:

- oliehoudend afval
- chemisch afval
- afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)

- metaalafval
- bouw- en sloopafval (voor wat betreft uitgegraven bodem)

De afdeling Handhaving kiest haar handhavingscampagnes in het kader van ketentoezicht zodanig dat ze zoveel mogelijk risicovolle aspecten van deze afvalstromen controleert.

Een belangrijke component van ketentoezicht is de samenwerking met andere instanties. Afvalstromen beperken zich immers zelden tot het Vlaamse grondgebied. De evidente partners in België zijn, zonder volledig te willen zijn, de politie, de douane, OVAM, de havenkapiteinsdiensten, de inspectiediensten van de andere gewesten en het openbaar ministerie. Politie en douane voeren controles uit binnen hun eigen specifieke bevoegdheden.

De politieambtenaren beschikken over een algemene politionele bevoegdheid en zijn dus ook bevoegd voor de handhaving van de EVOA. In het bijzonder de eerstelijnsdiensten, zoals de wegpolie, de scheepvaartpolitie en potentieel ook de spoorwegpolitie voeren deze controles uit. De controles van internationale afvaltransporten worden door de politie uitgevoerd (binnen de landsgrenzen) hetzij in georganiseerd verband hetzij ad random. De centrale dienst Leefmilieu van de politie ondersteunt terreineenheden van de politie (overleg, opleiding en verspreiding van de informatie via het politionele milieunetwerk). De informatie afkomstig van de uitgevoerde controles op het terrein wordt geïnventariseerd en verder gebruikt om tendensen te onderzoeken over de afvalstromen die het land doorkruisen. De douane is bevoegd voor de controle van grensoverschrijdende afvaltransporten aan de buitengrenzen van de Europese Unie (invoer, uitvoer en doorvoer). Door middel van selectieprofielen, opgesteld in gezamenlijk overleg met de afdeling Handhaving, selecteert de douane invoer- en uitvoeraangiften. In de selectieprofielen worden de risico-indicatoren bepaald aan de hand van de verschillende parameters op de douaneaangifte (GN-codes, land van oorsprong, land van bestemming, hoeveelheid-en prijsverhouding, ...).

Sinds 1994 bestaat er een samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende de coördinatie van het beleid inzake grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen. Dit akkoord is in 2009 en 2011 geactualiseerd. Het akkoord is gesloten tussen de bevoegde regionale diensten voor de toestemmingen (inzake kennisgevingen) en de inspectie, de politie, de douane en het ministerie van Justitie (met inbegrip van het college van procureurs). Voor de verdere ontwikkeling van de samenwerking vergaderen de verschillende betrokken actoren vier keer per jaar.

Nationaal is de afdeling Handhaving actief in de samenwerkingsprojecten in de haven van Antwerpen en op internationaal vlak werkt ze samen met de bevoegde inspectiediensten van de omliggende landen (veelal bilateraal), binnen Europa (via de *cluster Transfrontier Shipment of Wast* (TFS) van het *European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law* (IMPEL)) of met de landen waar de uiteindelijke verwerking van het Europese afval gebeurt.

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit op het wegtransport van afvalstromen (fiche A650), op de uitvoer van afvalstoffen via zeehavens (fiche A651), in het kader van ketentoezicht (fiche A654) en op het grensoverschrijdende grondverzet (fiche A657).

2.4.3.5 Klimaat

Vluchtige organische stoffen (VOS)

Vluchtige organische stoffen spelen een belangrijke rol bij de vorming van troposferische ozon en hebben in sommige gevallen ook rechtstreekse nadelige effecten op de gezondheid.

De afdeling Handhaving ziet in 2019 bij een 15-tal bedrijven toe of de periodieke controles met een IR-camera op verticale opslagtanks die vloeistoffen bevatten met een dampspanning van meer dan 13,3 kPa bij een temperatuur van 35°C tijdig en afdekkend gebeuren.

In 2016 voerde de Milieu-inspectie Solar Occultation Flux (SOF)-metingen van VOS-emissies uit in de Antwerpse Haven. Deze meettechniek liet toe om de emissies van voornamelijk alkanen -en via extra apparatuur ook o.a. de emissies van BTEX- op 28 sites in de havenregio in kaart te brengen. De afdeling Handhaving volgt de actieplannen, door de betrokken bedrijven opgesteld in 2018 naar aanleiding van deze SOF-metingen, in 2019 verder op.

Bedrijven die gebruik maken van organische oplosmiddelen (bv. drukkerijen, productie verven, coating) boven een bepaalde drempel moeten voldoen aan hoofdstuk 5.59 van VLAREM II. Tijdens een controle van dergelijk bedrijf gaat de afdeling Handhaving na of de exploitant een degelijke solventboekhouding opmaakt, de nodige emissiemetingen uitvoert, voldoet aan de wettelijke emissiegrenswaarden of aan de vereisten van het reductieprogramma. In 2019 ligt de focus op bedrijven met een verhoogd risico die de afdeling Handhaving nog niet eerder controleerde.

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit op VOS-emissies bij solventverbruikende bedrijven (fiche A760), volgt ze de actieplannen, opgesteld naar aanleiding van de uitgevoerde SOF-metingen in de haven van Antwerpen, verder op (fiche F761) en voert ze controles uit op de IR-screening bij verticale opslagtanks van VOS (fiche A769).

Gefluoreerde ozonafbrekende stoffen en broeikasgassen (F-gassen)

Voor wat betreft de reglementering inzake broeikasgassen en ozonafbrekende stoffen zijn de Europese Verordeningen 517/2014 en 1005/2009 rechtstreeks van toepassing op Vlaanderen. Verordening 1005/2009 legt aan de lidstaten op om hiervoor een risicogestuurde benadering te hanteren.

In het Vlaams Mitigatieplan 2013-2020, een onderdeel van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020, zijn maatregelen opgenomen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Eén van de maatregelen van het Vlaams Mitigatieplan geeft uitvoering aan het 'Vlaams actieplan reductie uitstoot F-gassen 2015-2020' en meer concreet aan actie 6B 'Toezicht en handhaving van relevante milieuregelgeving'. Deze actie geeft aan dat de afdeling Handhaving in de periode 2015-2020 zal blijven inzetten op controle op de naleving van de Vlaamse uitbatingvoorwaarden volgens VLAREM en andere verplichtingen voortvloeiend uit Europese regelgeving bij klasse 1-inrichtingen betreffende de uitstoot van F-gassen. Tijdens dergelijke controle gaat de afdeling Handhaving na of het onderhoud van koelinstallaties door een erkende techniker is uitgevoerd en/of de andere wettelijke exploitatievoorschriften (lektheidcontroles, instructiekaart, logboek en maximale relatieve lekverliezen) zijn nageleefd. Toezicht houdt ook het controleren van de installaties op koelgaslekken in, in sommige gevallen met ondersteuning van een erkend koeltechnicus.

Veel koelinstallaties zijn te vinden in commerciële bedrijven, o.a. distributie van voeding, welke overeenkomstig VLAREM behoren tot niet-ingedeelde inrichtingen. Omdat het over zeer veel installaties gaat, zal de afdeling Handhaving in overleg met de sector van de supermarkten het probleem aanpakken via actieplannen. Daarnaast zal de afdeling Handhaving supermarkten, die niet onder centraal beheer vallen, op individuele basis controleren.

Ten slotte zal de afdeling Handhaving haar expertise en kennis ten dienste stellen van lokale overheden en opleiding en ondersteuning bieden bij controle van koelinstallaties bij klasse 2- en klasse 3-inrichtingen.

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit met betrekking tot gefluoreerde ozonafbrekende stoffen en broeikasgassen (fiche A614), F-gas lekverliezen van koelinstallaties in de distributiesector terugdringen (fiche A772) en ondersteunt ze lokale overheden bij controles op koelinstallaties (fiche P773).

2.4.3.6 Lucht

De luchtkwaliteit in Europa is de afgelopen decennia aanzienlijk verbeterd. Toch blijft in een dichtbevolkt, verstedelijkt en geïndustrialiseerd Vlaanderen luchtverontreiniging het belangrijkste milieuthema dat een directe impact heeft op de volksgezondheid. Bovendien hebben diverse in de lucht geloosde of verspreide verontreinigende stoffen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke omgeving.

Voor de meeste pollutanten bestaat Europese en/of Vlaamse wetgeving met grens- of streefwaarden. De belangrijkste wettelijke basis inzake luchtkwaliteitsnormen is de Europese Richtlijn betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (2008/50/EG). De Richtlijn Industriële Emissies bevat belangrijke bepalingen inzake de implementatie van BREF-conclusies bij RIE-bedrijven en omvat onder meer de bepalingen van de oude solventrichtlijn, de Richtlijn voor grote stookinstallaties en de afvalverbrandingsrichtlijn. In Vlaamse wetgeving om te zetten Europese richtlijnen komen samen met Vlaamse wetgevende initiatieven hoofdzakelijk in de VLAREM-wetgeving terecht. De emissiegrenswaarden die de uitstoot van verontreinigende stoffen naar de lucht beperken, zijn in de praktijk enerzijds gebaseerd op de impact van deze stoffen op de gezondheid van mens en milieu en anderzijds op hun technische en economische haalbaarheid.

De belangrijkste oorzaken van luchtverontreiniging zijn emissies afkomstig van verkeer, gebouwenverwarming en industriële activiteit. De afdeling Handhaving legt zich toe op het handhaven van de milieuhygiëneregelgeving bij deze laatste groep. Luchtverontreiniging is een ruim begrip, dat een hele reeks pollutanten omvat die elk hun specifieke gevolgen hebben en bijdragen tot andere milieuproblemen. De afdeling Handhaving onderscheidt de volgende technisch-wetenschappelijke subthema's:

- geleide emissies, wat de emissies van pollutanten bij industriële installaties, eventueel na een luchtreinigingsinstallatie via een of meerdere schoorstenen, omvat;
- diffuse emissies, wat de ongecontroleerde en niet-lokale emissies van industriële installaties omvat (de focus gaat naar (fijn) stof, aerosolen bestaande uit mineralen, (zware) metalen en organische componenten zoals PAK's en (dioxineachtige) PCB's);
- vluchtige organische stoffen (zie hoofdstuk 2.4.3.5 Klimaat);
- ozonafbrekende stoffen en broeikasgassen, wat zich voornamelijk richt op emissies bij koelinstallaties (zie hoofdstuk 2.4.3.5 Klimaat);
- geur (zie hoofdstuk 2.4.3.3 Hinder).

Wat de geleide emissies betreft, voert de afdeling Handhaving een tweesporen inspectiebeleid. Het eerste spoor betreft de controle van de in VLAREM bepaalde zelfcontroleverplichtingen die exploitanten zelf moeten uitvoeren. De zelfcontroleverplichtingen zijn een van de belangrijkste krachtlijnen in de milieuwetgeving: wanneer exploitanten deze correct uitvoeren, treden ze impliciet zelfregulerend op. Dit garandeert een onmiddellijk ingrijpend optreden in geval van milieubedreigende incidenten en dat bedrijven een preventief en bewust milieubeleid gaan voeren. Zelfmonitoring vormt zowel voor de exploitant als voor de overheid een belangrijke bron van milieurelevante informatie en via het afdwingen van zelfcontroleverplichtingen wordt de exploitant en niet de overheid in eerste instantie praktisch en financieel verantwoordelijk voor het verantwoord opvolgen van de bedrijfsvoering. De afdeling Handhaving focust in 2019 op crematoria, asfaltcentrales, houtverbrandingsinstallaties, steenbakkerijen en polyurethaan-producenten. Voorts voert de afdeling Handhaving controles uit bij middelgrote stookinstallaties in functie van rapportering voor de Europese MCP-richtlijn en besteedt ze specifieke aandacht aan dimethylformamide emissies bij coating-bedrijven.

Het tweede spoor van handhaving bij het thema geleide emissies behelst het uitvoeren van luchtemissiemetingen door erkende laboratoria in opdracht van de afdeling Handhaving. Aan de hand van deze metingen gaat de milieutoezichthouder na of een exploitant de emissiegrenswaarden respecteert en of een exploitant het zelfcontroleprogramma correct en betrouwbaar uitvoert. Daarnaast kan de afdeling Handhaving in bepaalde omstandigheden de emissie van een pollutant die niet opgenomen is in het zelfcontroleprogramma van de exploitant, onderzoeken.

Algemeen evolueert de afdeling Handhaving voor de organisatie van al haar controles en emissiemetingen naar een meer afdekkende en risicogebaseerde aanpak via het opstellen van meerjarenplannen. Voor het monitoringsprogramma lucht start de afdeling Handhaving vanuit de inventaris van alle relevante emissiepunten in Vlaanderen die onder haar toezichtsbevoegdheid vallen. De afdeling Handhaving vult deze inventaris jaarlijks aan met zowel de eigen meetresultaten als alle door de bedrijven gerapporteerde gegevens uit de emissie-inventaris lucht en deelt op basis van deze gegevens de verschillende emissiepunten in risicoklassen in waaraan ze controlefrequenties koppelt. De criteria waarop deze risicobasing is gebaseerd, zijn onder meer de gemeten concentratie en massastroom in relatie tot de emissiegrenswaarde, de aard of toxiciteit van de pollutanten en de meetfrequentie. Rekening houdend met de beschikbare middelen en beleidsprioriteiten selecteert het monitoringsprogramma dan luchtemissiemetingen. Op deze manier vat het monitoringsprogramma uiteindelijk alle relevante emissiepunten die de afdeling Handhaving dan afhankelijk van de reële impact controleert.

Wat de diffuse emissies betreft, heeft de afdeling Handhaving vooral aandacht voor lokale gebieden in Vlaanderen waar de luchtkwaliteit eerder problematisch is. De luchtkwaliteit in Vlaanderen wordt opgevolgd door de Vlaamse Milieumaatschappij die de resultaten toetst aan normen, richtwaarden en drempelwaarden zoals vastgelegd in Europese of Vlaamse milieuwetgeving of opgesteld door de Wereldgezondheidsorganisatie. In onze regio gaat de laatste jaren veel (pers)aandacht naar de fijnstofproblematiek en naar de emissie van (zware) metalen, PCB's en dioxines, en pollutanten die meestal gelinkt zijn aan een specifieke industriële activiteit. De afdeling Handhaving gaat na wat de bijdrage van de industrie tot deze verhoogde immissiewaarden is en waar wenselijk en mogelijk worden emissiebeperkende maatregelen opgelegd. De afdeling Handhaving volgt bestaande actieplannen op en voert gerichte acties uit in regio's met verhoogde concentratie aan zware metalen. Bij bedrijven in de betreffende hotspot-gebieden van fijnstofemissies legt de afdeling Handhaving aangepaste maatregelen op

die ze nauwgezet opvolgt. Bij schrootverwerkende bedrijven heeft de afdeling Handhaving gerichte aandacht voor de beperking van de emissies van dioxines en dioxineachtige PCB's.

In 2019 voert de afdeling Handhaving routine-emissiemetingen lucht (fiche M700), controles van de zelfcontrole lucht (fiche A733), ad hoc-immissiemetingen lucht (fiche M750), controles van DMF-emissies bij coating-bedrijven (fiche R780) en controles bij middelgrote stookinstallaties (fiche A736) uit. Voorts zet ze in op de aanpak van diffuse emissies (in het bijzonder PM10) in hotspot-gebieden (fiche R751), op acties ter beperking van de emissie en de verspreiding van zware metalen naar de lucht (fiche A757) en op de beperking van de emissie van dioxineachtige PCB's (bij schrootverwerkende bedrijven) (fiche R758).

2.4.3.7 Omgevingsveiligheid

Het inspectieprogramma Seveso

Het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn realiseert in belangrijke mate de omzetting van de zogenoemde Sevesorichtlijn. Het doel van deze richtlijn is de realisatie van een hoog beschermingsniveau voor mens en milieu door de preventie van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn en de beperking van de gevolgen ervan. De richtlijn en het Samenwerkingsakkoord bevatten geen gedetailleerde, technische voorschriften. Voor de exploitanten van Seveso-inrichtingen is deze ambitieuze doelstelling vertaald in twee kernverplichtingen:

- alle nodige maatregelen treffen om zware ongevallen te voorkomen én de gevolgen ervan te beperken voor mens en milieu (zorgplicht);
- te allen tijde aan inspectiediensten kunnen aantonen dat de noodzakelijke maatregelen werden genomen (aantoonplicht).

Een zwaar ongeval is in deze context een gebeurtenis, zoals een zware emissie, brand of explosie, die het gevolg is van ongecontroleerde ontwikkelingen tijdens de exploitatie van een onder dit samenwerkingsakkoord begrepen inrichting, die hetzij onmiddellijk, hetzij na verloop van tijd een ernstig gevaar oplevert voor de gezondheid van de mens binnen of buiten de inrichting of voor het milieu, en waarbij bovendien één of meer gevaarlijke stoffen betrokken zijn.

Het toepassingsgebied van het samenwerkingsakkoord is verbonden aan de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Daarbij wordt onder "aanwezigheid van gevaarlijke stoffen" verstaan, zowel "de feitelijke of voorziene aanwezigheid van dergelijke stoffen in de inrichting, als de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen waarvan bekend is dat ze kunnen ontstaan wanneer een industrieel chemisch proces buiten controle geraakt, in hoeveelheden, gelijk aan of hoger dan de drempels uit de bijlage I." Voor de inventarisatie en identificatie kunnen verschillende bronnen worden geraadpleegd. Aan de hand van beschikbare gegevens (milieuvergunningen, kennisgevingen, controlehistoriek, ...) worden de aanwezige hoeveelheden gevaarlijke stoffen getoetst aan de drempelwaarden. Als uit die gegevens en toetsing duidelijk de Sevesostatus (lage- of hogedrempelinrichting, geen Seveso-inrichting) blijkt, neemt de afdeling Handhaving de inrichting al dan niet op in het systeem.

Voor deze inrichtingen is per Gewest een inspectieteam operationeel dat bestaat uit inspecteurs van alle betrokken inspectiediensten. In Vlaanderen zijn er twee inspectiediensten bevoegd: de gewestelijke omgevingsinspectie van de afdeling Handhaving en de federale inspectiedienst bevoegd voor de bescherming van de werknemers.

////////////////////////////////////

Op basis van de Seveso-status stellen de bevoegde inspectiediensten in onderling overleg voor een inrichting een inspectieprogramma op, hierin is minimaal vervat:

- de aard van de geplande controles en de toe te passen methodiek;
- de voorziene frequentie voor de bezoeken ter plaatse;
- de inspectiedienst die wordt belast met de concrete uitvoering van de controles.

Vlaanderen telt op dit ogenblik 290 bedrijven die onder het toepassingsgebied van de Seveso-richtlijn III vallen.

Frequentie van de inspecties

Het gevarenpotentieel van de Seveso-inrichting bepaalt de minimum inspectiefrequentie. Die varieert van één keer per jaar tot één keer per drie jaar. Bij de meeste Seveso-inrichtingen is er jaarlijks ook een voortgangscontrole. Naar aanleiding van de controles worden immers actieplannen gegenereerd, waarvan de uitvoering moet worden nagegaan.

De basisfrequentie kan verlaagd worden:

- voor eenvoudige inrichtingen, zijnde inrichtingen met enkel opslag en/of overslag van gevaarlijke stoffen en inrichtingen waar geen reactieprocessen plaatsvinden;
- voor exploitanten met een goed naleefgedrag.

Voor inrichtingen met een slecht naleefgedrag kan de basisfrequentie verhoogd worden. Het naleefgedrag wordt ingeschat en periodiek herzien op basis van de bevindingen van de voorgaande controles.

Tijdens de controle moet de exploitant:

- de passende preventieve maatregelen kunnen aantonen;
- passende mitigerende maatregelen kunnen aantonen;
- kunnen aantonen dat het veiligheidsrapport de situatie in de inrichting getrouw weergeeft.

De controles moeten een totaalbeeld geven van de risico's van de bedrijven en de beheersing ervan.

De afdeling Handhaving kan gebruik maken van *Seveso-inspection tools* (SIT's). Dit zijn inspectie-instrumenten die de Seveso-inspectiediensten in onderling overleg ontwikkelen en actualiseren, en die een gefundeerde beoordeling van de preventieve en mitigerende maatregelen mogelijk maken.

In 2019 voert de afdeling Handhaving het Seveso III-inspectieprogramma uit (fiche A316).

REACH

REACH staat voor "Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals" en is een Europese verordening (Verordening (EG) 1907/2006) die als doel heeft een hoog niveau van bescherming van de gezondheid van de mens en het milieu te waarborgen. Zij is gebaseerd op het voorzorgsbeginsel.

REACH legt procedures op om informatie over de eigenschappen en risico's van stoffen te verzamelen en te onderzoeken. Zo moeten exploitanten die chemische stoffen vervaardigen of op de markt brengen alle relevante informatie samenstellen en ter beschikking stellen van het Europees Agentschap voor Chemische
////////////////////////////////////

Stoffen (ECHA). Op basis van deze informatie evalueren de Europese lidstaten de chemische stoffen om uit te maken of de risico's voor de volksgezondheid en het leefmilieu beheersbaar zijn. Als dit niet het geval is, kunnen de autoriteiten chemische stoffen verbieden of het verdere gebruik onderwerpen aan een autorisatie.

REACH legt eveneens op dat de na te leven maatregelen om de risico's die uitgaan van het handelen met gevaarlijke chemische stoffen tot het aanvaardbare te beperken, bekend moeten zijn aan iedereen die met dergelijke chemische stoffen omgaat. Op diegene die chemische stoffen "in de handel brengt" rust dan ook een bijzondere informatieplicht.

Het is voor de bescherming van de volksgezondheid en het leefmilieu van cruciaal belang dat zowel de registratieplicht als de beperkingen die rusten op de vervaardiging, het in de handel brengen en het gebruik van chemicaliën, en de maatregelen om de risico's die uitgaan van het gebruik van chemische stoffen tot het aanvaardbare te beperken, strikt worden nageleefd. Hierop moet worden toegezien en waar nodig handhavend opgetreden. Artikel 125 van de verordening stelt: "De lidstaten onderhouden een systeem van officiële controles en andere op de situatie afgestemde activiteiten."

In 2019 voert de afdeling Handhaving een twintigtal controles uit op de naleving van REACH in het kader van de plicht om te registreren, de autorisatie van zorgwekkende stoffen en het gebruik van dierenproeven (fiche P810).

Genetisch gemodificeerde organismen en pathogene organismen

Activiteiten met genetisch gemodificeerde en pathogene organismen brengen bepaalde risico's voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu met zich mee. Inrichtingen waar men dergelijke organismen doelbewust kweekt, bewaart, transporteert, vernietigt, verwijdert of gebruikt, moeten bepaalde inperkingsmaatregelen nemen om blootstelling van mens en leefmilieu aan deze organismen te vermijden.

Afhankelijk van het risico voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu worden deze activiteiten ingedeeld in vier risiconiveaus. Naarmate het risiconiveau van de activiteit stijgt, zijn er meer en stringenter inperkingsmaatregelen van toepassing.

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit van het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen en pathogene organismen (fiche A850).

2.4.3.8 Ondergrond en grondwater

Vlaanderen is een regio met schaarse grondwatervoorraden. De zomers van 2017 en 2018 confronteerden Vlaanderen met periodes van langdurige droogte die deze schaarste extra belichtte.

De Europese kaderrichtlijn Water (2000) en het decreet Integraal Waterbeleid (2003) eisen een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand van de grondwaterlichamen tegen 2015. Deze doelen zijn niet gehaald voor de Vlaamse grondwaterlichamen zoals voorzien in de eerste stroomgebiedbeheerplannen. In de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen, voor de periode 2016-2021, zijn nieuwe doelen gesteld om de goede toestand alsnog te behalen. Het is de taak van de Vlaamse Milieumaatschappij om de evolutie van de grondwaterstanden periodiek op te volgen en vergunningsadviezen te verlenen in functie van de

draagkracht van de verschillende grondwaterlichamen. Daarnaast zijn er in het maatregelenprogramma bij de stroomgebiedsbeheerplannen specifieke prioriteiten gesteld voor de handhaving in het kader van het integraal waterbeleid, waaronder tevens de noodzaak voor controle op (illegale) grondwaterwinningen en boorbedrijven.

De afdeling Handhaving gaat na of de exploitanten van een grondwaterwinning een vergunning hebben en of ze de vergunningsvoorwaarden naleven. De correcte plaatsing van een debietmeter, de correcte afwerking van de putten en de correcte monitoring en registratie zijn voor de afdeling Handhaving belangrijke aandachtspunten. Een louter administratieve controle van de zelfcontrole grondwater kan aanleiding geven tot een gedetailleerde terreincontrole van de grondwaterwinning.

Bij nieuwe grondwaterwinningen controleert de afdeling Handhaving of de boorputten goed worden aangelegd. Slecht geboorde boorputten zorgen immers voor een verhoogd risico op grondwaterverontreiniging. De controle op het correct opvullen van verlaten en buiten dienst gestelde winningen moet verontreiniging van het grondwater met o.a. stikstof, fosfor en pesticiden voorkomen.

De afdeling handhaving gebruikt de door derden ter beschikking gestelde info bij de planning van de controles. Zo levert de Vlaamse Milieumaatschappij informatie over bedrijven met een twijfelachtige reputatie wat betreft de exploitatie van de winning of andere vermoedelijke non-conformiteiten. Daarnaast focust de Vlaamse Milieumaatschappij haar input op de actie- en waakgebieden die voor verschillende grondwaterlichamen zijn afgebakend in het kader van de bovenvermelde stroomgebiedsbeheerplannen.

De afdeling Handhaving baseert de keuze van haar controles onder andere op het jaarlijks onttrokken volume en vergunde diepte. Ze controleert of bedrijven niet meer of uit een andere watervoerende laag onttrekken dan hun vergunning toelaat, wat zeer belangrijk is bij winningen uit overgeëxploiteerde watervoerende lagen.

De recente erkenning van boorbedrijven en de daarmee verbonden gebruikseisen vormen een nieuw aanknopingspunt en instrument voor de controles binnen het thema 'ondergrond en grondwater'. De door boorbedrijven verplichte voorafgaande melding van de start van boor- of opvulwerkzaamheden en de verplichte controle of er desgevallend een vergunning kan worden voorgelegd voor de uit te voeren werkzaamheden maken dat de afdeling Handhaving illegale winningen meer aan de bron kan aanpakken. Dit handhavingsinitiatief was de voorbije jaren eerder sensibiliserend, gelet op het recente karakter van deze erkenning. De afdeling Handhaving zette in op het geven van opleidingen en toelichtingen aan de sector en overige handhavers om de regelgeving extra te duiden en zal dergelijk initiatief voortzetten in 2019 maar zal ondertussen ook strenger toezien op de vigerende bepalingen bij de geïnformeerde sector.

Bij RIE-bedrijven wordt er, tijdens de risicogebaseerde controles binnen het thema 'ondergrond en grondwater', gefocust op de vigerende bepalingen uit VLAREM gericht op het voorkomen van emissies die kunnen leiden tot bodem- en/of grondwaterverontreiniging.

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit van grondwaterwinningen (fiche R519), controles van de zelfcontrole grondwater (fiche R522) en controles op (erkende) boorbedrijven bij boringen of grondwaterwinningen (fiche P526).

2.4.3.9 Water

Het waterbeleid in Vlaanderen is gebaseerd op de Europese kaderrichtlijn Water en de omzetting ervan in het decreet Integraal Waterbeleid. Beide wetgevingen eisten een goede kwalitatieve en kwantitatieve toestand van het oppervlaktewater tegen 2015. De verontreiniging van oppervlaktewater door zuurstofbindende stoffen, nutriënten, gevaarlijke stoffen, metalen en bestrijdingsmiddelen is volgens monitoringsgegevens de laatste jaren al fors gedaald, maar er zijn nog heel wat inspanningen nodig om tot een goede watertoestand te komen. Omdat met de geleverde inspanningen de doelen voor de Vlaamse oppervlaktewaterlichamen niet zijn gehaald, zijn in de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen van de Schelde en de Maas voor de periode 2016-2021 nieuwe verregaandere doelstellingen, met in het bijzonder een aantal handhavingsacties, opgenomen.

De voorbije jaren besteedde de afdeling Handhaving veel aandacht aan emissies naar water. Uit monitoring blijkt ook dat de belasting van het oppervlaktewater door bedrijfsemissies een dalende trend vertoont door de toenemende saneringsinspanningen van de bedrijven. In de huidige planning zal de afdeling Handhaving haar controles met betrekking tot emissies naar water risicogebaseerd voortzetten.

VLAREM bundelt de milieuvorwaarden voor het gebruik en het lozen van bedrijfsafvalwater voor bedrijven. De milieukwaliteitsnormen die moeten leiden tot een goede kwalitatieve toestand van het oppervlaktewater en de voorwaarden waaronder een inrichting geëxploiteerd mag worden, zijn erin vastgelegd. De milieuvorwaarden en emissiegrenswaarden houden enerzijds rekening met de goede toestand van het oppervlaktewater en anderzijds met de Beste Beschikbare Technieken (BBT).

De afdeling Handhaving controleert of bedrijven voldoen aan de bepalingen van VLAREM met betrekking tot water, en aan de lozingsvoorwaarden van de vergunning. Op die manier draagt de afdeling Handhaving bij tot het bereiken van een goede toestand van het oppervlaktewater in Vlaanderen.

De controles op het geloosde bedrijfsafvalwater die de afdeling Handhaving uitvoert, zijn één van de middelen om na te gaan of het waterproces van het bedrijf goed zit. De afdeling handhaving neemt bij de controles van het geloosde afvalwater niet alleen de stoffen in beschouwing die zijn opgenomen in de algemene, sectorale en bijzondere lozingsvoorwaarden, maar ze controleert het afvalwater ook op andere gevaarlijke stoffen zoals PCB's, dioxinen en furanen, brandvertragers en perfluortensiden. In 2019 zal de afdeling Handhaving extra aandacht besteden aan de lozing van fenolen en zal ze bij iedere eerste monstername van het bedrijfsafvalwater het pakket fenolen laten analyseren. Daarnaast zal de afdeling Handhaving in 2019 extra aandacht besteden aan koelwaterlozingen in oppervlaktewater met een mogelijke negatieve milieu-impact. Behalve een controle op de parameters chemisch zuurstofverbruik en biociden zal de afdeling Handhaving ook de temperatuur van het geloosde afvalwater controleren.

Een andere vorm van controle kan erin bestaan onze eigen analysegegevens te vergelijken met de resultaten van de zelfcontrole uitgevoerd door de bedrijven, waarbij de afdeling Handhaving eveneens aandacht besteedt aan de kwaliteit, volledigheid en correctheid ervan.

Kennis van het watergebruik, het waterhergebruik, de gebruikte stoffen, de verschillende bedrijfsprocessen en de toegepaste waterzuiveringstechnieken is bij elk van deze controles van cruciaal belang.

Bij de opmaak van de jaarlijkse risicogebaseerde planning voor routinemonsternames houdt de afdeling Handhaving rekening met de impact van het geloosde afvalwater op het watersysteem. Belangrijk hierbij zijn het debiet, de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en hun persistentie in het oppervlaktewater, de vuilvracht, de locatie van het lozingspunt, ...

De Richtlijn Stedelijk Afvalwater (RL 91/271/EEG, gewijzigd bij RL 98/15/EG), is onder meer van toepassing op bedrijven uit de voedingssector met een vuilvracht groter dan 4.000 IE. Bij deze bedrijven is een goede opvolging van de eigen waterzuivering van groot belang, aangezien het risico bestaat dat bij slecht beheer ervan of bij calamiteiten het geloosde afvalwater op zeer korte tijd een vernietigende impact heeft op het gehele watersysteem waarin ze lozen. De afdeling Handhaving zal de bedrijven waar de laatste jaren meerdere overschrijdingen zijn vastgesteld of die volgens haar in 2019 extra aandacht verdienen, frequenter controleren met daaraan gekoppeld de nauwgezette opvolging van saneringsacties. De afdeling Handhaving volgt de andere voedingsbedrijven op volgens de risicogebaseerde routineplanning.

Een andere bron van verontreiniging van oppervlaktewater is het verontreinigd hemelwater dat afvloeit van bedrijfsterreinen. De afdeling Handhaving controleert daarom het 'potentieel' verontreinigd hemelwater bij een aantal bedrijven op pH, zwevende stoffen, metalen, PAK's, ... Ze legt de focus bij die sectoren die grote terreinen gebruiken voor de opslag van grote hoeveelheden materiaal (bv. betonmaterialen) of afval (bv. papier, schroot, ...) in open lucht.

De afdeling Handhaving gebruikt de door derden ter beschikking gestelde info bij de planning van de controles. Zo levert de Vlaamse Milieumaatschappij informatie over bedrijven met niet conforme controle-inrichtingen en over bedrijfslozingen met een duidelijk negatieve impact op het ontvangende oppervlaktewater.

Voor het nemen van monsters van afvalwater staan een intern 'kwaliteitshandboek voor monsternemingen en metingen', een contract met een erkend laboratorium en professioneel materieel ter beschikking van de afdeling Handhaving.

Bij een 15-tal bedrijven zal de afdeling Handhaving het bedrijfsafvalwater in 2019 controleren op ecotoxiciteit. Ecotoxiciteitstesten zijn relevant voor het diepgaander karakteriseren van complexe afvalwaters en de mogelijke gevolgen voor het aquatische milieu. Een referentiemeetmethode met rapportagegrens en meetonzekerheid is vastgelegd.

In 2019 voorziet de afdeling Handhaving opnieuw tijd voor de verplichtingen van de toezichthoudende overheid met betrekking tot het gebruik van noodaan sluitingen voor het lozen van bedrijfsafvalwater op openbare RWZI's o.a. registeren van data, verzegelen van de noodaan sluiting, ... overeenkomstig het decreet integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (voor 1 januari 2019 overeenkomstig de Wet Oppervlaktewateren (26 maart 1971)) en het Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de regels inzake het lozen van bedrijfsafvalwater op een openbare rioolwaterzuiveringsinstallatie (21 februari 2014).

Indien een lozingssituatie een merkbare verontreiniging veroorzaakt in oppervlaktewater of het rioleringsstelsel en de oorsprong is niet direct duidelijk, bv. locaties waar er ernstige vermoedens of klachten zijn over een eventuele (sluik)lozing, kan afdeling Handhaving beslissen om een rioolcamera-inspectie uit te laten voeren.

In 2019 voert de afdeling Handhaving routine- en ad hoc monsternames afvalwater uit (fiche M200) met bijzondere aandacht voor controles op vraag van VMM (fiche R123), voor controles bij voedingsbedrijven onder richtlijn 91/217 (fiche M217), voor controles van verontreinigd hemelwater bij opslag van materialen en afval (fiche A243), voor controles op fenolen bij iedere eerste monstername (onderdeel van fiche M200) en voor ad hoc-controles met verhoogde bemonsteringsfrequentie bij koelwaterlozing (onderdeel van fiche M200). Voorts zal de afdeling Handhaving ecotoxiciteitstesten uitvoeren op bedrijfsafvalwater (fiche A245).

2.4.3.10 Richtlijn Industriële Emissies (RIE)-inspectieprogramma

Het RIE-inspectieprogramma geeft uitvoering aan de bepalingen van de Richtlijn Industriële Emissies 2010/334/EU. De richtlijn vraagt de lidstaten om het volledige spectrum van relevante milieueffecten van de betrokken installaties te controleren en geeft een aantal voorwaarden voor het milieu-inspectieplan. Het programma opgemaakt binnen de afdeling Handhaving laat toe om de installaties te inventariseren, systematische controles bij alle RIE-bedrijven te plannen met een afdekking van alle milieuaspecten volgens risico en te rapporteren over het aantal uitgevoerde controles. Daarnaast bieden controlevragenlijsten en bijhorende toelichtingsnota's een goede ondersteuning.

In 2018 werd er binnen de afdeling Handhaving werk gemaakt van een vereenvoudiging van het RIE-inspectieprogramma -sinds 2013 in gebruik- die is afgestemd op haar draagkracht. In het nieuwe inspectieprogramma blijft de aandacht ongewijzigd voor de emissie van RIE-bedrijven en de minimale inspectiefrequentie, die de afdeling Handhaving bepaalde aan de hand van de Europese IRAM-methodiek.

Aangezien de richtlijn de nadruk op emissies van installaties legt, blijven volgende inspectietypes onderdeel uitmaken van het inspectieprogramma:

- IT01 Vergunningstoestand
- IT02 Energie
- IT03 Evaluatie milieumanagementsysteem
- IT04 Preventie en bestrijding van hinder
- IT05 Zelfcontrole water
- IT06 Controle lozingsvoorwaarden water
- IT07 Overige voorwaarden water
- IT08 Zelfcontrole lucht
- IT09 Controle emissievoorwaarden Lucht
- IT10 Overige voorwaarden lucht
- IT11 Preventie en beheer van afvalstoffen en materialen
- IT12 Controle beheersing risico's bodem en grondwaterverontreiniging
- IT13 Controle VLAREM III na actualisatie BREF

Controles in dit inspectieprogramma hebben betrekking op alle installaties uit de sectoren 'industrie' en 'landbouw'. Net zoals voor de controles bij de niet-RIE bedrijven zijn in dit inspectieprogramma routinecontroles en voortgangscontroles vervat. Voorts is er ruimte gelaten om controles in te plannen op eigen initiatief van de milieutoezichthouder. Bovenop dit inspectieprogramma, waarbij een systematische controle van alle relevante milieuaspecten wordt ingepland, zal een aantal van de eerder genoemde thematische handavingscampagnes betrekking hebben op zowel RIE als niet-RIE bedrijven.

Onder IT 13 controleert de afdeling Handhaving in 2019 o.a. de voorwaarden van VLAREM III bij de bedrijven die moeten voldoen aan omzetting van de BREF 'REF of Raffinaderijen' en 'WBP of Productie van houten panelen'.

In 2019 geeft de afdeling Handhaving uitvoering aan het vereenvoudigd RIE-inspectieprogramma, maakt de afdeling Handhaving verder werk van het vereenvoudigen en efficiënter maken van de administratie die gepaard gaat met het proces van inspecteren en maatregelen nemen en het registreren en uitwisselen van data, zowel intern als extern.

BIJLAGE 1 – OVERZICHT HANDHAVINGSINITIATIEVEN 2019

In 2019 verschaft een tijdsregistratie binnen de cluster Omgevingsinspectie meer actuele inzichten over de tijdsbesteding aan de verschillende processen.
Vanaf 2019 kiest de afdeling Handhaving ervoor om de (ontwerp)inspectieplannen milieu, ruimte en onroerend erfgoed te integreren tot één jaarlijks omgevingsinspectieplan.
In 2019 zet de afdeling Handhaving haar risico- en evidence gebaseerde benadering voort met aandacht voor zowel de luiken milieu, ruimte en erfgoed, en draagt ze bij aan het departementaal onderzoeksproject 'ontwikkeling methodologie risicogebaseerd meerjarenhandhavingsprogramma' dat in de schoot van de afdeling Beleidsontwikkeling en Juridische Ondersteuning van het departement Omgeving wordt opgestart.
In 2019 start de afdeling Handhaving het afdelingsproject 'integratie omgevingsinspectie' op.
In 2019 maakt de afdeling Handhaving een inschatting van het aantal op een geïntegreerde manier te behandelen dossiers en evalueert deze bevindingen binnen het afdelingsproject 'integratie omgevingsinspectie'.
In 2019 laat de afdeling Handhaving een studie uitvoeren over de kwaliteit en uniformiteit van haar werking.
In 2019 zet de afdeling Handhaving verder in op een structurele ondersteuning van de handhaving door lokale overheden.
In 2019 zet de afdeling Handhaving het afdelingsproject 'evaluatie en optimalisatie klachtenbeheersysteem' voort.
De afdeling Handhaving draagt in 2019 bij aan de ontwikkeling van een methodologie voor het risicogebaseerd meerjarenhandhavingsprogramma, aan de ontwikkeling van een omgevingshandhavingsmonitor, aan de integratie van Compliance Promotion in het omgevingshandhavingsbeleid en aan de opstart van de integratie van het handhavingsbeleid Milieu en Ruimte
De afdeling Handhaving bundelt in 2019 de aanwezige kennis over de mogelijkheid tot het inzetten van drones om bij te dragen aan een departementale visie en aanpak en voor het in kaart brengen van de vereiste randvoorwaarden om deze te kunnen inzetten. Voorts onderzoekt zij ook de mogelijkheid tot het uitvoeren van een testcase voor het luik milieu, ruimte en onroerend erfgoed.
In 2019 selecteert de afdeling Handhaving een aantal kwetsbare gebieden of zones die bijkomende bescherming genieten door onder meer de Vogelrichtlijn, Ramsar of Habitatrichtlijn. Zij zal de toestand in deze kwetsbare zones proactief onderzoeken. Bij een schending waarvoor de verjaring nog niet speelt, kan de afdeling Handhaving een handhavingstraject opstarten. In het ander geval geldt de controle als nulpuntmeting naar de toekomst toe. Een provincie-overschrijdende aanpak, zowel qua ligging als op het vlak van de personele inzet, is mogelijk.
In 2019 zet de afdeling Handhaving verder in op het screenen van hangende herstellvorderingen.
In 2019 gaat de afdeling Handhaving actief op zoek naar een aantal mogelijke toepassingsgevallen waarvoor ze een gepaste bestuurlijke maatregel uitwerkt en de effecten opvolgt en evalueert.
In 2019 werkt de afdeling Handhaving een kader voor ambtshalve uitvoering uit in overleg met alle betrokken actoren.
In 2019 volgt de verdere uitwerking van het draaiboek inspectie onroerend erfgoed.
In 2019 verfijnt de afdeling Handhaving voor de handhavingsuitvoering onroerend erfgoed de monitoring aan de hand van een aangepast dossieropvolgingssysteem.
In 2019 werkt de afdeling Handhaving mee aan het opstellen van een aanvullend protocol persoonsgegevensbescherming voor het samenwerkingsprotocol met het agentschap Onroerend Erfgoed en aan de uitwerking van een voorstel tot samenwerking met het agentschap Natuur en Bos voor de materie onroerend erfgoed naar aanleiding van de herziening van het bestaande samenwerkingsprotocol met het agentschap Natuur en Bos in het kader van ruimtelijke ordening.

In 2019 werkt de afdeling Handhaving mee aan de optimalisatie van de regelgeving inzake handhaving onroerend erfgoed en varend erfgoed.
In 2019 actualiseert de afdeling Handhaving haar prioriteitenlijst voor reactieve controles op welke basis ze in principe voor iedere oproep een prioriteitsafweging maakt.
De afdeling Handhaving investeert in 2019 opnieuw in belangrijke mate in haar routinematig optreden.
In 2019 zet de afdeling Handhaving haar controles op de verschillende schakels van de asbestverwijderingsketen verder. Meer concreet betekent dit controles met aandacht voor de aanwezigheid van asbest in bedrijfsgebouwen (fiche A660), controles op de selectieve inzameling op sloopwerven (fiche A661), controles op de omgang met asbest en bouw- en sloopafval op containerparken (fiche A662), controles op de omgang met asbest bij sorteerbedrijven (fiche A663) en controles bij asbestverwijderaars met een focus op de niet-erkende asbestverwijderaars (fiche A664).
De afdeling Handhaving voert in 2019 controles uit bij inzamelaars en verbrandingsovens op de aanvaarding van het aangevoerde bedrijfsrestafval op recycleerbare afvalstoffen (fiche A654) en bij de producenten van het afval op de selectieve inzameling van bedrijfsrestafval (fiche A665).
De afdeling Handhaving controleert in 2019 de aangevoerde stromen bij enkele biogasinstallaties op basis van het register en de aanvoerdocumenten en doet een toetsing aan de voorwaarden zoals vermeld in de Verordening (EG) 1069/2009 (fiche P639).
In 2019 neemt de afdeling Handhaving tijdens routinecontroles aandachtspunten m.b.t. afval mee (fiche A666).
In 2019 controleert de afdeling Handhaving de werking van de ammoniakemissiearme (AEA) stalsystemen bij klasse 1-bedrijven die onder de RIE vallen met als doel om na drie jaar alle installaties in Vlaanderen minstens één keer gecontroleerd te hebben (fiche A908).
In 2019 plant de afdeling Handhaving controles in de rundveesector naar aanleiding van de lozing van silosappen uit voederkuilen (fiche A909). De focus ligt op bedrijven met meer dan 200 runderen gelegen in gebieden die aangeduid zijn als speerpuntgebied.
In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit in het kader van de overeenkomst dierlijke bijproducten (fiche A621).
In 2019 voert de afdeling Handhaving geluids- en trillingsmetingen (fiche M400) en breedbandmetingen van elektromagnetische straling (fiche R980) uit, en beroept ze zich desgevallend op erkend deskundigen voor het uitvoeren van onderzoeken inzake geur, geluid, trillingen en stofhinder (fiche 740).
In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit op het wegtransport van afvalstromen (fiche A650), op de uitvoer van afvalstoffen via zeehavens (fiche A651), in het kader van ketentoezicht (fiche A654) en op het grensoverschrijdende grondverzet (fiche A657).
In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit op VOS-emissies bij solventverbruikende bedrijven (fiche A760), volgt ze de actieplannen, opgesteld naar aanleiding van de uitgevoerde SOF-metingen in de haven van Antwerpen, verder op (fiche F761) en voert ze controles uit op de IR-screening bij verticale opslagtanks van VOS (fiche A769).
In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit met betrekking tot gefluoreerde ozonafbrekende stoffen en broeikasgassen (fiche A614), F-gas lekverliezen van koelinstallaties in de distributiesector terugdringen (fiche A772) en ondersteunt ze lokale overheden bij controles op koelinstallaties (fiche P773).
In 2019 voert de afdeling Handhaving routine-emissiemetingen lucht (fiche M700), controles van de zelfcontrole lucht (fiche A733), ad hoc-immissiemetingen lucht (fiche M750), controles van DMF-emissies bij coating-bedrijven (fiche R780) en controles bij middelgrote stookinstallaties (fiche A736) uit. Voorts zet ze in op de aanpak van diffuse emissies (in het bijzonder PM10) in hotspot-gebieden (fiche R751), op acties ter beperking van de emissie en de verspreiding van zware metalen naar de lucht (fiche A757) en op de beperking van de emissie van dioxineachtige PCB's (bij schrootverwerkende bedrijven) (fiche R758).
In 2019 voert de afdeling Handhaving het Seveso III-inspectieprogramma uit (fiche A316).
In 2019 voert de afdeling Handhaving een twintigtal controles uit op de naleving van REACH in het kader van de plicht om te registreren, de autorisatie van zorgwekkende stoffen en het gebruik van dierenproeven (fiche P810).

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit van het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen en pathogene organismen (fiche A850).

In 2019 voert de afdeling Handhaving controles uit van grondwaterwinningen (fiche R519), controles van de zelfcontrole grondwater (fiche R522) en controles op (erkende) boorbedrijven bij boringen of grondwaterwinningen (fiche P526).

In 2019 voert de afdeling Handhaving routine- en ad hoc monsternames afvalwater uit (fiche M200) met bijzondere aandacht voor controles op vraag van VMM (fiche R123), voor controles bij voedingsbedrijven onder richtlijn 91/217 (fiche M217), voor controles van verontreinigd hemelwater bij opslag van materialen en afval (fiche A243), voor controles op fenolen bij iedere eerste monstername (onderdeel van fiche M200) en voor ad hoc-controles met verhoogde bemonsteringsfrequentie bij koelwaterlozing (onderdeel van fiche M200). Voorts zal de afdeling Handhaving ecotoxiciteitstesten uitvoeren op bedrijfsafvalwater (fiche A245).

In 2019 geeft de afdeling Handhaving uitvoering aan het vereenvoudigd RIE-inspectieprogramma, maakt de afdeling Handhaving verder werk van het vereenvoudigen en efficiënter maken van de administratie die gepaard gaat met het proces van inspecteren en maatregelen nemen en het registreren en uitwisselen van data, zowel intern als extern.

BIJLAGE 2 – OVERZICHT HANDHAVINGSCAMPAGNES MILIEU

AFVAL

Actie M600	Routinemonsternames afvalstoffen
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>Jaarlijks maakt de afdeling Handhaving een olijsting van relevante afvalstoffenverwerkers en afvalproducenten. Deze olijsting vormt de basis voor het opmaken van de planning voor de routinemonsternames afvalstoffen. Voor het bepalen van de frequentie van monsternames houdt de afdeling Handhaving rekening met de klasse-indeling, het risico, de heterogeniteit en de omvang van de afvalstromen.</p> <p>Naast de routinemonsternames is het uiteraard ook mogelijk om ad hoc afvalmonsters te nemen, bijvoorbeeld naar aanleiding van klachten, incidenten, het controleren van vergunningsvoorwaarden,...</p> <p>De afdeling Handhaving heeft een contract met een laboratorium dat analyses uitvoert op afvalstalen waarop zij ook beroep doet als de beoogde bemonsteringen omwille van de hoeveelheden, moeilijkheidsgraad, specialisatiegraad,... niet kunnen worden uitgevoerd door de afdeling Handhaving zelf.</p> <p>In het kader van het laboratoriumcontract kan de afdeling Handhaving diverse vooraf bepaalde analysepakketten aanvragen. Elk van de parameters uit deze analysepakketten kan ook individueel aangevraagd worden. Ten slotte bestaat de mogelijkheid om op onbekende stromen een specifieke screening uit te voeren.</p> <p>Waar nodig start de afdeling Handhaving met de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling.</p>	

Project P639	Inspecties bij biogasinstallaties
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>In het verleden hebben enkele dossiers aangetoond dat schadelijke afvalstromen mee verwerkt werden tot organische bodemverbeteraars. Het mengen van afvalstromen die in feite niet in aanmerking kwamen voor toepassing in of als grondstof, heeft in bepaalde gevallen geleid tot vervuiling van landbouwpercelen, met grote economische schade tot gevolg. Het is niet ondenkbaar dat dergelijke praktijken ook de voedselketen kan besmetten.</p> <p>De meeste biogasinstallaties zijn nu ook gevat door de Europese Richtlijn 2010/75/EU van 24 november 2010 inzake industriële emissies.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>Met dit project wil de afdeling Handhaving steekproefsgewijs controles uitvoeren bij een tiental biogasinstallaties in het Vlaamse Gewest.</p> <p>De aanvoer van dierlijke mest via mestafzetdocumenten vormt soms een klein deel van de totale aanvoer. Een groot deel van de aanvoerstromen zijn organische bedrijfsafvalstoffen. Zonder</p>	

geschikt attest vormen organische bedrijfsafvalstoffen, via het digestaat, een risico voor de voedingsketen, wanneer deze op landbouwgrond worden aangewend. De afdeling Handhaving controleert daarom in 2019 de aangevoerde stromen bij enkele biogasinstallaties op basis van het register en de aanvoerdocumenten.

De afdeling Handhaving zet haar risico-gebaseerde controles in het kader van de Verordening (EG) 1069/2009 (dierlijke bijproducten niet voor menselijke consumptie) bij biogasinstallaties in 2019 voort. De afdeling Handhaving toetst bij deze controles hoofdzakelijk de bedrijfsvoering aan de voorwaarden zoals vermeld in de Verordening (EG) 1069/2009.

Criterium voor succes

De aanvoerstromen bij de gecontroleerde biogasinstallaties voldoen allemaal aan de vereisten voor gebruik in de biogasinstallaties.

Is niet in het project vervat

Biogasinstallaties gekoppeld aan RWZI's.

Actie A660   Controles met aandacht voor asbest in bedrijfsgebouwen

Noodzaak / Milieurelevantie

Asbesttoepassingen zijn alomtegenwoordig in de Vlaamse (bedrijfs)gebouwen. Via het asbestafbouwbeleid streeft de Vlaamse overheid naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Er zal dus een stelselmatige verwijdering moeten gebeuren van de risicovolle asbesthoudende toepassingen. Ook bij renovatiewerken moeten afbesthoudende toepassingen worden verwijderd.

Aangezien de afdeling Handhaving diverse soorten inspecties uitvoert, komt zij in verschillende soorten bedrijven. Door haar aanwezigheid op het terrein zal de afdeling Handhaving de exploitanten extra aandacht vragen voor asbest en dan vooral voor de afzonderlijke inzameling bij sloop- en verbouwingswerkzaamheden.

Uit de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) is bouw- en sloopafval als hoge prioriteit naar voor gekomen, vooral omwille van de mogelijke verontreiniging met asbest. Eenmaal dat een partij "besmet" is met asbest, is deze nog moeilijk en zeer duur te reinigen. Het is dus zaak om asbestverontreiniging zoveel mogelijk in het begin van de keten te vermijden.

Werkgevers zijn o.b.v. federale wetgeving in principe verplicht om over een asbestinventaris van hun gebouwen te beschikken. Bedrijven die geen personeel tewerkstellen, vallen niet onder die verplichting, en daar kan sensibilisering van de exploitant dus zeer nuttig zijn. Vanuit het opzicht van toezicht is het aangewezen instrument de "raadgeving".

Bij deze controles heeft de afdeling Handhaving in het bijzonder aandacht voor (bedrijfs)gebouwen die voldoen aan volgende criteria: ze zijn gebouwd in de jaren 1950-2001, liggen in de buurt van woonzones, ziekenhuizen, scholen e.d., omvatten een aanzienlijk bouwvolume en/of behoren tot een landbouwbedrijf.

Omschrijving / Doelstellingen

De aanwezigheid van asbest in een bedrijfsgebouw wordt het best vastgesteld op basis van de asbestinventaris. Het is niet de bedoeling om toezicht te houden op die asbestinventaris, maar dit document vormt wel de belangrijkste informatiebron voor de toezichthouder om te weten te komen of er asbest aanwezig is, zonder zelf een volledige rondgang te doen.

De afdeling Handhaving vraagt dus in alle hoger beschreven gevallen de asbestinventaris op, met uitzondering van de landbouwbedrijven, waarbij ze vervolgens vooral aandacht heeft voor asbestcement dat frequent werd gebruikt voor daken van stallen. De afdeling Handhaving gaat de aanwezigheid van asbestcementplaten op landbouwbedrijven na tijdens een rondgang op het bedrijf.

Indien de afdeling Handhaving op basis van een rondgang en/of het asbestinventarisdocument vaststelt dat er asbest aanwezig is, dan stelt ze een raadgeving op waarbij ze de exploitant wijst op de verplichtingen bij verwijdering of afbraak, met name de selectieve inzameling, de afvoer naar een vergunde verwerker, de beperkingen rond “eenvoudige handelingen”,...

Criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Actie A661	Controle op de selectieve inzameling op sloopwerven
-----------------------	--

Noodzaak / Milieurelevantie

Asbesttoepassingen zijn alomtegenwoordig in de Vlaamse (bedrijfs)gebouwen. Via het asbestafbouwbeleid streeft de Vlaamse overheid naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Er zal dus een stelselmatige verwijdering moeten gebeuren van de risicovolle asbesthoudende toepassingen. Ook bij renovatiewerken moeten asbesthoudende toepassingen worden verwijderd.

Uit de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) is bouw- en sloopafval als hoge prioriteit naar voor gekomen, vooral omwille van de mogelijke verontreiniging met asbest. Eenmaal dat een partij “besmet” is met asbest, is deze nog moeilijk en zeer duur te reinigen. Het is dus zaak om asbestverontreiniging zoveel mogelijk in het begin van de keten te vermijden. Vooral bij sloopwerkzaamheden is het van belang asbest afzonderlijk uit het gebouw te verwijderen.

De afdeling Handhaving besteedt voor deze controles in het bijzonder aandacht aan (bedrijfs)gebouwen die voldoen aan volgende criteria: ze zijn gebouwd in de jaren 1950-2001, liggen in de buurt van woonzones, ziekenhuizen, scholen e.d. en/of omvatten een aanzienlijk bouwvolume.

Aangezien problematische verwijdering van asbest zich misschien meer voordoet bij kleinere gebouwen (waar de kans groter is dat een minder professionele aannemer de werken uitvoert) en bij niet-ingedeelde inrichtingen, omdat daar niet altijd toezicht zal gehouden worden door een interne milieucoördinator, beperkt deze actie zich niet tot klasse 1-inrichtingen.

Omschrijving / Doelstellingen

Hoewel de controles op sloopwerven grotendeels ad hoc gebeuren zal de afdeling Handhaving ook actief op zoek gaan naar sloopwerven die binnen bovenstaand risicoprofiel vallen. De informatie zal vooral komen van de bevraging van de gemeenten, de vermelding van sloopwerkzaamheden in omgevingsvergunningen, meldingen vanwege de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) en ad hoc vaststellingen door de afdeling Handhaving.

De afdeling Handhaving vraagt de sloop- en de asbestinventaris, die ze als leidraad gebruikt tijdens de rondgang op het terrein bij het begin van de sloopwerkzaamheden, op voorhand op.

Tijdens de rondgang gaat de afdeling Handhaving na of een selectieve inzameling gebeurt van het asbest en de andere (gevaarlijke) afvalstoffen. Afhankelijk van het risico op overtredingen voert de afdeling Handhaving na de initiële controle nog een aantal opvolgingscontroles uit. In het geval van klasse 1-inrichtingen (of inrichtingen die dat in het verleden waren (faillissementen)) treedt de afdeling Handhaving zelf op, in de andere gevallen gebeurt het toezicht door de lokale overheid en biedt de afdeling Handhaving technische ondersteuning.

Criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Externe randvoorwaarden

De lokale besturen zijn bereid om gezamenlijke controles uit te voeren.

Actie A662	Controles op de omgang met asbest op containerparken
-----------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

Asbesttoepassingen zijn alomtegenwoordig in de Vlaamse (bedrijfs)gebouwen. Via het asbestafbouwbeleid streeft de Vlaamse overheid naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Er zal dus een stelselmatige verwijdering moeten gebeuren van de risicovolle asbesthoudende toepassingen. Ook bij renovatiewerken moeten asbesthoudende toepassingen worden verwijderd.

Uit de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) is bouw- en sloopafval als hoge prioriteit naar voor gekomen, vooral omwille van de mogelijke verontreiniging met asbest. Eenmaal dat een partij “besmet” is met asbest, is deze nog moeilijk en zeer duur te reinigen. Het is dus zaak om asbestverontreiniging zoveel mogelijk in het begin van de keten te vermijden. Op containerparken worden bouw- en sloopafval van kleine werven (die niet altijd even professioneel zijn georganiseerd) verzameld en kunnen burgers rechtstreeks in aanraking komen met asbest(cement).

Dit handhavingsinitiatief helpt te voorkomen dat burgers onmiddellijk in aanraking komen met asbestvezels door onzorgvuldige behandeling, heeft een sensibiliserend effect voor burgers en gemeentebesturen en zorgt voor een betere selectieve inzameling van bouw- en sloopafval van kleine (en dus risicovolle werven) aan het begin van de verwerkingsketen.

Omschrijving / Doelstellingen

Zowel klasse 1- als klasse 2-containerparken behoren tot de doelgroep. De afdeling Handhaving geeft de meeste prioriteit aan containerparken waar in het verleden problemen zijn vastgesteld. Ook klasse 2-containerparken behoren expliciet tot de te controleren doelgroep omdat één van de doelstellingen van dit handhavinginitiatief erin bestaat om na te gaan of het interne toezicht volstaat, voor wat betreft containerparken kan er immers sprake zijn van een rechter-partij-situatie.

Tijdens een rondgang gaat de afdeling Handhaving na of de bepalingen van VLAREM en de bepalingen uit de Omzendbrief die daaraan kunnen worden gekoppeld, worden nageleefd. De afdeling Handhaving gaat na of er omzichtig wordt omgesprongen met het asbest en of er voldoende intern toezicht is. Indien het containerpark bouw- en sloopafval aanvaardt, gaat de afdeling Handhaving na of er asbest tussen zit.

Criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Actie A663   Controles op de omgang met asbest door sorteerbeidrijven

Noodzaak / Milieurelevantie

Asbesttoepassingen zijn alomtegenwoordig in de Vlaamse (bedrijfs)gebouwen. Via het asbestafbouwbeleid streeft de Vlaamse overheid naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Er zal dus een stelselmatige verwijdering moeten gebeuren van de risicovolle asbesthoudende toepassingen. Ook bij renovatiewerken moeten afbesthoudende toepassingen worden verwijderd.

Uit de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) is bouw- en sloopafval als hoge prioriteit naar voor gekomen, vooral omwille van de mogelijke verontreiniging met asbest. Eenmaal dat een partij "besmet" is met asbest, is deze nog moeilijk en zeer duur te reinigen. Het is dus zaak om asbestverontreiniging zoveel mogelijk in het begin van de keten te vermijden.

Er bestaan aanzienlijke risico's bij kleine sloop- en verbouwingswerken bij particulieren, aangezien zij meestal minder professioneel en vooral kostenbewust te werk gaan. Het bouw- en sloopafval dat bij dergelijke werken vrijkomt, is meestal sterk heterogeen van aard en wordt bij kleinere sorteerbeidrijven verder uitgesorteerd. Het gaat over zowel beidrijven die containers plaatsen als beidrijven waar particulieren en aannemers zelf hun afval kunnen aanleveren.

Omschrijving / Doelstellingen

De doelgroep omvat zowel klasse 1- als klasse 2-inrichtingen. Voor de klasse 2-inrichtingen vraagt de afdeling Handhaving op voorhand aan de lokale overheden of zij een gezamenlijke controle willen uitvoeren.

De controles zullen bestaan uit één of meer beidrijfsbezoeken en besteden aandacht aan de aanwezigheid van asbest tussen het gesorteerde en het niet-gesorteerde afval, en aan de selectieve inzameling van andere afvalstoffen. Een tweede aspect betreft de controle van het afvalregister die bestaat uit een vormcontrole, een inhoudelijke controle voor wat betreft de afvoer van asbesthoudend afval, en de controle van het weigeringsregister. Een derde aspect betreft de opslag van het afval zelf, met bijzondere aandacht voor stofhinder. Ten slotte besteedt de afdeling Handhaving ook aandacht aan het kwaliteitsborgingssysteem voor sorteerinrichtingen.

In het geval van klasse 1-inrichtingen (of inrichtingen die dat in het verleden waren (faillissementen)) treedt de afdeling Handhaving zelf op, in de andere gevallen gebeuren de controles door de lokale overheid en biedt de afdeling Handhaving technische ondersteuning op het terrein.

Criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Externe randvoorwaarden:

De lokale overheden zijn bereid om gezamenlijke controles uit te voeren.

Actie A664	Controles bij asbestverwijderaars
-----------------------	--

Noodzaak / Milieurelevantie

Asbesttoepassingen zijn alomtegenwoordig in de Vlaamse (bedrijfs)gebouwen. Via het asbestafbouwbeleid streeft de Vlaamse overheid naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Er zal dus een stelselmatige verwijdering moeten gebeuren van de risicovolle asbesthoudende toepassingen. Ook bij renovatiewerken moeten asbesthoudende toepassingen worden verwijderd.

Uit de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) is bouw- en sloopafval als hoge prioriteit naar voor gekomen, vooral omwille van de mogelijke verontreiniging met asbest. Eenmaal dat een partij "besmet" is met asbest, is deze nog moeilijk en zeer duur te reinigen. Het is dus zaak om asbestverontreiniging zoveel mogelijk in het begin van de keten te vermijden.

Dit handavingsinitiatief is in de eerste plaats gericht op niet-erkende asbestverwijderaars die geen erkenning nodig hebben om eenvoudige handelingen uit te voeren bij de ontmanteling van bepaalde soorten (hechtgebonden) asbest. Veel aannemers voeren dit soort werken uit en sommigen maken hiervoor expliciet reclame op hun website.

De erkenning van asbestverwijderaars die ook vrije asbest mogen ontmantelen wordt strikt gecontroleerd door de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO). Aangezien deze bedrijven het gewoon zijn om het federale deel van de asbestwetgeving na te leven, is de kans ook groter dat zij de verwante VLAREM- en VLAREMA-bepalingen naleven. De steekproef zal dus vooral bestaan uit niet-erkende asbestverwijderaars.

Dit handavingsinitiatief heeft tot doel om na te gaan of asbestverwijderaars het meegenomen afval correct opslaan op hun site en/of afvoeren naar een vergunde verwerker. De controles bestaan uit een plaatsbezoek op de exploitatiezetel van de asbestverwijderaar en een registercontrole. De belangrijkste doelstelling is echter om te verifiëren of niet-erkende asbestverwijderaars op illegale wijze vrije asbest inzamelen en/of afvoeren.

Omschrijving / Doelstellingen

Tijdens de plaatsbezoeken op de exploitatiezetel van de bedrijven gaat de afdeling Handhaving na of er (tussentijdse) opslag gebeurt van asbest en of deze desgevallend voldoet aan de voorwaarden van VLAREM rond opslag van asbest en of de opslag eventueel is uitgezonderd van de klasse 1-vergunningsplicht zoals vermeld in de inleiding van rubriek 2 van de indelingslijst.

Een tweede aspect bestaat uit een registercontrole, zowel vormelijk als inhoudelijk wat betreft de afvoer van asbestafval naar vergunde verwerkers. Bij niet-erkende asbestverwijderaars gaat de afdeling Handhaving in de mate van het mogelijke na of er ook vrije asbest wordt ingezameld.

Criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Actie A665	Controles op selectieve inzameling van afval bij bedrijven
-----------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

Bedrijven zijn al jaren verplicht om verschillende afvalfracties te sorteren en gescheiden aan te bieden aan een afvalstoffeninzamelaar. Sinds 1 juli 2013 zijn ze ook verplicht om een contract af te sluiten met hun inzamelaar van bedrijfsrestafval. Uit de meest recente sorteeranalyse van bedrijfsrestafval uit 2017 blijkt dat 44% van het afval in afzetcontainers en 29% van het afval in rolcontainers eigenlijk onder de sorteerplicht valt. Er wordt dus te veel afval verbrand dat eigenlijk kan worden gerecycleerd. Daardoor gaan talloze waardevolle materialen verloren en moeten er nieuwe grondstoffen worden gedolven, met alle milieu-impact van dien.

Een goede bronsortering is van belang om de hoeveelheden restafval zo laag mogelijk te houden en te vermijden dat de bedrijven hun hoeveelheden restafval niet kwijt geraken bij de verbrandingsovens in Vlaanderen. Tegelijk zorgt het ervoor dat de hoeveelheid recycleerbare fracties worden gemaximaliseerd. Bronsortering zorgt er in vergelijking met nasortering ook voor dat de kwaliteit van de recycleerbare stromen hoger ligt.

Om een goede bronsortering te bereiken, moeten zowel afvalproducenten als afvalinzamelaars een inspanning leveren voor een correcte selectieve inzameling.

Omschrijving / Doelstellingen

Aangezien de Afdeling Handhaving diverse soorten inspecties uitvoert, komt zij op veel en verschillende soorten bedrijven. Haar aanwezigheid op het terrein wendt de afdeling Handhaving aan om tijdens de routinecontroles extra aandacht te hebben voor de selectieve inzameling van de bedrijfsafvalstoffen.

De controles zullen voornamelijk bestaan uit een visuele controle van de ingezamelde afvalstromen met specifieke aandacht voor het bedrijfsrestafval.

Indien de afdeling Handhaving een controle kan uitvoeren op het moment van inzameling door inzamelaars, handelaars of makelaars, dan kan zij ook de werkwijze van de inzamelaars, handelaars of makelaars de inzameling van de bedrijfsafvalstoffen mee controleren (visuele controle van de container, eventuele weigering of melding non-conformiteit, gescheiden houden van selectief ingezamelde stromen). Dergelijke controles kan de afdeling Handhaving niet plannen en hangt af van de situatie op het moment van de controle.

Criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Actie A666	Aandachtspunten afval bij routinecontroles
-----------------------------	---

Omschrijving / Doelstellingen

De afdeling Handhaving voert veel bedrijfsbezoeken uit in het kader van diverse types inspecties. Dit kan gaan om routinecontroles, controles in het kader van specifieke acties of reactieve controles, bv. naar aanleiding van klachten.

Tijdens routinecontroles kan de afdeling Handhaving o.a. de volgende aandachtspunten m.b.t. afvalstoffen meenemen:

- bij de controle van afvalstoffenverwerkers kan men volgende zaken nagaan:
  - o hoe gaat het bedrijf om met de acceptatie van niet-selectief ingezamelde afvalstoffen en worden deze nagesorteerd;

- is het bedrijf ook geregistreerd als inzamelaar, handelaar of makelaar van gevaarlijke afvalstoffen of dierlijke bijproducten van categorie 1 of 2; indien dit het geval is, kan het kwaliteitsborgingssysteem en de keuring ervan worden gecontroleerd;
- meenemen aspecten voertuigwrakken/afgedankte voertuigen bij controles van schroothandelaars, slopers of shredders;
- bij brekers nagaan hoe zij zich organiseren in het kader van de gewijzigde wetgeving, o.a. met betrekking tot puin met hoog en laag milieurisicoprofiel, het Eenheidsreglement, acceptatie vanuit sorteerinstallaties met een kwaliteitsborgingssysteem,...

DIEREN

Actie A621	Controles in het kader van de overeenkomst dierlijke bijproducten
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>In 2011 trad de Europese Verordening (EC) nr. 1069/2009 in werking die de gezondheidsvoorschriften vaststelt inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten verschillende taken oplegt aan de lidstaten</p> <p>Via het inspectieprogramma wil de afdeling Handhaving bijdragen aan het vermijden van de contaminatie van de voedselketen ten gevolge van het onzorgvuldig hanteren, behandelen en verwerken van risicovolle dierlijke bijproducten.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>Het doel is het gericht inspecteren van een aantal actoren die gevat zijn door de verordening. De gecontroleerde bedrijven zijn hetzij 1069-erkende bedrijven, hetzij ophalers van dierlijk afval, hetzij bedrijven die producenten kunnen zijn van dierlijke bijproducten.</p> <p>De afdeling Handhaving controleert verwerkte dierlijke bijproducten op hun microbiële kwaliteit met behulp van staalnames die zij door een erkend laboratorium laat nemen en analyseren volgens de methode CMA/1/A.21 van het Compendium voor Monsterneming en Analyse.</p> <p>In verwerkingsbedrijven voor de verwerking van categorie 1- of categorie 2-materiaal worden afgeleide producten, voor zover ze niet tot de uitzondering behoren, op zodanige wijze permanent gemerkt met glyceroltriheptanoaat (GTH) dat alle afgeleide producten, homogeen in de stof verdeeld, een minimumconcentratie van tenminste 250 mg GTH per kg vet bevatten. Deze afgeleide producten controleert de afdeling Handhaving op de minimumconcentratie glyceroltriheptanoaat met behulp van staalname en analyse die een erkend laboratorium in haar opdracht uitvoert.</p> <p>Daarnaast besteedt de afdeling Handhaving extra aandacht aan het correct gebruik van handelsdocumenten conform V1069/2009.</p> <p>De bedrijfskeuze van de 1069-erkende bedrijven gebeurt op basis van het risicogebaseerde inspectieprogramma.</p> <p>De selectie van inzamelaars, handelaars en makelaars en de bedrijven die producenten zijn van dierlijke bijproducten maakt de afdeling Handhaving speekproefsgewijs.</p>	
<p>Criterium voor succes</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart. 2. Rapportering in het kader van het statuut Boviene spongiforme encefalopathie (BSE) van vaststellingen bij verwerkingsinstallaties aan het Office International des Epizooties (OIE).	
<p>Externe randvoorwaarden</p> <p>De staalnames van de verwerkte dierlijke eiwitten kunnen op een veilige manier worden genomen.</p>	

Actie A908	Inspecties van ammoniakemissiearme stalsystemen bij RIE-veeteeltbedrijven
-----------------------	--

Noodzaak / Milieurelevantie

De Vlaamse stalsystemen emitteren in veel gevallen een aanzienlijke hoeveelheid ammoniak naar de lucht. De toepassing van ammoniakemissiearme (AEA-) stalsystemen (inclusief luchtwassers) beperkt deze emissie. Hierbij is een goede constructie en bedrijfsvoering noodzakelijk.

Sedert de wijziging van VLAREM II van 19 september 2003 moeten nieuwe varkens- en pluimveestallen emissiearm worden gebouwd volgens de lijst van stalsystemen voor ammoniakemissiereductie, vastgesteld door de Minister van Omgeving. Dit geldt niet alleen voor de exploitatie van een nieuwe inrichting maar ook voor verplaatsingen, samenvoegingen, veranderingen of omschakelingen van een andere diersoort naar varkens en/of pluimvee, indien hierbij nieuwe stallen worden gebouwd.

Volgende ammoniakemissiearme stalsystemen zijn in het Ministerieel besluit ammoniakemissiearme stalsystemen opgenomen:

Constructie-/gebruikssystemen

- V-systemen (varkens)
- P-systemen (pluimvee)

End-of-pipe systemen

- S1-systeem (biologische luchtwasser)
- S2-systeem (chemische luchtwasser)
- S3-systeem (biobed)

Omschrijving / Doelstellingen

Het doel van deze actie is om op basis van de risicogebaseerde inspectiefrequentie bij RIE-veeteeltbedrijven in Vlaanderen elk geplaatst AEA-stalsysteem te registreren en te toetsen aan de constructie- en gebruiksvoorwaarden zoals beschreven in het Ministerieel besluit van 19 maart 2004 houdende vaststelling van de lijst van ammoniakemissiearme stalsystemen.

Als einddoel van deze actie beoogt de afdeling Handhaving om na 3 jaar, dit is de minimale inspectiefrequentie volgens de richtlijn *Industriële emissies*, een inventaris te bekomen van alle effectief geplaatste AEA-stalsystemen en of hun werking/constructie voldoet aan de geldende regelgeving.

Tijdens een RIE-controle bij een veeteeltbedrijf waar volgens de milieu-/omgevingsvergunning één of meerdere AEA-stalsystemen moesten worden geïnstalleerd, zal de afdeling Handhaving, prioritair aan ander inspectietypes, een controle uitvoeren op alle aanwezige AEA-stalsystemen. In tegenstelling tot de andere AEA-stalsystemen toetst de afdeling Handhaving luchtwassers, ongeacht of ze in het verleden al werden gecontroleerd, steeds aan de constructie- en gebruikersvoorwaarden zoals beschreven in het Ministerieel besluit AEA-stalsystemen.

Als er bij het te controleren RIE-bedrijf geen AEA-stalsysteem moest worden geplaatst, de bouwwerken nog niet zijn gestart of als alle (constructie)gegevens, exclusief deze van de luchtwasser, kunnen worden gegenereerd uit eerdere controles, zal de afdeling Handhaving een ander RIE-inspectietype controleren.

Bij de luchtwassers laat de afdeling Handhaving steeds een indicatieve ammoniakmeting uitvoeren, rekening houdend met de voorschriften die staan vermeld in de interne veiligheidsinstructie.

Over dit handhavingsinitiatief koppelt de afdeling Handhaving terug met de sectorvertegenwoordigers van landbouw en met haar voorgedijkabinet.

Criterium voor succes

1. Inspecties zijn uitgevoerd.
2. Administratief- en strafrechtelijk optreden werd geïnitieerd waar nodig.
3. Er is een inventaris van alle effectief geplaatste ammoniakemissiearme stalsystemen en de werking ervan.

Externe randvoorwaarden

De indicatieve NH₃-meting wordt alleen uitgevoerd als de luchtwasser veilig is te betreden.

Is niet in de actie begrepen

Ammoniakemissiearme stalsystemen bij niet-RIE-bedrijven.

Actie A909	Inspecties lozingen erfsappen in oppervlaktewater
-----------------------	--

Noodzaak / Milieurelevantie

Tijdens controles al dan niet naar aanleiding van klachten stelt de afdeling Handhaving regelmatig problemen betreffende het beheer van erfsappen (mestsappen, silosappen, reinigingswater van de stallen, condensatie- en reinigingswater van warmtewisselaars, met nutriënten verontreinigd hemelwater,...) bij landbouwbedrijven vast. Deze erfsappen zijn beladen met nutriënten.

Wanneer een exploitant erfsappen niet volgens de code van goede landbouwpraktijken beheert, kunnen deze in het oppervlaktewater terecht komen. Dit leidt tot (plaatselijk) vervuilde oppervlaktewateren met hierin een verlaging van het zuurstofgehalte en eutrofiëring tot gevolg. Door de sluiting van de nutriëntenkringloop na te streven, zullen ongewenste verliezen naar de omgeving verminderen.

Een intern onderzoek via de milieu-incidentenwerking van de Vlaamse Milieumaatschappij evenals een extern onderzoek door de Thomas More Hogeschool te Geel naar de impact van afstromende erfsappen van landbouwbedrijven, duiden op een ernstige milieu-impact richting oppervlaktewater.

Indien ook deze erfsapproblematiek niet wordt gehandhaafd, is de kans reëel dat een aantal kwaliteitsdoelstellingen -zowel in het kader van de EU Kaderrichtlijn Water als de EU Habitatrichtlijn- niet tijdig worden gehaald wat kan leiden tot het instellen van procedures en boetes.

Omschrijving / Doelstellingen

De afdeling Handhaving gaat de naleving van de goede landbouwpraktijken betreffende het beheer van de erfsappen na door pro-actief toezicht uit te voeren op de afstroom van erfsappen richting oppervlaktewater specifiek bij grotere rundveebedrijven (>200 runderen) in de Vlaamse speerpuntgebieden, later eventueel uit te breiden naar de aandachtsgebieden.

Gelet op de structurele verontreiniging bij dergelijke bedrijven, let de afdeling Handhaving tijdens deze controles in het bijzonder op:

1. afstroom van pers- en silosappen van de kuil(plaat) en lekkage sleufsilos;
2. afstroom *run-off* van de kuilplaat;
3. afstroom *run-off* bedrijfsverharding:
  - opslag vaste mest, OBA's loofresten;
  - morsresten (melkpoeders, kuilvoer);
4. lozing van spoelwaters van het melkhuysje.

Het geniet de voorkeur om deze bedrijven pro-actief aan een controle te onderwerpen omdat een klantengestuurde, reactieve controle ontoereikend is om een kwaliteitsverbetering te verkrijgen in de getroffen oppervlaktewateren.

Er van uitgaande dat deze verontreiniging kan en moet worden vermeden door een betere, accuratere bedrijfsvoering -al dan niet met infrastructurele maatregelen- is het aangewezen dat de bedrijven, in overleg met de afdeling Handhaving, komen tot een plan van aanpak om erfsappen terdege op te vangen en de scheiding tussen reine en onreine zone ook correct uit te voeren.

Desgewenst kunnen monsters worden genomen van de erfsappen en van het met nutriënten beladen hemelwater dat afspoelt van het verharde bedrijfsterrein.

De afdeling Handhaving selecteert de te controleren landbouwbedrijven op basis van hun ligging in gebieden die zijn ingedeeld als speerpuntgebied.

Criterium voor succes

1. Inspecties zijn uitgevoerd.
2. Administratief- en strafrechtelijk optreden werd geïnitieerd waar nodig.
3. Er is een inventaris van alle effectief geplaatste ammoniakemissiearme stalsystemen en de werking ervan.

Is niet in het project vervat

Biociden en gevaarlijke producten.

HINDER

Routine M400	Technische controle op geluids- of trillingshinder
Omschrijving / Doelstellingen De afdeling Handhaving onderzoekt zelf ad hoc klachten omtrent geluid of trillingen op grondigheid door het zelfstandig verrichten van metingen met eigen apparatuur en dwingt in voorkomend geval de beperking van geluids- of trillingshinder af.	

Reactief R740	Specifieke onderzoeken die de evaluatie van hinderdossiers moeten faciliteren.
Noodzaak / Milieurelevantie Hinderdossiers kunnen een bepaalde complexiteit hebben omdat: <ul style="list-style-type: none"> - de bron niet altijd eenduidig is vast te stellen; - verschillende bedrijven mogelijk aan de oorzaak van de hinder liggen; - het niet duidelijk is of er al dan niet hinder vast te stellen valt. Om aan deze complexe dossiers het hoofd te bieden, schakelt de afdeling Handhaving deskundigen in om vergaand onderzoek te verrichten ter ondersteuning van de handhaving.	
Omschrijving / Doelstellingen In functie van de noden in specifieke dossiers omtrent geur, geluid en stofhinder schakelt de afdeling Handhaving deskundigen in voor een een diepgaandere geur-, geluid- en stofonderzoeken.	
Criterium voor succes Tijdig melding van de noodzaak voor onderzoek.	

Reactief R980	Breedbandmetingen van elektromagnetische straling van zendantennes
Omschrijving / Doelstellingen Een breedbandmeting laat toe om het elektromagnetisch veld, binnen een bepaald frequentiebereik, van alle zendantennes in de omgeving (immissiemeting) te bepalen. Dit laat toe om na te gaan of aan de milieukwaliteitsnormen voor elektromagnetische golven met een frequentie tussen 10 MHz en 10 GHz en aan milieuvorwaarden voor vast opgestelde zendantennes (individuele norm per zendantenne) wordt voldaan. Deze milieuvorwaarden gelden op verblijfsplaatsen en hebben betrekking op zendantennes voor telecommunicatie (gsm-masten). De afdeling Handhaving voert breedbandmetingen uit met als voornaamste doel de burger te verzekeren dat hij niet wordt blootgesteld aan elektromagnetische velden die de Vlaamse normen overschrijden. Wanneer de breedbandmeting aantoont dat de individuele norm mogelijk wordt overschreden, moet door een gespecialiseerd labo een smalbandmeting worden uitgevoerd om de bijdrage van	

elke individuele zendantenne te kunnen meten. De afdeling Handhaving verwacht dat slechts een beperkt aantal smalbandmetingen aanleiding zal geven tot het vaststellen van overschrijdingen van de individuele immissienorm.

Actie A650	Controle op het wegtransport van afvalstromen
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>Het vervoer van afvalstoffen is strikt geregeld. Inzamelaars, handelaars, makelaars en vervoerders moeten door de overheid geregistreerd zijn. Bovendien moet elk afvaltransport vergezeld zijn van officiële documenten die het moeten mogelijk maken om op elk moment van het transport te kunnen achterhalen waar de partij vervoerde afvalstoffen vandaan komt en wat haar bestemming is.</p> <p>Met de uitvoering van een aantal controles op het wegtransport van afvalstoffen, wil de afdeling Handhaving de illegale verwerking van afvalstoffen (in binnen- of buitenland) helpen bestrijden. Het is aangewezen om de controles, zoals in de voorgaande jaren, te organiseren in grensstreken en op grote (internationale) verbindingswegen, om zo vooral de controle op transportdocumenten voor grensoverschrijdende transportdocumenten te benadrukken.</p> <p>De stroom “Bouw- en sloopafval” krijgt in de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) een hoge prioriteit omwille van de grote geproduceerde volumes, de ingewikkelde wetgeving en de asbestproblematiek. De aanpak door de afdeling Handhaving is vooral gericht op traceerbaarheid, en dit onder meer door in te zetten op transportcontroles op verkeersassen waarlangs veel bouw- en sloopafval wordt getransporteerd (niet-grensoverschrijdend).</p> <p>Met deze controles beoogt de afdeling Handhaving ook de politie te ondersteunen en te motiveren in deze materie.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>Voor het toezicht op de overbrenging van afvalstoffen over de weg zal de afdeling Handhaving samenwerken met de politiediensten. In onderling overleg zal een aantal onaangekondigde gerichte acties worden uitgevoerd in het Vlaamse Gewest waarbij het vrachtverkeer dat (vermoedelijk) afval vervoert, selectief zal worden tegengehouden. Indien het gaat om afvaltransporten zullen de lading en de documenten worden geïnspecteerd en getoetst aan de vereisten van Vlaamse en Europese afvalwetgeving.</p> <p>Prioritaire verkeersassen: <i>roll on-roll off</i> verkeer in de haven van Zeebrugge, de grensstreek in Limburg, grote verkeersassen naar de Antwerpse haven en de Ring rond Brussel.</p> <p>Speciale aandacht gaat naar de volledigheid en de correctheid van de begeleidende documenten (kennisgevings- en overbrengingsformulier, bijlage VII, identificatieformulier).</p> <p>Analyses van afvalmonsters budgeteert de afdeling Handhaving op het labocontract afval.</p>	
<p>Criterium voor succes</p> <p>De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.</p>	
<p>Externe randvoorwaarden</p> <p>Voldoende assistentie vanwege politie of andere diensten.</p>	
<p>Is niet in de actie begrepen</p> <p>Controles stroomopwaarts of -afwaarts in de keten op basis van vaststellingen tijdens wegcontroles.</p>	

Actie A651	Controle op de uitvoer van afvalstoffen via zeehavens
-----------------------	--

Noodzaak / Milieurelevantie

De export van afvalstoffen naar derdewereldlanden gebeurt voor een groot deel via de Antwerpse en Zeebrugse havens. In het kader van Verordening 1013/2006 moet er voor de export van niet-gevaarlijke afvalstoffen naar verscheidene niet-OESO-landen een kennisgeving worden gedaan aan de betrokken autoriteiten en bestaat er een exportverbod voor gevaarlijk afval. Het aandeel illegale transporten ligt hoger bij doorvoer dan bij uitvoer uit Vlaanderen.

Uit de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) blijkt dat de volgende afvalstromen, in afnemende volgorde van belang, de nodige aandacht verdienen bij exportcontroles:

- AEEA: gevaarlijk afval, groot aantal exporteurs, groot aandeel in overtreding, slecht naleefgedrag;
- metaal: grote geëxporteerde volumes, mogelijke aanwezigheid van gevaarlijke eigenschappen/componenten (AEEA-restanten, teerhoudende kabels, PCB's,...);
- kunststof: grote geëxporteerde volumes, export van sterk vervuilde partijen;
- papier: grote volumes, export van licht vervuilde partijen.

Omschrijving / Doelstellingen

Dit handavingsinitiatief omvat alle controles in havengebied die gericht zijn op uitvoer, doorvoer en in mindere mate invoer van afvalstoffen. Het bewuste havengebied beslaat voornamelijk de Antwerpse haven en in mindere mate Zeebrugge. Een eerste deel van de controles bestaat steeds uit een steekproefgewijze selectie van units die mogelijk afval bevatten, op basis van transportdocumenten, boekingslijsten, meldingen via het douane-aangiftesysteem (CDS) of visuele inspecties. Een tweede stap bestaat uit het vrijzetten, visueel inspecteren en desgevallend blokkeren van de geselecteerde units. De illegale transporten worden vervolgens (administratief-)rechtelijk afgehandeld (proces-verbaal, terugzending en/of andere maatregelen). De controles gebeuren zoveel mogelijk samen met Douane en Scheepvaartpolitie. In 2019 zal opnieuw bijzondere aandacht gaan naar de aanvoer van containers via feeders. De focus ligt op de volgende afvalstromen:

1. AEEA, als tweedehandsgoederen in containers of in tweedehandsvoertuigen verscheept voornamelijk met bestemming Afrika. De selectie op de voertuigkaaien gebeurt meestal visueel, indien mogelijk met gebruik van een mobiele scanner van Douane of Scheepvaartpolitie. De beoordeling gebeurt op basis van de Annex VI van de AEEA-Richtlijn 2012/19;
2. Recycleerbare afvalstromen, voornamelijk met bestemming Azië (vervuild metaalschroot, gemengde kunststoffen, papier,...), die vervoerd worden in zeecontainers.

Criterium voor succes

1. Het aantal vastgestelde illegale transporten.
2. De eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Externe randvoorwaarden

Voldoende medewerking van douane en politie.

Is niet in het project vervat

Fysieke controles buiten de haventerminals, inclusief het uitladen van containers of voertuigen (deze worden gevat door actie A654).

Actie A654	Controles in het kader van ketentoezicht
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>Wanneer controles zich alleen beperken tot vaststellingen ter hoogte van inrichtingen zonder de partijen afvalstoffen te volgen over de hele verwerkingsketen, kunnen bepaalde vormen van illegaal gedrag nooit worden vastgesteld. Het toezicht kan zich hierop richten door middel van controles van documenten, registers, ophaalprocedures,... stroomop en -afwaarts in de keten. Dit kan in de eerste plaats op een specifieke manier gebeuren, door vaststellingen binnen willekeurige afvalstromen verder te onderzoeken. Bij een meer gestructureerde aanpak worden de controles beperkt tot één afvalstroom en op elkaar afgestemd.</p> <p>Met deze actie houdt de afdeling Handhaving ook toezicht op een aantal stromen die in de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) een hoge prioriteit krijgen, met name de uitvoer van AEEA, in- en uitvoer van chemisch afval en de verwerking van bouw- en sloopafval, in het bijzonder sorteerzeefzand en afvalstoffen die daarop lijken.</p> <p>Dit handavingsinitiatief sluit ook aan bij A665, meerbepaald controle op de aanvaarding van bedrijfsrestafval, bij de uiteindelijke verwerker, de verbrandingsovens, naar aanwezigheid van recycleerbare afvalstoffen.</p> <p>Met dit handavinginitiatief biedt de afdeling Handhaving ondersteuning als expert in gerechtelijke onderzoeken met betrekking grensoverschrijdend transport van afvalstoffen waarbij de expertise van het ketenteam werd gevraagd.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>De campagne is verdeeld in acht groepen van controles:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. controles bij producenten, verwerkers, inzamelaars, handelaars of makelaars en vervoerders: naar aanleiding van weg-, haven- of bedrijfscontroles onderzoekt de afdeling Handhaving 'verdachte' partijen afvalstoffen die ergens op het traject tussen hun ontstaan en hun definitieve verwerking werden vastgesteld. De afdeling Handhaving gaat na waar de partij is geproduceerd en of ze vanaf het moment van de productie correct is opgeslagen, vervoerd, verwerkt (specifiek ketenonderzoek). Dit omvat ook alle controles van containers of voertuigen die mogelijk geladen zijn met AEEA en die om die reden uitgeladen en/of visueel geïnspecteerd moeten worden op een locatie buiten de haventerminals; 2. controles bij producenten en verwerkers van bouw- en sloopafval; 3. controles op selectieve inzameling door inzamelaars, handelaars en makelaars van afval; 4. controles bij inzamelaars, handelaars of makelaars van gevaarlijk afval en dierlijke bijproducten categorie 1 en 2 op hun kwaliteitsborgingssysteem en de keuring ervan, inzamelaars, handelaars of makelaars die de gevaarlijke EURAL-codes hebben laten schrappen, of uit het register geschorste inzamelaars, handelaars of makelaars; 5. controles bij bedrijven die betrokken zijn bij kennisgevingen die vanwege OVAM een ongunstig besluit krijgen, met voorrang voor kennisgevingen voor chemisch afval en uitgegraven bodem.	

6. controles bij verbrandingsovens op aanvaarding van het aangevoerde bedrijfsrestafval op recycleerbare afvalstoffen;
7. controle op de in- en uitvoer van chemisch afval voor nuttige toepassing d.m.v. staalnames;
8. controles als expert in gerechtelijke onderzoeken mbt grensoverschrijdend transport van afvalstoffen.

criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Actie A657	Controle op grensoverschrijdend grondverzet
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>Uitgegraven bodem kan volgens VLAREBO toegepast worden in Vlaanderen, kan afhankelijk van de verontreiniging gereinigd worden bij een Vlaams grondreinigingscentrum maar wordt ook in grote hoeveelheden naar Nederland gevoerd voor toepassing als bodem. Deze transporten gebeuren met een kennisgeving volgens de EVOA.</p> <p>Uit de risicobeoordeling van afvalstromen (LNE, 2016) is grensoverschrijdend grondverzet als hoge prioriteit naar voor gekomen, omwille van de grote hoeveelheden die jaarlijks getransporteerd worden en het feit dat een eventuele vervuiling visueel niet eenvoudig zichtbaar is. Bovendien worden er de komende jaren grote hoeveelheden verwacht in het kader van de Oosterweelwerken. De afgelopen jaren is vastgesteld dat uitgegraven bodem uit Vlaanderen in Nederland werd toegepast op locaties die niet in de kennisgeving waren vernoemd.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>De controles hebben tot doel na te gaan of uitgegraven bodem die uit Vlaanderen naar Nederland vertrekt, voldoet aan de voorwaarden en de omschrijving in het kennisgevingsdossier. Daartoe neemt de afdeling Handhaving stalen van de partijen voorafgaand aan het vertrek. Aan de Nederlandse inspectiedienst vraagt de afdeling Handhaving om na te gaan of de grond aankomt en wordt toegepast op de locaties die in het kennisgevingsdossier zijn vermeld.</p>	
<p> criterium voor succes</p> <p>De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.</p>	
<p>Is niet in de actie begrepen</p> <p>Eventuele stroomopwaartse of -afwaartse controles die voortvloeien uit de monsternames (deze worden gevat door actie A657).</p>	

KLIMAAT

Actie A760	Controle van VOS-emissies bij solventverbruikende bedrijven
<p>Noodzaak / Milieurelevantie:</p> <p>Vluchtige organische stoffen spelen een belangrijke rol in de vorming van ozon en hebben in sommige gevallen ook rechtstreekse nadelige effecten op de gezondheid. Controle op de solventboekhouding en emissies van VOS bij bedrijven met een belangrijk oplosmiddelenverbruik blijft daarom essentieel, ook bij niet RIE-bedrijven.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>Controle van de VLAREM-bepalingen (5.59) die voortvloeien uit de solventrichtlijn is geen eenvoudige zaak, deels omwille van de zeer verschillende sectoractiviteiten die hieronder vallen, deels omwille van de complexe boekhouding en de vele onzekerheden.</p> <p>Per provincie komen hiervoor gemiddeld een 40-tal bedrijven in aanmerking. De selectie van de bedrijven (al of niet binnen een specifieke sector) gebeurt op basis van de hoeveelheid gebruikte solventen en/of aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.</p> <p>In tegenstelling tot vorige jaren, legt de afdeling Handhaving haar focus in 2019 op die bedrijven met een verhoogd risico waar nog nooit eerder dit type van inspectie is uitgevoerd. Deze bedrijven zijn niet beperkt tot één welbepaalde sector.</p> <p>Als doelstelling worden een controle bij drie bedrijven per provincie vooropgesteld.</p>	
<p>Criterium voor succes</p> <p>In 2019 zijn de solventboekhoudingen en emissiegrenswaarden bij 15 nog nooit eerder gecontroleerde bedrijven gecontroleerd. De eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.</p>	

Actie F761	SOF-meting van VOS-emissies in de haven van Antwerpen
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>In 2010 heeft Milieu-inspectie een SOF-analyse uitgevoerd op een deel van de haven van Antwerpen, vnl. langs de Scheldelaan. Hieruit bleek dat de reële emissies verschillende keren groter waren dan de gerapporteerde hoeveelheden in het IMJV. Zes jaar later, in 2016, hebben vele van deze bedrijven een LDAR-programma uitgevoerd. LDAR staat voor '<i>Leak Detection and Repair</i>' en heeft als doel de fugatieve emissies via lekken in leidingen, flenzen en pompen te inventariseren, te meten en te beperken door herstellingen.</p> <p>Omdat Antwerpen niet alleen een hoge concentratie chemische en petrochemische bedrijven kent maar ook een relatief hoge bevolkingsdichtheid, voerde de afdeling Handhaving een herhalingsonderzoek van SOF uit in 2016 in deze regio.</p> <p>Het rapport van deze nieuwe SOF-meetcampagne in de Antwerpse Haven is in februari 2018 opgeleverd. Als gevolg hiervan legde de afdeling Handhaving actieplannen aan de relevante bedrijven op.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p>	

De SOF-methode is een meetmethode waarbij men met een meetwagen langs een bedrijventerrein rijdt. Het absorptieprofiel in de lucht tussen zon en detector bepaalt de hoeveelheden VOS. Op die manier kunnen ook de jaarlijkse tonnages ingeschat worden.

SOF is momenteel de goedkoopste van 3 mogelijke methoden en ook de meest flexibel inzetbare. Een nadeel: het richt zich meer op de alkanen dan op de aromaten (BTEX) die met extra apparatuur moeten worden bepaald.

Het rapport van de laatste SOF-meetcampagne, uitgevoerd in 2016 in de Antwerpse Haven, is in februari 2018 opgeleverd. Als gevolg hiervan vroeg de afdeling Handhaving actieplannen aan de relevante bedrijven teneinde hun emissies te verminderen. Met dit handhavinginitiatief is het de bedoeling om deze actieplannen verder nauwgezet op te volgen omdat deze soms over meerdere jaren lopen en omdat bepaalde bijzondere voorwaarden van de omgevingsvergunningen nog niet in voege zijn.

Criterium voor succes

De effectieve uitvoering van de actieplannen van de betrokken bedrijven.

Actie A769	Controle van IR-screening bij opslagtanks van vluchtige organische stoffen
-----------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie:

De emissies van vluchtige organische stoffen zijn gerelateerd aan verschillende milieuproblemen zoals de vorming van ozon en hebben in sommige gevallen ook schadelijke effecten op de menselijke gezondheid (o.a. benzeen). Daarom is het belangrijk om na te gaan of houders gevuld met vluchtige organische stoffen, worden onderworpen aan de verplichte controle op lektheid met behulp van een IR-camera.

Omschrijving / Doelstellingen

Sinds 2016 moeten verticale bovengrondse opslagtanks die vloeistoffen bevatten met een dampspanning van meer dan 13.3 kPa bij een temperatuur van 35°C jaarlijks (of tweejaarlijks voor houders groter dan 500m³) worden gecontroleerd met de IR-camera (VLAREM II, subafdeling 5.17.4.5). Deze controle is een jaarlijkse verplichting voor houders met een volume groter dan 100 m³ die 'toxische' vloeistoffen bevatten (gekenmerkt door gevarenpictogrammen GHS08, GHS05 of acuut toxische vloeistoffen van gevarencategorie 1, 2, 3 en 4).

De rapporten en video-opnames moeten beschikbaar zijn voor de afdeling Handhaving. Alle emissiebronnen moeten -voor zover mogelijk- onmiddellijk of binnen de 3 maanden hersteld zijn. De controle zal zich richten op de volledige uitvoering op alle tanks die onder de wetgeving vallen, de beschikbaarheid van rapporten en video-opnames en de uitvoering van de vereiste herstellingen.

Dit handhavinginitiatief loopt voornamelijk in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, waar er in totaal een 90-tal bedrijven in aanmerking komen voor deze controle.

Criterium voor succes

In alle provincies worden bedrijven geïnventariseerd met een relevante tankopslag, en minstens tien bedrijven in Oost-Vlaanderen en vijf bedrijven in Antwerpen, waarop subafdeling 5.17.4.5. van toepassing is, zijn aangeschreven en de rapporten beoordeeld. De eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Actie A614	Controle op gefluoreerde ozonafbrekende stoffen en broeikasgassen (F-gassen)
-----------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

Het Vlaams actieplan ter reductie van de uitstoot van F-gassen geeft uitvoering aan het Vlaams Mitigatieplan 2013-2020. Dit handhavinginitiatief kadert in dit actieplan en geeft uitvoering aan actie 6 B1 "Verderzetting controle-activiteiten Milieu-Inspectie".

Uit onder meer het handhavingswerk van de Milieu-inspectie in 2016 en 2017 blijkt dat de naleving van uitbatingsvoorwaarden en de milieuregelgeving voor koelinstallaties een moeilijk punt blijft voor exploitanten en onderhoudsbedrijven. Lekkages van koelmiddelen liggen nog altijd te hoog, logboeken zijn onvolledig ingevuld en noodzakelijke attesten zijn niet aanwezig. Door onwetendheid en onzorgvuldigheid vinden er te veel te vermijden emissies plaats.

Omschrijving / Doelstellingen

De controles bij exploitanten waar koelinstallaties in gebruik zijn, worden verdergezet in 2019 in alle provincies, met het doel minimum tien bedrijven per provincie te controleren:

- de controle van de logboeken verschaft info over de historiek van specifieke installaties, hun relatieve lekverlies, verplichte lekdichtheidscontroles en certificaten;
- in sommige gevallen test de afdeling Handhaving met behulp van een koeltechnicus de installatie op koelgaslekken;
- de afdeling Handhaving kan koeltechnische firma's die ernstig tekortschieten, verbaliseren;
- waar relevant gaat de afdeling Handhaving de energetische keuringsverplichting na van airconditioningsystemen voor comfortkoeling met een nominaal koelvermogen van meer dan 12 kW;
- de afdeling Handhaving screent met extra aandacht de afvoercertificaten van de F-gassen van afvoer naar Indaver;
- de bedrijfsselectie opteert de afdeling Handhaving voor niet eerder gecontroleerde koelinstallaties en voor installaties waarbij in het verleden reeds hoge relatieve lekverliezen zijn vastgesteld.

Criterium voor succes

Vijftig exploitaties met koelinstallaties zijn gecontroleerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Actie A772	Terugdringen van de F-gas lekverliezen van koelinstallaties in distributiesector
-----------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

F-gassen hebben een klimaatopwarmingspotentieel dat tot 4.000 keer groter is dan CO₂. Hoewel de transitie naar alternatieve koelmiddelen (niet-HFK) ook reeds werd ingezet bij de supermarktketens blijkt de uitstoot van F-gassen ten gevolge van lekkage vaak extreem hoog. De sector commerciële koeling (geen klasse 1-inrichtingen) is verantwoordelijk voor 57% van de uitstoot van F-gassen afkomstig van stationaire koeling. Industriële koeling is slechts verantwoordelijk voor 20% van de uitstoot, en dat zijn ook niet alleen klasse 1-bedrijven.

Omschrijving / Doelstellingen

Controles van koelinstallaties in supermarkten leiden vaak tot vaststellingen van non-conformiteit. De vastgestelde relatieve lekverliezen liggen vaak boven de drempel van 5% per jaar met verliezen die zelfs de 100% durven overschrijden.

Via overleg met de hoofdzetels bespreekt de afdeling Handhaving een centrale aanpak. De afdeling Handhaving vraagt een overzicht van alle in centraal beheer georganiseerde supermarkten, met aandacht voor de lekdetectiefrequentie, opvolging van relatieve lekverliezen, correcte afvoer van F-gassen bij retrofit of ombouw en actieplannen voor de probleemsites bij alle relevante ketens op. Voorts volgt ze de uitvoering van actieplannen bij de probleeminstallaties van kortbij op.

Voorts controleert de afdeling Handhaving in 2019 Supermarkten op individuele basis aangezien vele niet onder een centraal beheer vallen.

Project P773	Ondersteuning lokale toezichthouders bij controles op koelinstallaties
-------------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

Koelinstallaties bevatten vaak gefluoreerde broeikasgassen (F-gassen) en zijn aanwezig in zowel klasse 1-, klasse 2-, als klasse 3-inrichtingen. Dit project kadert in het Vlaams Actieplan ter reductie van de uitstoot van F-gassen en geeft uitvoering aan Actie 6 B2 "Ondersteuning lokale toezichthouders handhaving Klasse 2 bedrijven".

Omschrijving / Doelstellingen

In 2019 wil de afdeling Handhaving lokale handhavers opleiden en ondersteunen bij het controleren van de geldende milieuwetgeving bij koelinstallaties in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

Hiervoor zal na een inleidende *workshop* voor gemeentelijke toezichthouders (gepland in het voorjaar 2019) en in overleg met de gemeentes, bij minstens tien exploitanten per provincie een gezamenlijke inspectie plaatsvinden.

De selectie van klasse 2- of klasse 3- inrichtingen zal gebeuren op basis van:

- hoge lekverliezen vastgesteld door afdeling Handhaving of lokale toezichthouders in het verleden;
- installaties met een hoge nominale koelmiddelinhoud of koelmiddel met een hoge GWP.

Daarna zal de afdeling Handhaving de lokale handhavers bijstaan bij het opleggen van eventuele handhavingsmaatregelen en opvolging. Op deze manier bouwen de lokale handhavers de nodige kennis op om in de toekomst deze controles zelfstandig uit te voeren.

Criterium voor succes

Bij minstens tien gemeentes is één exploitant geïnspecteerd door een lokale handhaver met ondersteuning van de afdeling handhaving.

Externe randvoorwaarden

De lokale handhavers zijn bereid mee te werken aan dit project.

Routine M700	Routine-emissiemetingen lucht
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>Vlaanderen behoort tot die regio's met een verminderde luchtkwaliteit die jaarlijks leidt tot duizenden vroegtijdige overlijdens en een verminderde levensverwachting van gemiddeld twee jaar per individu. In functie van de handhaving van de geldende emissiegrenswaarden is er naast de zelfcontrolemetingen door de bedrijven nood aan het uitvoeren van emissiemetingen in de opdracht van de toezichthoudende overheid.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>De afdeling handhaving laat op een snelle manier emissiemetingen uitvoeren op rookgas- of afgaskanalen van verbrandingsinrichtingen en industriële procesinstallaties ter controle van de naleving van de wettelijke emissiegrenswaarden.</p> <p>De keuze van de installaties gebeurt grotendeels aan de hand van een risicogebaseerd monitoringsprogramma voor alle gekende en relevante emissiepunten (klasse 1-inrichtingen), waarbij op basis van de effectief gerapporteerde of gemeten emissies een risicoscore wordt uitgevoerd met een hieraan gekoppelde frequentie van meting. Op basis van dit programma stuurt de afdeling Handhaving haar metingen in functie van installaties met een grote uitstoot van specifieke parameters (bv NOx,...) of overschrijdingen van bepaalde EGW (bv. stof,...).</p> <p>Daarnaast is er ruimte voorzien om flexibel ad hoc te kunnen inspelen op eigen noden en vaststellingen van de afdeling Handhaving. Onder meer volgende omstandigheden kunnen aanleiding geven tot emissiemetingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een hoge emissievracht; - emissies van schadelijke stoffen; - emissieniveaus die de milieunormen benaderen of (potentieel) overschrijden; - een potentiële dioxine-uitstoot, die nog niet of onvoldoende is gekend; - emissies die leiden tot hinder en/of klachten vanuit de omgeving; - de wens om een uitgebreidere set parameters te laten bepalen dan wettelijk verplicht bij de zelfcontrole; - de procesomstandigheden of ingezette grondstoffen/reststoffen kunnen aanleiding geven tot sterke fluctuaties van de uitstoot; - de wens om emissies van specifieke organische parameters te controleren; - er bestaat discussie betreffende de representativiteit van de meetresultaten van de exploitant. <p>Voor het uitvoeren van al deze emissiemetingen doet de afdeling Handhaving beroep op een erkend laboratorium lucht. Naast dit meerjarencontract wordt ook nog een budget gereserveerd voor specifieke metingen door middel van ad hoc gunningen. Voor deze specifieke metingen maakt de afdeling Handhaving steeds een apart bestek op.</p>	
<p>Criterium voor succes</p> <p>Verhoging van het naleefgedrag van de geldende emissiegrenswaarden.</p>	

Routine M750	Ad hoc immissiemetingen lucht
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>Stofhinder en geurhinder zijn vaak moeilijk vast te stellen, laat staan te kwantificeren. Immissiemetingen over langere termijn kunnen een bijdrage leveren tot het bepalen van de impact van een hinderlijke activiteit (emissie) en op die manier bijdragen tot de aanpak van de sanering.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>De afdeling Handhaving kan in de omgeving van (potentiële) emissiebronnen immissiemetingen of een impactmodellering laten uitvoeren door de Vlaamse Milieumaatschij of door een erkend labo lucht in functie van een toetsing van de meetwaarden aan de geldende luchtkwaliteitsnormen.</p> <p>Enkele mogelijkheden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stofhinder: plaatsen van kruiken voor de bepaling van de hoeveelheid neervallend stof en/of metingen van zwevend stof; naast de kwantificering van de hoeveelheid stof, kan ook de samenstelling ervan worden bepaald (bv. zware metalen); - metingen ad hoc van BTEX en naftaleen, bv. rond asfaltcentrales; - meting van HF en benzeen, bv. rond steenbakkerijen; - asbestmetingen, bv. rond brekers; - dioxine- en PCB-depositiemetingen rondom specifieke installaties/bedrijven (shredders,...); - opstellen van een IFDM-model; - meten van NO₂. 	
<p>Criterium voor succes</p> <p>Correcte impact van emissiebronnen op omgevingslucht aantonen.</p>	

Actie A733	Controle van de zelfcontrole lucht
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>Vlaanderen behoort tot die regio's met een verminderde luchtkwaliteit die jaarlijks leidt tot duizenden vroegtijdige overlijdens en een verminderde levensverwachting van gemiddeld twee jaar per individu. Bedrijven die verontreinigde stoffen naar de lucht uitstoten, hebben verplichtingen om deze emissies met een bepaalde meetfrequentie zelf te controleren om zo nodig hun processen bij te kunnen sturen. De praktijk wijst uit dat een regelmatige controle van deze zelfcontrole belangrijk is om de bedrijven ertoe aan te zetten dit met de vereiste nauwkeurigheid te blijven bepalen.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>De controle van de uitstoot van verontreinigende stoffen naar de lucht is hoofdzakelijk gebaseerd op de uitvoering van het VLAREM II programma inzake zelfcontrole. Dit kan, naargelang het geval, bestaan uit continue metingen met vast opgestelde meetapparatuur,</p>	

puntmetingen door een erkend laboratorium of door het bedrijf zelf of door het toepassen van een aantal alternatieve bepalingswijzen (berekeningen, massabalansen,...).

In 2019 focust de afdeling Handhaving op de volgende sectoren met specifieke emissies en zelfcontroleverplichtingen:

- crematoria (dioxines);
- asfaltcentrales (PAK's, benzeen);
- houtverbrandingsinstallaties (CO, NOx, SOx, dioxines);
- steenbakkerijen (SOx, NOx, formaldehyde);
- PU-producenten (pentaan).

Aanvullende zal de afdeling Handhaving op basis van de IMJV-rapportering, deel lucht, bedrijven selecteren met grote emissies voor specifieke parameters (NOx, stof, PAK's, pentaan...).

Bij de bedrijven uit deze sectoren gaat de afdeling Handhaving na of en hoe het verplichte zelfcontroleprogramma in de laatste jaren is uitgevoerd. De afdeling Handhaving controleert het respecteren van de geldende emissiegrenswaarden en de correcte en volledige uitvoering van de zelfmonitoring.

Criterium voor succes

Verhoging van het naleefgedrag van de geldende emissiegrenswaarden.

Actie R751	Fijnstofemissies (PM10) aanpak van diffuse emissies in 'hotspot' gebieden
-------------------	--

Noodzaak / Milieurelevantie

Fijn stof is momenteel één van de belangrijkste aspecten van de luchtvervuiling in Vlaanderen. Fijn stof heeft een directe en indirecte negatieve impact op de menselijke gezondheid. De aanpak van fijn stof staat centraal in het Europees beleid tegen luchtverontreiniging. Volgens het jaarrapport luchtkwaliteit 2017 van de Vlaamse Milieumaatschappij werden de jaargrenswaarden voor PM10 en PM2,5 (EU Richtlijn 1999/30/EG) in Vlaanderen zo goed als overal gerespecteerd. Maar volgens de WGO bestaat er voor fijn stof geen veilige drempelwaarde waaronder geen nadelige effecten voorkomen. Wanneer we bijvoorbeeld kijken naar de WGO-advieswaarden voor PM10 schat men in 2017 dat 20% van de bevolking woonde in een gebied met een te hoog jaargemiddelde en 96% in een gebied met teveel overschrijdingsdagen voor PM10. Voor PM2,5 werden de WGO-dagadvieswaarden in Vlaanderen in 2017 nergens gehaald. Inspanningen op het vlak van het verminderen van de emissies van fijn stof blijven noodzakelijk.

Naast een hoge bijdrage van het verkeer spelen lokaal ook industriële emissies ten gevolge van op- en overslagactiviteiten, metaalverwerking,... een rol.

Omschrijving / Doelstellingen

De milieu-inspectie startte dit handhavingsinitiatief in de oorspronkelijke industriële hotspotzones (Roeselare, Oostrozebeke/Wielsbeke, Gentse Kanaalzone en Antwerps havengebied/agglomeratie). De afdeling Handhaving volgt de emissies bij bedrijven in deze zones, de opgelegde maatregelen en de lopende actieplannen verder op.

Daarnaast zal de afdeling Handhaving op basis van de meetgegevens van de Vlaamse Milieumaatschappij een analyse uitvoeren naar de linken tussen de verhoogde meetwaarden voor fijn stof en de aanwezige industriële installaties. Waar nodig zal de afdeling Handhaving daarbij handhavingsacties opstarten.

<p>De focus van de afdeling Handhaving ligt op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - controles op de verplichting voor het opstellen van een stofrapport en de beheersing van de niet-geleide emissies, en de naleving van de hierin opgelegde maatregelen; - het opleggen van stofactieplannen bij bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan de fijnstofproblematiek in deze zones; - het toetsen of deze bedrijven de maatregelen, die in de stofactieplannen zijn opgenomen, ook hebben uitgevoerd.
<p>Criterium voor succes</p> <p>Daling van fijn stof immissiewaarden bij de meetposten van de Vlaamse Milieumaatschappij.</p>
<p>Externe randvoorwaarden</p> <p>De gemeten PM10-waarden zijn afhankelijk van achtergrondconcentraties afkomstig van het buitenland en het verkeer.</p>

<p>Actie A757</p>	<p>Acties ter beperking van de emissie en de verspreiding van zware metalen naar de lucht</p>
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>De opname van zware metalen in het organisme gebeurt via ademhaling en voeding. Zware metalen kunnen ernstige schade toebrengen aan de gezondheid van levende wezens. Voor een aantal zware metalen zijn er grens-, richt- en/of streefwaarden in de milieuwetgeving opgenomen (VLAREM II en bijlagen, Europese RL 1999/30/EG en RL 2004/107/EG). De streefwaarden die vermeld zijn in deze Europese richtlijn moeten vanaf 2013 worden gerespecteerd.</p> <p>Uit immissiegegevens van de Vlaamse Milieumaatschappij van de afgelopen jaren, blijkt dat het behalen van deze streefwaarden voornamelijk problematisch is voor de volgende gevallen: arseen (en in mindere mate cadmium) in Hoboken en in mindere mate cadmium in Beerse en nikkel in Genk. Daarenboven werd in 2015 de immissiegrenswaarde voor lood in Hoboken overschreden. In het kader van actie A757 controleerde de afdeling Handhaving bij de betrokken bedrijven reeds de zelfcontroleresultaten van de laatste jaren, voerde zij emissiemetingen uit, schatte zij het belang van de diffuse emissies in en identificeerde zij de bronnen die hiertoe bijdragen. Bij een aantal bedrijven legde de afdeling Handhaving een stofbeheersingsplan op. Bovendien lopen er specifieke dossiers 'zware metalen in de omgevingslucht' te Genk (nikkel), in Hoboken (arsen, cadmium en een Europees lood-plan) en in Beerse (cadmium). Er zijn reeds inspanningen geleverd die geleid hebben tot een beduidende verbetering van de meetresultaten. Een nauwkeurige opvolging blijft noodzakelijk om op alle plaatsen de Europese grens- en streefwaarden te behalen.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>De afdeling Handhaving volgt de meetresultaten van de Vlaamse Milieumaatschappij in de omgevingslucht voor zware metalen op PM10-stof en de zelfcontroleresultaten van de relevante bedrijven, verder goed op. Indien de afdeling Handhaving op nieuwe locaties overschrijdingen of verhoogde waarden vaststelt, legt ze maatregelen op aan de betrokken bedrijven. De afdeling Handhaving kan ook emissiemetingen laten uitvoeren. De afdeling Handhaving neemt verder deel aan de werkgroepen rond "Genk Zuid" en "Pb actieplan Hoboken".</p> <p>De voortgangscontrole van de uitvoering van de lopende stofactieplannen in het kader van de dossiers 'zware metalen in de omgevingslucht' en de andere bedrijven betrokken bij A757 zal in</p>	

2019 nog verder tijd vergen. In 2019 evalueert de afdeling Handhaving verder in hoeverre de recente grens- en streefwaarden worden gerespecteerd.

Criterium voor succes

Daling in handhavingsmaatregelen bij relevante bedrijven. Daling van de concentraties van zware metalen op PM10-stof bij de meetposten van de Vlaamse Milieumaatschappij.

Actie R758	Beperking van de emissie van dioxines en dioxineachtige PCB's (bij schrootverwerkende bedrijven)
-------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

Studies en vaststellingen door de Vlaamse Milieumaatschappij tonen aan dat op en rond de terreinen van schrootverwerkende bedrijven occasioneel dioxineachtige PCB's (en in mindere mate dioxines) voorkomen in neervallend stof. Via veevoederteelt, opname door grazende dieren of pluimvee in de omgeving kunnen deze verbindingen in de voedselketen terecht komen. Uit een verdere analyse van deze problematiek door de afdeling Handhaving, is gebleken dat het voorkomen en beheersen van stofemissie bij deze bedrijven van het grootste belang is, zeker wat de diffuse bronnen betreft.

Bij verschillende betrokken bedrijven legde de afdeling Handhaving actieplannen op voor de preventie en beheersing van stofvorming en van de emissie van dioxines en dioxineachtige PCB's. De controle op de uitvoering van deze acties, de uitvoering van de stofbeheersplannen en de opvolging van de depositiemeetresultaten rond shredderbedrijven blijven belangrijke aandachtspunten voor de afdeling Handhaving.

Omschrijving / Doelstellingen

Op basis van de conclusies en aanbevelingen van een initiele benchmarkactie in 2014 legde de afdeling Handhaving maatregelen op om de emissies van dioxines en PCB's verder in te dijken. De afdeling Handhaving volgt deze actiepunten, die kaderen in de uitvoering van het "actieplan dioxines en PCB's", nauwgezet verder op. Voorts volgt ze de resultaten van de depositiemetingen van de Vlaamse Milieumaatschappij verder op en een waar nodig start ze bijkomende handhavingsacties op.

Criterium voor succes

Daling van de concentraties van dioxineachtige PCB's bij depositie meetposten.

Externe randvoorwaarden

De depositie meetposten en -methoden zijn representatief voor de emissies bij de bedrijven. Het kunnen opleggen van stofbeperkende maatregelen is deels afhankelijk van de interpretatie van stuifgevoeligheids categorieën door de bedrijven.

Routine R780	Controle van DMF-emissies bij coating-bedrijven
---------------------	--

Noodzaak / Milieurelevantie

Op basis van uitgevoerde metingen bij diverse coating-bedrijven in West-Vlaanderen zijn problemen vastgesteld inzake emissies van dimethylformamide (DMF).

Deze bedrijven zijn gespecialiseerd in de productie van kunstleder en/of technisch textiel voor bescherming en veiligheid. Bij de productie van kunstleder en/of hoogwaardig gecoate vezels maken zij bij de coating- en bedrukkingsactiviteiten in het productieproces gebruik van solventen (tolueen, methylethylketon (MEK), dimethylformamide (DMF),...). Omwille van de hoge eisen die aan het eindproduct worden gesteld inzake o.a. ondoorlatendheid, lasbestendigheid, virusbestendigheid,... is een overschakeling naar het gebruik van watergedragen componenten niet altijd mogelijk. Dimethylformamide behoort tot de groep van stoffen zoals bedoeld in artikel 5.59.2.2 van VLAREM II die krachtens verordening 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels, als kankerverwekkend, mutageen of giftig voor de voortplanting (R61 - H360d) zijn ingedeeld.

Deze stoffen moeten voor zover mogelijk en binnen zo kort mogelijke tijd door minder schadelijke stoffen of mengsels worden vervangen. De betrokken bedrijven zijn onderhevig aan een sectorale emissiegrenswaarde voor de emissie van DMF die in de praktijk product-technisch de nodige uitdagingen met zich meebrengt.

De sector heeft daarom een gezamenlijk onderzoeksproject opgestart waarbij ze verschillende luchtbehandelingstechnieken vergelijkt en waarna ze de meest belovende technieken vervolgens zal toepassen.

Omschrijving / Doelstellingen

Via de nauwgezette opvolging van de verplichte zelfcontrolemetingen uitgevoerd door de betrokken bedrijven, en de toetsing aan de wettelijk vastgelegde uitstootnormen, beoogt de afdeling Handhaving de sector maximaal te stimuleren inzake proces-innovatie met als doel de emissie van schadelijke pollutanten maximaal terug te dringen.

De afdeling Handhaving toetst de geleide emissies aan de geldende sectorale emissiegrenswaarde en controleert aan de hand van (zelfcontrole)metingen of de toegepaste nazuiveringsapparatuur efficiënt en effectief werkt. Voorts schenkt de afdeling Handhaving de nodige aandacht aan diffuse emissies. Een aanzienlijk aandeel van deze stof wordt geacht diffuus te worden geëmitteerd. De afdeling Handhaving gaat verder na of dit correct wordt ingeschat en gerapporteerd. In VLAREM II is een sectorale emissiegrenswaarde voor diffuse emissies van 20% van kracht. In de IED-richtlijn is opgenomen dat bij het gebruik van stoffen zoals DMF, indien technisch en economisch haalbaar, gebruik wordt gemaakt van een gesloten systeem. De afdeling Handhaving onderzoekt bij de betrokken bedrijven of diffuse emissies maximaal worden beperkt en de bijzondere voorwaarden uit de vergunningen worden nageleefd.

Criterium voor succes

Comformiteit van geleide en diffuse emissies van DMF.

**Actie
A736**

Controles op middelgrote stookinstallaties

Noodzaak / Milieurelevantie

Op 28 november 2015 werd richtlijn 2015/2193 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de

lucht door middelgrote stookinstallaties (Medium Combustion Plants (MCP)-richtlijn,) gepubliceerd. Deze richtlijn legt emissiegrenswaarden en monitoringsverplichtingen vast voor stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen tussen 1 en 50 MW. Alle installaties moeten vergund en/of geregistreerd worden en het register moet bovendien ter beschikking gesteld worden van het publiek, ook via internet. Verder bevat de richtlijn een aantal verplichtingen inzake verslaglegging door de overheid. Via het omzettingsbesluit naar VLAREM II wordt het departement Omgeving in zijn geheel aangeduid voor de coördinatie van de verschillende beleidstaken uit de richtlijn.

De bepalingen van de richtlijn zijn omgezet naar VLAREM II in artikel 2.11.2.3 en hoofdstuk 5.43 over stookinstallaties.

In 2021 zullen rapporteringen in functie van deze richtlijn worden gevraagd worden over een raming van de CO-emissies (per type installatie en brandstof) en vervolgens in 2026 en 2031 over de tenuitvoerlegging van de richtlijn en een raming van de emissies van de andere polluenten (SO₂, NO_x en stof).

Omschrijving / Doelstellingen

De afdeling Handhaving zal metingen op basis van het risicogebaseerd monitoringsprogramma en controles op de registratie en de zelfcontrole van de emissiemetingen uitgevoerd door de exploitant, inplannen.

Om de gevraagde kwalitatieve en kwantitatieve data in de toekomst te kunnen aanleveren is het belangrijk om de handhavingsacties binnen één handhavinginitiatief te bundelen.

Criterium voor succes

Correcte registratie van alle stookinstallaties in register en duidelijk zicht op de emissies van de installaties onder de MCP en een verhoogd naleving van de emissienormen.

OMGEVINGSVEILIGHEID

Actie A316	Uitvoering van het Seveso III-inspectieprogramma
Noodzaak / Milieurelevantie In het kader van het Samenwerkingsakkoord preventie zware ongevallen moet het inspectieteam een inspectiesysteem opzetten dat de inspectie van alle Seveso III-bedrijven met gepaste frequentie en op de geëigende manier borgt.	
Omschrijving / Doelstellingen Het inspectieprogramma (in functie van de verschillende inspectiedomeinen van de bedrijven) wordt in onderling overleg tussen de bevoegde inspectiediensten opgesteld, regelmatig geëvalueerd en geactualiseerd. Ook de bepaling van de basisinspectiefrequentie gebeurt in overleg. Voor de uitvoering van en de rapportering over de inspecties voorzien in het programma worden eveneens de nodige afspraken gemaakt met de federale collega's. Volgende groepen inspecties zijn inbegrepen: geprogrammeerde inspecties (met behulp van bestaande inspectie-instrumenten), inspecties naar aanleiding van voorvallen,... Het programma omvat eveneens de voortgangscontroles. Naar aanleiding van de inspecties worden actieplannen gegenereerd, waarvan de tijdige en effectieve uitvoering moet worden nagegaan. Daardoor zullen heel wat inspecties bestaan uit een combinatie van voortgangscontrole en de controle van een nieuw aspect. Een belangrijke eigenschap van het inspectieprogramma is het dynamische karakter ervan, indien de actualiteit dat vereist wordt het programma aangepast.	
Criterium voor succes Het inspectieprogramma is uitgevoerd.	

Project P810	Controle REACH
Noodzaak / Milieurelevantie REACH Artikel 125 stelt: "De lidstaten onderhouden een systeem van officiële controles en andere op de situatie afgestemde activiteiten." REACH wil een hoog niveau van bescherming van de gezondheid van de mens en het milieu tot stand brengen. Alle beschikbare en relevante informatie over stoffen als zodanig, in preparaten of voorwerpen moet worden bijeengebracht om te helpen bij het in kaart brengen van gevaarlijke eigenschappen. Aanbevelingen betreffende risicobeheersmaatregelen moeten stelselmatig via toeleveringsketens worden doorgegeven om negatieve gevolgen voor de menselijke gezondheid en het milieu te voorkomen Er gelden beperkingen voor het produceren, het leveren en gebruiken van gevaarlijke stoffen, preparaten en voorwerpen.	
Omschrijving / Doelstellingen	

<p>De afdeling Handhaving zal binnen haar bevoegdheidsdomein in eerste instantie bedrijfscontroles organiseren die worden aanbevolen door het REACH Forum Nationaal. Dit Forum Nationaal streeft naar prioritaire en maximale implementatie van de aanbevelingen van het ECHA Forum.</p> <p>De bedrijfscontroles kunnen zich toespitsen op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inspectiecampagnes aanbevolen door het ECHA Forum en/of door het Forum Nationaal REACH; - verbodsbepalingen (Bijlage XVII REACH); - voorschriften voor intermediairen; - voorschriften voor zeer zorgwekkende stoffen (Bijlage XIV REACH); - ad hoc kwesties (Statements of Non-Compliance, klachten,...); - het raakvlak tussen afvalstoffenwetgeving en REACH.
<p>Criterium voor succes</p> <p>Controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.</p>
<p>Is niet in de actie begrepen</p> <p>Toezicht op andere dan gewestelijke materies is niet in de actie inbegrepen.</p>

Actie A850	Controle ingeperkt gebruik GGO's en pathogene organismen
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>Activiteiten met genetisch gemodificeerde organismen en pathogene organismen brengen bepaalde risico's voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu met zich mee. Inrichtingen waar dergelijke organismen doelbewust worden gekweekt, opgeslagen, getransporteerd, vernietigd, verwijderd of gebruikt, moeten bepaalde inperkingsmaatregelen nemen om te vermijden dat mens en leefmilieu worden blootgesteld aan deze organismen.</p> <p>Afhankelijk van het risico voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu zijn deze activiteiten ingedeeld in vier risiconiveaus. Naarmate het risiconiveau van de activiteit stijgt, moeten er meer en stringentere inperkingsmaatregelen worden genomen. Bij gerichte controles van inrichtingen zonder gekende toelating tijdens voorgaande jaren stelde de Milieu-inspectie vast dat een aanzienlijk deel van hen wel degelijk een vergunning en toelating nodig hebben voor het ingeperkt gebruik van ggo's of pathogene organismen.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>De controle van volgende aspecten in de inrichtingen waar gekende activiteiten van ingeperkt gebruik plaatsvinden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zijn alle activiteiten vergund en toegelaten; - is er een juiste inschatting van het risiconiveau; - worden de inperkingsmaatregelen opgelegd in de milieuwetgeving of de toelating toegepast; - neemt de gebruiker alle nodige maatregelen om schadelijke gevolgen voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu te voorkomen; - wordt het afval op een correcte manier opgeslagen. <p>In 2019 voert de afdeling Handhaving controles met als doel een verdere opbouw van kennis rond dit thema te realiseren.</p>	

criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart. Er is kennisopbouw rond dit thema door de werkgroepleden GGO en pathogenen.

Is niet in de actie begrepen

Eventuele opleiding Bioveiligheid.

ONDERGROND EN GRONDWATER

Routine R519	Controle grondwaterwinningen
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>In Vlaanderen onttrekken industrie, landbouw, drinkwatermaatschappijen en particulieren grondwater in grote hoeveelheden uit de verschillende watervoerende lagen. Het duurzaam omspringen met en het beschermen van de grondwaterreserves, zowel kwantitatief als kwalitatief, zijn noodzakelijk.</p> <p>De afdeling Handhaving onderwerpt de grondwaterwinning(en) bij exploitanten routinematig aan een controle waarbij ze exploitaties kiest op basis van volgende criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - grootste winningen; - bedrijven/sectoren met een twijfelachtige reputatie wat betreft grondwaterwinning; - controle van de zelfcontrole grondwater en IMJV wanneer uit een administratieve zelfcontrole grondwater ernstige tekortkomingen blijken; - potentieel klasse 1-ingedeelde inrichtingen, maar slechts klasse 2 vergund; - illegale grondwaterwinningen (bv. melding van de Vlaamse Milieumaatschappij, klachten, mogelijke andere watervoerende laag,...); - melding van aanlegde grondwaterwinningen in het e-DOV loket; - grondwaterwinningen in overgeëxploiteerde watervoerende lagen en/of die onttrekken boven het vergunde volume; - grondwaterwinningen die recent nog niet aan een controle zijn onderworpen. <p>De afdeling Handhaving voert controles uit bij de (vergunde) grondwaterwinningen aan de hand van specifieke checklists met aandacht voor de vergunningstoestand, het gebruik van het grondwater, de administratieve verplichtingen, de peil- en debietregistratie, analyses en heffingen, de bijzondere voorwaarden, het herboren, het wijzigen van bestaande putten, de buiten dienst gestelde grondwaterwinningen en de uitrusting van de peil- en de boorputten. Bij deze controles gaat de afdeling Handhaving na of de code van goede praktijk uit bijlage 5.53.1 van VLAREM II correct wordt gevolgd.</p> <p>Gedurende (dreigende) periodes van langdurige droogte kan de afdeling Handhaving de focus van de controles toespitsen op het efficiënt gebruik van het grondwater en het desgevallend terug aanvullen van de grondwatervoorraden (bv. retourbemalingen).</p> <p>Tijdens de inspecties kan de afdeling Handhaving monsters van het grondwater nemen en peilmetingen uitvoeren. Deze monsternames en peilmetingen vormen een effectieve terreincontrole op de zelfcontroleverplichtingen van de exploitant.</p>	

Routine R522	Controle van de zelfcontrole grondwater
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>In Vlaanderen onttrekken industrie, landbouw, drinkwatermaatschappijen en particulieren grondwater in grote hoeveelheden uit de verschillende watervoerende lagen. Het duurzaam</p>	

omspringen met en het beschermen van de grondwaterreserves, zowel kwantitatief als kwalitatief, zijn noodzakelijk.

Naast de controles ter plaatse van de grondwaterwinningen, die gebeuren via R519, kan de afdeling Handhaving ook routinematig nagegaan of de exploitanten voldoen aan de administratieve verplichtingen zoals debietregistratie, peilregistratie en analyses van het grondwater. Deze zijn immers indicatief voor de kwantitatieve en kwalitatieve toestand van de grondwatersystemen ter plekke en het correct opvolgen van de sectorale en/of bijzondere voorwaarden.

Van de exploitanten kan de afdeling Handhaving de volgende gegevens opvragen (intern bij de overheid indien beschikbaar dan wel bij de exploitanten zelf):

- overzicht van het aantal winningsputten;
- debietregistratie over een ruimere periode;
- ijkingsattesten van de debietmeters;
- peilregistratie over een ruimere prioder;
- grondwateranalyses van het afgelopen jaar.

Aan de hand van deze gegevens zal de afdeling Handhaving beoordelen of de exploitant voldoende let op het vergund debiet en of de mogelijke beperking van het afpompsniveau zodanig is vastgelegd dat er geen risico is op aantasting van de grondwaterlagen door overbemaling. De afdeling Handhaving toetst de resultaten van de grondwateranalyse aan de gangbare kwaliteit van de betreffende watervoerende laag met het oog op mogelijke verontreiniging of andere onregelmatigheden.

Bij vaststelling van ernstige tekortkomingen kan de afdeling Handhaving het gecontroleerde bedrijf selecteren voor een diepgaandere controle via R519.

Project P526	Controle op (erkende) boorbedrijven bij boringen of grondwaterwinningen
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>De erkenningsbesluiten van boorbedrijven traden in werking vanaf 1 januari 2017. De aanleg en buitengebruikstelling van grondwaterwinningen (rubriek 53) en boringen (rubriek 55) mag alleen gebeuren door daartoe erkende boorbedrijven volgens specifieke voorschriften. Vergunningsplichtige boringen of grondwaterwinningen mogen enkel worden aangelegd of opgevuld na voorafgaande melding van de start hiervan aan de afdeling Handhaving (via het DOV-loket). Alleen tijdens controles aan de bron (nl. het installeren door boorbedrijven) kunnen gebreken in de ondergrondse constructies eenduidig worden vastgesteld. De aanpak van illegaal geboorde grondwaterwinningen is daarnaast noodzakelijk voor het beschermen van de grondwatervoorraden, een efficiënt grondwaterbeheer en het integraal waterbeleid en is tevens vermeld in het handhavingsprogramma van de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu, de beleidsnota Omgeving en de beleidsbrief 2018-2019 van de minister van Omgeving.</p>	
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>Op basis van opgevraagde boorplanning, de voorafgaande melding van uitgevoerde boringen door de erkende boorbedrijven en meldingen van mogelijk niet-erkende boorbedrijven of niet vergunde of gemelde boringen/grondwaterwinningen controleert de afdeling Handhaving de werkzaamheden van deze bedrijven. Ze gaat o.a. na of de verplichte voorafgaande melding</p>	

correct gebeurde, of het boorbedrijf correct verifieerde welke vergunning de exploitant bezit en of de voorwaarden hierin worden nageleefd.

De afdeling Handhaving voert deze controles uit met behulp van een specifieke checklist met aandacht voor de vergunningstoestand, de specifieke voorschriften voor boor- en opvulwerkzaamheden uit bijlage 5.53.1 van Vlarem II en de sectorale voorwaarden uit rubrieken 53 en 55 m.b.t. de specifiek te rapporteren gegevens na de boorwerkzaamheden.

Dit project was de voorbije jaren eerder sensibiliserend, gelet op het recente karakter van deze erkenning. Vanaf 2019 ziet de afdeling Handhaving strenger toe op de vigerende bepalingen.

De afdeling Handhaving zal deze controles maximaal uitvoeren met de Vlaamse Milieumaatschappij met wie ze nauwgezet terugkoppelt in het kader van hun toezichtsbevoegdheid op de erkenning. De Vlaamse Milieumaatschappij kan op basis van de vaststellingen overgaan tot het schorsen of opheffen van de erkenning zodat een noodzakelijke sanering van de sector kan worden opgestart.

Criterium voor succes

Goede selectie van de bedrijven en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

Externe randvoorwaarden

Volgende medewerking van de Vlaamse Milieumaatschappij (houdt mee toezicht op de verplichtingen inzake erkenning als boorbedrijf en het gebruik van de erkenning) inzake het aanleveren van gegevens, opvolgen van de erkenningsdossiers en mee uitvoeren van de controles. Goede toegang tot het digitale meldplatform voor het rapporteren van de gegevens door de boorbedrijven.

WATER

Routine M200	Routine- en ad hoc monsternames afvalwater
<p>Omschrijving / Doelstellingen</p> <p>Routinemonsternames bestaan uit schepmonsters en mengmonsters (inclusief monsternamecampagnes) van afvalwater en koelwater en monsters van het opgenomen water. Voor het werkjaar 2019 stelt de afdeling Handhaving een planning op waarbij ze in functie van de aard van de lozing (met of zonder gevaarlijke stoffen; lozing naar oppervlaktewater of naar RWZI), het debiet van de lozing en de historiek van het bedrijf een minimale bemonsteringsfrequentie vastlegt. Deze bemonsteringsfrequentie houdt bijgevolg rekening met de potentiële milieu-impact van een bepaalde lozing. In 2019 voert de afdeling Handhaving bij iedere eerste monstername ook een analyse uit op de fenolen. Daarnaast zal de afdeling Handhaving in 2019 extra aandacht besteden aan koelwaterlozingen in oppervlaktewater met een mogelijke negatieve milieu-impact. Behalve een controle op de parameters chemisch zuurstofverbruik en biociden zal de afdeling Handhaving ook de temperatuur van het geloosde afvalwater controleren.</p> <p>De afdeling Handhaving neemt zelf of in samenwerking met een erkend laboratorium monsters en laat deze analyseren door een daartoe erkend laboratorium. Naast de routinemonsternames zijn er heel wat bedrijven die een verhoogde frequentie hebben als gevolg van hun aanwezigheid in een actie en/of als gevolg van de (negatieve) historiek ten gevolge van de bekomen resultaten tijdens vorige monsternames en de problemen van deze bedrijven bij het naleven van de lozingsvoorwaarden.</p> <p>De afdeling Handhaving zal een aantal bedrijfsafvalwaters extra bemonsteren via schepmonsters of monsternamecampagnes indien de Vlaamse Milieumaatschappij aangeeft in 2018 problemen te hebben vastgesteld bij de lozing van dit bedrijf. Deze problemen kunnen gaan over de meetconstructie, lozingsvoorwaarden, de negatieve invloed van het afvalwater op het ontvangende oppervlaktewater, non-conformiteit in functie van de heffing,...</p> <p>In de loop van 2019 kan de afdeling Handhaving ook ad hoc niet vooraf geplande monsternames uitvoeren omwille van incidenten, gewijzigde lozingsituaties, het niet voldoen aan de vergunningsvoorwaarden, gebruik van de noodaan sluiting op RWZI, nieuwe bedrijven,...</p> <p>De afdeling Handhaving zal ook aandacht hebben voor de opvolging van die bedrijven waar in het geloosde bedrijfsafvalwater gevaarlijke stoffen aanwezig zijn zoals broomhoudende vlamvertragers, perfluortensiden en dioxinen en furanen, al of niet vergund. Waar nodig wordt de bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling gestart.</p>	

Actie R123	Controles op vraag van VMM
<p>Noodzaak / Milieurelevantie</p> <p>De Vlaamse Milieumaatschappij bezorgt jaarlijks een overzicht van bedrijven waar zij controle wensen door de afdeling Handhaving. De lijst is samengesteld op basis van de expertise van het oppervlakte- en afvalwatermeetnet en op basis van de volgende motivaties:</p>	

- het bedrijf voldoet niet aan de vergunde voorwaarden (meetconstructie en/of lozingsvoorwaarden);
- de lozing van het bedrijf heeft een meetbare negatieve impact op de oppervlaktewaterkwaliteit;
- de heffing op het afvalwater, berekend volgens de meetresultaten, komt niet overeen met de werkelijke impact;
- bedrijven voldoen niet aan de contractvoorwaarden voor lozing op RWZI (niet naleven van de vergunning);
- herhaaldelijk vaststellen/meldingen van calamiteiten.

Omschrijving / Doelstellingen

De afdeling Handhaving voert voor alle bedrijven die in de lijst van de Vlaamse Milieumaatschappij zijn opgenomen, een evaluatie uit van de huidige stand van zaken van deze dossiers. Ze houdt hierbij rekening met de eigen recente meetresultaten en desgevallend met al opgelegde maatregelen.

De afdeling Handhaving beschouwt de opmerkingen over de klasse 1-richtingen als prioritair. In 2019 zal de afdeling enkele klasse 2-inrichtingen mee opnemen in haar routineprogramma voor monsternames indien het bedrijf volgens de Vlaamse Milieumaatschappij een grote negatieve impact op het watersysteem heeft.

Terugkoppeling van de resultaten van de uitgevoerde controles met de Vlaamse Milieumaatschappij gebeurt op geplande tijdstippen.

Actie M217	Voedingsbedrijven onder richtlijn 91/271
-----------------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

De Europese richtlijn 91/271 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater vermeldt in artikel 13 paragraaf 1:

De Lidstaten zorgen ervoor dat biologisch afbreekbaar industrieel afvalwater van installaties van de in bijlage III genoemde bedrijfstakken, dat niet via stedelijke waterzuiveringsinstallaties in ontvangende wateren wordt geloosd, uiterlijk op 31 december 2000 vóór de lozing voldoet aan de voorwaarden die in voorafgaande voorschriften en/of bijzondere vergunningen door de bevoegde autoriteit of instantie zijn vastgesteld, indien het lozingen betreft van installaties die ten minste 4.000 IE vertegenwoordigen.

De bedrijfstakken die zijn opgenomen in de richtlijn zijn: zuivelindustrie, vervaardiging van producten op basis van groenten en fruit, bereiding en botteling van frisdranken, verwerking van aardappelen, vleesindustrie, brouwerijen, bereiding van alcohol en alcoholhoudende dranken, vervaardiging van diervoeder uit plantaardige producten, vervaardiging van gelatine en lijm op basis van huiden en beenderen, mouterijen, visverwerkingsindustrie.

Omschrijving / Doelstellingen

De afdeling Handhaving controleert de lozing van de bedrijven die onder deze richtlijn vallen, ongeveer een 90-tal, met een verhoogde frequentie indien er in de loop van de voorbije twee jaar minstens twee overschrijdingen van de lozingsnorm zijn vastgesteld. Daarnaast zal ze voedingsbedrijven die recent overschakelden van lozing op riolering naar lozing op

oppervlaktewater, extra extra controleren. De controles gebeuren alleen bij die voedingsbedrijven (en aanverwante sectoren) die niet zijn aangesloten op RWZI. Deze actie moet de aandacht vestigen op het (blijven) naleven van de lozingsnormen van het effluent. De afdeling Handhaving neemt desgevallend de nodige maatregelen opdat deze bedrijven zo snel mogelijk alle toepasselijke wettelijke lozingsbepalingen (blijven) naleven.

Criterium voor succes

1. Alle afgesproken bemonsteringen werden uitgevoerd, geëvalueerd en opgevolgd.
2. Alle betrokken bedrijven voldoen aan alle toepasselijke bepalingen of volgen een saneringsplan waarmee ze zo snel mogelijk aan al deze bepalingen zullen voldoen.

Actie A243	Controle op verontreinigd hemelwater bij opslag(bedrijven)
-----------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

De afdeling Handhaving gaat actief op zoek naar de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in potentieel verontreinigd hemelwater bij de opslag van materialen bij klasse 1-inrichtingen. Opslag van materialen kan aanleiding geven tot verontreinigd hemelwater waarbij een negatief effect van een hogere pH, aanwezigheid van zwevende stoffen,... op het watersysteem te verwachten is.

In VLAREM zijn heel wat bepalingen opgenomen rond de opvang en de afvoer van hemelwater, het apart afvoeren van hemelwater, het voorkomen van verontreiniging van hemelwater,...

Omschrijving / Doelstellingen

Iedere milieutoezichthouder controleert één bedrijfssite (oppervlaktewaterlozing, niet M200) uitvoerig op gebied van waterhuishouding.

De selectie van te controleren bedrijven gebeurt op basis van type activiteit (bv. vergisters, glas afvalverwerkende bedrijven, opslag kolen, non-ferro, containerdiensten, opslag en verwerking van bouw- en sloopafval, betonmaterialen,...) in samenhang met de oppervlakte van het bedrijfsterrein en met een opslag in open lucht. Daarnaast is het relevant om te kijken of er hergebruik is van hemelwater, of er een bufferbekken in gebruik is en of er al dan niet een lozing op oppervlaktewater is. De focus ligt bij bedrijven waar het geloosde afvalwater vooral afkomstig is van potentieel verontreinigd hemelwater.

Indien relevant wordt een afvalwatermonster genomen ter bevestiging van de vaststellingen.

Criterium voor succes

Planning van eventuele monsternamen aan lozingspunt afstemmen op weersomstandigheden (na regenbui).

Uitvoering van deze controles en initiatie van de afhandeling van de vastgestelde inbreuken.

Is niet in de actie begrepen

Voortgangscntrole (na de eerste aanmaning) van de vastgestelde overschrijdingen.

Actie A245	Ecotoxtesten op bedrijfsafvalwater
-----------------------	---

Noodzaak / Milieurelevantie

Ecotoxiciteitstesten zijn relevant voor het diepgaander karakteriseren van complexe afvalwaters en de mogelijke gevolgen voor het aquatische milieu. In bijlage 4.2.5.2. Controle en beoordeling van de meetresultaten op lozingen van bedrijfsafvalwater en koelwater werden voor de testen op ecotoxiciteit (acute toxiciteit voor watervlooien, acute toxiciteit voor vissen, groei-inhibitietest voor eencellige algen, inhibitie van de bioluminescentie in *Vibrio fischeri*) een referentiemeetmethode met rapportagegrens en meetonzekerheid vastgelegd.

Hoofdstuk 3.9. (gemeenschappelijke behandeling en het gemeenschappelijke beheer van afvalwaterstromen, en afgasstromen in de chemiesector) van VLAREM III zal bij goedkeuring voorschrijven dat de emissies naar water worden gemonitord via toxiciteitstesten op een aantal organismen (viseieren (*Danio rerio*), daphnia (*Daphnia magna* Straus), luminescente bacteriën (*Vibrio fischeri*), eendenkroos (*Lemna minor*) en algen) met een frequentie, vermeld of te bepalen in de omgevingsvergunning op basis van een risicobeoordeling, na een eerste karakterisering. Andere BREF waar ecotoxtesten werden opgenomen in de aanbevelingen en op termijn worden omgezet in VLAREM III:

- BREF Textiel
- BREF Fijnchemie

Omschrijving / Doelstellingen

Bij een 15-tal bedrijven zal de afdeling Handhaving het bedrijfsafvalwater controleren op ecotoxiciteit.

De afdeling Handhaving selecteert de bedrijven op basis van volgende criteria:

- ecotoxtesten maken deel uit van de bijzondere voorwaarden van de vergunning van het bedrijf;
- ecotoxtesten zijn opgenomen in de BREF-documenten of VLAREM III en het bedrijfsproces moet (op termijn) voldoen aan deze BBT;
- het bedrijfsafvalwater is complex van aard.

Criterium voor succes

De controles zijn uitgevoerd en de eventuele bestuurlijke en strafrechtelijke afhandeling is gestart.

